



Erzsébet királyné szobra Gödöllőn. — Róna József szoborműve.

IFJÚ POLGÁROK LAPJA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
SIKLAKI ISTVÁN

A polgári fiú- és leányiskolai tanulók gyakorlati irányú folyóirata
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Vas-utca 15/b, III. em. Telefon: J. 376-16.

FŐMUNKATÁRS:
AVAR GYULA

E számunk ára 25 fillér.

Kötelező példány
FRANKLIN-TÁRSULAT



Reményi Pál

499

Fiam, leányom, akarsz-e lelkes munkatársam lenni?

(Pályázat)

Írta Siklaci István.

Halottaknapján én is a temetőt járom, nem az emberi gyarlóság visz ki ilyenkor az elmúlás kertjébe, — nem vagyok kíváncsi a fényárban uszó márvány sírokra. Lehajtott fejjel ballagok az «öröklakások» között, amíg meg nem találok kis lildikó fehér virágos bölcsojtét, amit apai hitem szerint ilyenkor a Jézuska ringat és angyalok dúdolnak fölötte altató dalt. — Letérdelek a fehér öszi-rózsák, krizantémumok közé... lelkem szárnyain felemelkedem a magasságba, elhagyom a földet, az embereket, csak egy a vágyam, gondolatom: közel, mennél közelebb jutni az Istenhez.

Ha lehetne, akkor halottaknapján minden sír előtt térdeplőnek ellesném a gondolatait, leírnám, könyvet csinálnék belőle; a magábaszállás pillanatainak elmúltával, ez a könyv lenne az élők szent könyve, ebből a könyvből csak jól lehetne tanulni mindenkinek.

A szívtelennek, a könnyen feledőnek, a hálátlannak a tülekedőnek csak ezt a könyvet tartanám a szeme elé... én tudom, hogy azonnal megbánná vétkeit, és mellét verve sietne rátérni a krisztusi szeretet rózsás útjára.

Én leírom olvasóim számára lelkemnek halottaknapi kalandos útját.

Már nagyon magasan jártam, hulló könnyeim csillogó fénye apró napocskákká változott, sugarainál megláttam Magyarországot elfeledett, jeltelen sírjait. — S még szomorúbb lett gyászoló lelkem, — a mi kis családunk őrző-angyalának vigasztaló szavai sem tudták enyhíteni fájdalmamat.

Kis falusi temetőmben, elhagyott sírokat láttam, a fejfákra rávált írva az egész ország dicsősége, fájdalma, pedig csak ennyit olvashattam az egyik fejfán: *Nagy András közvitéz 1916-ban hősi halált halt.* — S Nagy András sírján mégsem gyult ki halottaknapján a szeretet lángja, nem virított ki gazos sírján a megemlékezés, a kegyelet, a hála fehér rózsája.

Tavaly lett egészen árva Nagy András, amikor melléje temették édesanyját s nincs a hősnek egyetlen magyar testvére, barátja, aki egy meleg könnyharmattal tudtára adná annak a közvitéznek: *nem felejtettük el, hogy értünk hullott ki fiatal, drága magyar véred.* Pedig nyugszanak ám sok olyan faluban is Nagy Andrások, ahol kis olvasóim járják a magyar temetőket. — S közöttetek sem akadt egyetlen egy sem, aki egy szál virágot kötött volna az elhagyott fejfákra, aki hálaképen egy sóhajást küldött volna fel a magyar hősök irgalmas Istenéhez.

Járt az én lelkem olyan helyen is, ahol 48-as honvéd sírok tüntek el az elhervadt vadvirágok és a lehullott akáclevelek alatt. És sehol nem láttam imádkozni magyar fiút, magyar leányt?

Miért, miért? Hiszen a magyar ifjúság lelke merő kincs, a benne lakó érzelmek mind tiszták, nemesek! S mégis! mégis!

Kiáltások velem együtt: *ezentúl nem leszünk halátlanok! Kis temetőnk hős lakóját gyakran felkeressük, ki-gyomláljuk fekvő helyét, közös munkánkkal virágos kertet varázsoljuk örökágyát. Ez a sírhant lesz a mi kis falunkban a hazaszeretet szent oltára, ahol öröktől fog égni a*

lelkünk halála. S amit itt megfogadtunk, az testamentumként fog apáról fiúra szállni, amíg egy élő magyar lesz ezen a világon.

Úgy legyen és én tudom, hogy így lesz!

S ha majd kopogtat a tavasz kis falutok, városok végén, az első virágot a Nagy Andrások sírjára ültessétek!

*

Mire bevégeztem kis angyalok sírján buzgó imádságom, a lelkem is visszatért hosszú útjáról, jelentéséről híven beszámoltam. Csak még azt felejtettem a lelketekre kötni, hogy a kárpáti honvédsírok is jussanak eszetekbe minden őszön, minden tavaszon, nyáron és télen, minden nap, a napnak minden órájában; az ő emléküik ösztökéljen minden pillanatban munkára benneteket, mert a munka méhében születik meg a feltámadás: az ő lelkük feltámadása; Magyarország feltámadása.

Ha nem sokalnátok a munkát, a kötelességet, akkor arra kérnelek benneteket, hogy falutok, városok temetőjében, ha ott nem lehetne, akkor iskolátok kertjében hantolatok fel egy sírdombot s legyen az a sírhant az idegenben fekvő hős magyar testvéreink közös sírja. — *Úgy-e megteszitek!* Meglássátok, ennél a sírnál elhangzott imádságokat meghallgatja a teremtő.

Csak ennyit írjunk ennek a sírnak a fejfájára!

Az idegen földben porladó magyar hősök szent emlékét tiszteljük e sírban.

Hős magyar testvérek! Feltámadunk!

Higgyétek el nekem, feküdjének ezek a testvérek, Indiában, francia földön vagy a végtelen oceánok fenekén, el fogják olvasni a fejfák magyar hittel írt felírását!

S ők valamennyien boldogok lesznek, mennyei dicsőségükben kétszeres lesz az ő örömük, mert tudják, hogy amit ti a fejfájukra írtatok az nem pusztá szó: az szent ígéret, amit a magyar ifjúság valóra fog váltani!

*

Amelyik iskolában kis olvasóim megvalósítják az én nagy kérésemet, az iskola ifjúságát emlékéirattal tünteti ki az Ifjú Polgárok Lapja szerkesztősége. Ha kívánjátok, akkor kegyeletes tervünk egységes keresztülvitelére szabályzatot fogunk kidolgozni.

Jó tanácsot minden olvasómtól szívesen fogadunk.

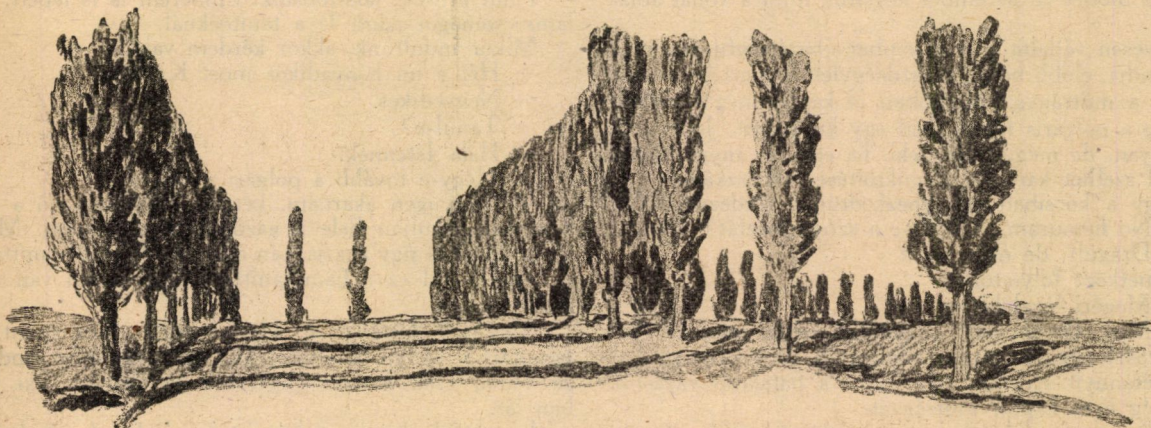
Tovább megyek, hogy kegyeletes munkánkba mindenki részt vehessen, ennek az áldozatos munkának az ifjúsági önképzőkörökbe való beolvasztására dolgozzatok ki egy tervet. — A kegyeleti osztály (ez az elnevezés ne korlátozza a pályázókat) működését világos pontokba foglaljátok össze. — (A kegyeletes munkában a leányoknak is részt kell venniük.)

Az az iskola, ahonnan a pályanyertes tervezet beérkezett, a képzeletbeli magyar hősök sírjára a szerkesztőségétől díszes fejtát kap.

A pályázók között két emléklakettet és 20 dicsérőiratot osztunk szét.

A tervezetek beküldésének határideje: december 25.





Nyárfasor a Balaton vidékén.

NOTESZLEVELEK.

Írta Móra István.

Jó egy hete barangolok szép őszi időn Zalaországban. (Nehogy találgasd, lelkem olvasóm, hogy hát ez meg mi ország? Zalamegye, no! A legbelseje: Göcsej. Szép tartomány szemnek is, még szebb a léleknek. Ősiben magyar, mint a Tisza-Duna köze, vagy Túlatisza. És valami pihentető, nyugasztáló érzések szállják meg a szívemet, mikor errefele járok. Ami meg-megkap, föl-irom plajbásszal a noteszembe, s most egy kis egerszegi szőlő szelídgesztenyefája alatt rendezgetem a noteszleveleket s úgy, ahogy vannak, küldöm fel őket Pestre, szétszállítás végett: az Ifjú Polgárok Lapjába.

1. Cserkész civilben.

Valamelyik vicinális állomáson tagbaszakadt, piros-képű, villogó szemű fiú jön be a kocsiszakaszomba. Kosarat tesz le és egy fonatos butykost. Azzal visszászalad, egy kicsi gyereket hoz be, leülteti és bízta:

— Mindjárt itt lesz a nagymama is, ne félj, kicsim.

Megint kiszalad, hajlotthátú, vékonyka öregasszonyt segít föl a gőzösre, meg annak a batyujait emelgeti föl s helyezi a polcra, pad alá nagy gondnal. Aztán a maga bagázsait igazítja maga mellé, izmos lábai közé.

Elgondolom, hogy nagyanyja az az öregasszony, de nem is szólnak egymáshoz többet. Az öregasszonynak különben is temérdek baja van a kicsikével, aki elsőbb az anyját keresi, aztán valami Rozikát. A nagyika bízta: mindjárt galambom, mindjárt kis szívem. A másfélesztendősfőforma gyerekecske akkor vizet kér. Az öregszüle csitítja:

— Mindjárt otthon leszünk drágaságom.

A kicsi elpityeredik elsőbb, aztán visítani kezd:

— Vizet! Vizet.

A tagbaszakadt fiú kivesz a zsebéből egy szépszem diót:

— Nézd csak, kicsim, de szép dió! Neked adjam-e?

A kicsi ordít:

— Vizet! Vizet!

Megint a fiú:

— Adok egy kis mustot, jó lesz-e?

A kis béka arra elkezd orgonálni, s végeszakadatlan, és elképzelhetetlen változatokban ismétli, hogy vizet, vizet, vizet!

Nem sokan vagyunk a kocsiban, mindenki ideges,

bosszankodó, az én fiúszomszédom pedig kimenekül a perronra. Én legalább úgy hiszem, hogy menekül.

Egymást éri errefele a szomszédos vasutak csatlakozója. Akkor jó soká is kell várnunk. A sakálfiók egyre üvölt víz után, a szegény öregszüle belefáradt már a békítő csókba, könnybe lábadt szemmel mondja:

— Édes Istenem no, hol vegyek én neked vizet?

Újabb elbődülés. Mindnyájan kiszállunk a gőzkocsiból. Én legutoljára.

Hát az a köpcös fiú akkor már hozza is a vizet túristás cinpohárban s hallom, ahogy mondja odafönt:

— Itt a friss víz, nesze kicsikém.

Mégiscsak úgy lesz, gondolom lent, hogy rokonok. Nagymama és két unoka.

A kis sakál elcsitul, a fiú leszáll.

Megszólítom:

— Testvérek a kicsike?

— Nem, kérem.

— Azt hittem nagyanyád az a jóképű öreg néni.

— Dehogy, kérem.

— Nem is ösmered őket?

— Nem én, kérem. Sose láttam.

— Hova utazol, fiam?

— Egerszegre.

— Honnan jössz?

— Sümegen voltam szüreten a szüleimnél.

— Milyen iskolába jársz?

— A polgárba.

— Cserkész is vagy, ugy-e?

— Igenis, kérem.

Zalabéren leszállt az öregszüle. A fiú segített neki leszállni s hordta utána a portékáit.

Mikor Egerszegen leszálltunk mind a ketten, megkérdeztem a fiú nevét. Nem írom ki, csak majd neked mondom meg szerkesztő úr fiam s kérlek, hogy küld meg neki lapunknak azt a számát, amiben noteszlevelem megjelenik.

Mert típusa, megtestesült képe volt a cserkésznek — civilben.

2. A superfoszfát.

Kanizsai öreg pajtásom ajánlta, hogy ne gőzösön menjek odébb, tüzelőfát hoz neki a harmadik faluból egy jó embere, volt tanítványa, üresen még vissza, szívesen

elvisz, s többet lát az ember kocsiról, mint a vonat ablakából.

Szívesen vállalta is a jó ember a barátságfuvar, csak azt mondja, előbb benéz a gazdaegyletbe, mert ha azúton rendeli a műtrágyát, olcsóbban is kapja, megbízhatóbb is. Meg a polgáris fiának leád egy kis hazait. Jó kosztja van ugyan, de mégis más neki, ha egy kis anyja-sütötte cipőből szelhet karéjt a maguktöltése kolbászkához.

Hogy a kocsiban elhelyezkedtünk, kérdezem tőle:

— No fiamuram, drágult-e a szuperfoszfát?

— Drágult, de nem sokat.

Menetközt folytatom:

— Megéri legalább az árut?

— Meg. Öreges már a szöllőm egyik fele, két éve szuperfoszfátotztam, tavaly kihozta az erős venyigét, az idén kétannyt szűrtem róla, mint a fiatalabb vágásról, ami még nem kapott műtrágyát.

Aztán az én feketebajszos, csupaérő, csupaegészség

Falut értünk, lassítottunk. Emberem le is lépett, valami csomagot adott le a tanítóéknál.

Mikor indultunk, akkor kértem vala:

— Hát a fiú hányadikos most Kanizsán.

— Negyedikes.

— Tanul-e?

— Hála Istennek.

— Mégy-e tovább a polgári után?

— Nem igen akarnám, kérem. Mert hogy ő a legnagyobb. Okuljon bele a gazdaságba mellettem. Majd, ha az Isten is úgy akarja, tán a kisebbek közül tanítatok is, vagy majd ez a fiam taníttat, mert hiszen van még három.

Meg két kislány is. Ugyan hiszen, amennyit én tanultam s annyi tanulatok minddel. Akármire rendőlte az Isten, csak jobban eligazodik az életben, aki jobban lát.

Lenek-fölnek visz az út itten minden fertályórában



A keszthelyi határban.

emberem tartott nekem a különféle műtrágyák hasznáról, mineműségéről, alkalmazási módjáról olyan értelmes magyarázatot, hogy többet tanultam belőle, mint nemrég vett gazdasági könyvekből.

— Aztán mások is beleszoktak már a szuperfoszfátba? — kérdezem, míg ő pipára gyújt.

— Lassan mén az, kérem, — ereszti a szót füsttel vegyest. — Sok az értetlen ember. Nem mondom, van, akin fog a példa, de kevés az olyan.

— Kedves öcsémuram tán gazdaságát végzett, hogy így tudja ezeknek a szereknek csinját-bínját.

Nevet:

— Nem én. Csak a négy polgárit, mint most a legnagyobb fiam. Hanem, tetszik tudni, rászoktam az olvasásra, még diákoskodtam. Aztán se szoktam le róla. Azt mondanám, hogy tessék megnézni a kis szegénységünket. Meg tudnám mutatni még a diákkori némelyik könyvem is, leginkább a történelmeket. De újságot is járatam mindég, mióta a magam szegénye vagyok és könyveket is szoktam venni, ha futja. Nem igaz az, uram, amit sok bolond ember beszél, hogy mazúrrá lesz az olyan ember, aki könyvből szánt-vet.

kétszer is, falut is ér jó-jó kutyaugatásra, ihol ragyog már a harmadiknak a tornyakeresztje.

Emberem jobbra mutat ostora nyelvél föl egy szőlős dombra:

— Ahol az én öreg szöllőm, akit a szuperfoszfát megfiatalított! Ahol az az öreg hársfa rongyoskodik, alatta meg a présház fehérlik. A lovak érzik az utat, ni, hogy rázza a fejét a kese lovam. Nehogy megnézné a tekintetes úr?

— Nem tehetem.

— A hajlékunk is mindjárt meglátszik a másik völgyben. Szívesen látnánk a tekintetes urat.

Nézem az órám:

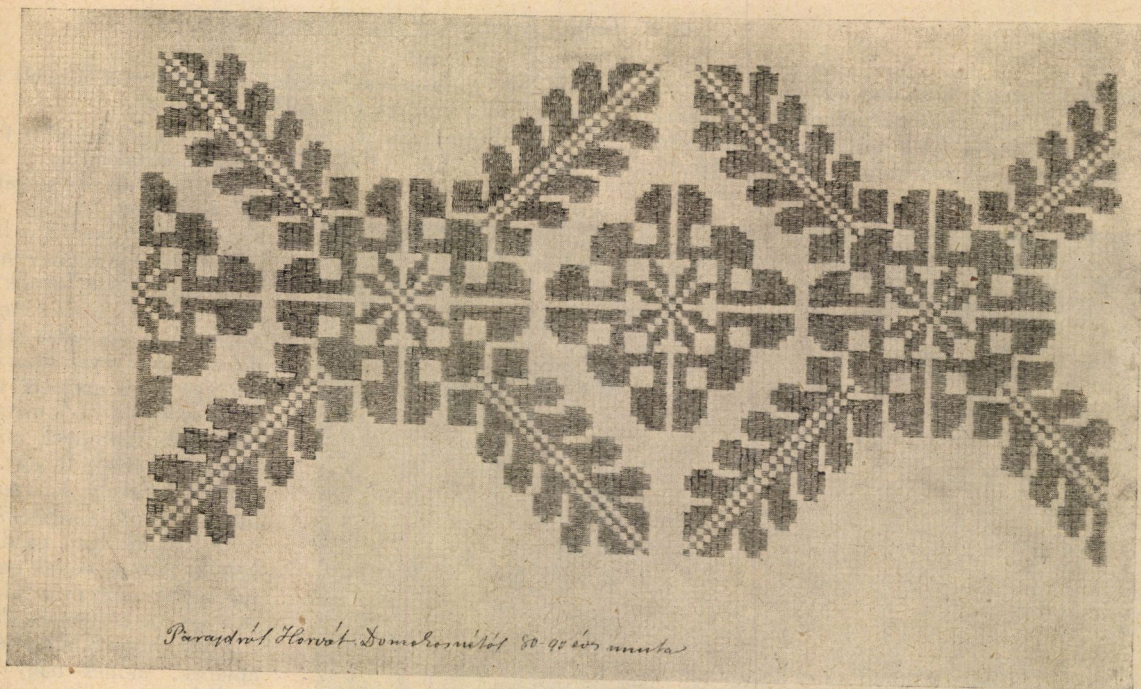
— Véghetetlen sajnálom. Hat perc mulva beér a vonatom az állomásra, s megírtam érkezésem.

— Ugyis késik az a gőzös, hallja-e.

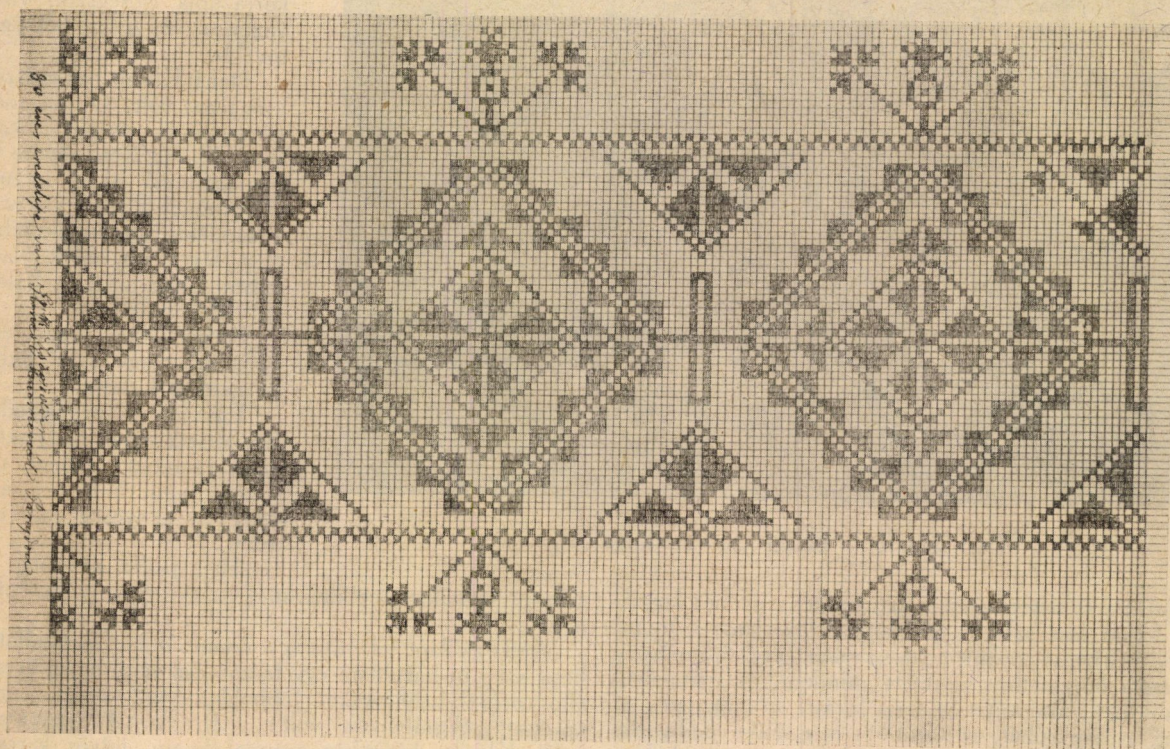
— De hátha nem? Azonban visszafele tán benézek. Addig is tisztelem az otthonvalókat.

S hogy leszállok és az állomás felé bandukolok, mind az forog eszemben, hogy de jó volna, ha ennek az embernek a telke szuperfoszfátjából hazaküldhetnék egy részt az én homoki hazámiba, Tisza-Duna közére.





Régi parajdi minta, eredetije Horvát Domokosnéénál.



Régi Csíkszögödi minta.

A FASZOBRA SZ.

Írta A. Takács Erzsé.

Klárának egyszerre felcsillant a szeme.

— Ki veszi ki az udvari helyiségeket, Apukám?

Virág úr mosolyogva felelt kislányának kérdésére:

— A kiskoronautcai faszobrász, Tárnok István.

ám, hanem faszobrász-mester, aki gyönyörű faragott holmit, drága bútorokat csinál!

— Bútort csinál? — biggyesztette le a csöpp piros száját Klárka. — Szóval csak olyan asztalos-féle — állapította meg azután magában.

És már nem figyelt oda, amint tovább beszélt új lakójukról édesapja édesanyjának.

Hogy a fiatal Tárnok István milyen derék ember. Szorgalmas inaskodás és küzdelmes legényévek után csak pár éve hogy maga is mesterré szabadult. S immár sok inassal és legénnyel milyen derekas munkát folytat.

Mit érdekelte Klárkát az inas, a legény, a mester?!

Klárkáké igen gazdagok voltak. Ketten voltak testvérek, a tizennégy éves Klárka és a kis öt esztendő Palkó.

Igaz, hogy Klárka édesapjának, akinek nagy pékműhelye és üzlete volt, az volt a vágya, hogy Klárka, ha most ez évben elvégzi a polgárit, legyen az üzletben elárúsító-kisasszony, Palkó meg, ha egyszer felnő, s akkorra apja előrepszik, virágoztassa az egész pékséget tovább.

Dehát Klárkának egészen más terve volt. Ő, ha idén elvégezte a polgári iskola negyedik osztályát, jövőre V. gimnáziumba akart menni. Orvosnőnek készült s az volt a szándéka, hogy kis öccséből meg híres ügyvédet, vagy valami nagynevű feltaláló mérnököt csinál.

Persze, hogy hogy csinálja, azt maga sem tudta, de nem is kutatta.

Egyelőre megelégedett úgy látszik avval, hogy szörnyen szeretett mindent, ami finom, ami különös, ami úri... s kényeske volt nagyon...

Hej, pedig a szülei de sokszor szóltak rá szelíden, meg szigorún, meg korholón is érte.

Azért csillant fel most is a szeme, mikor meghallotta, hogy szép új házukban egy faszobrász veszi ki az üresen álló baloldali helyiségeket. Jobboldalon az ő «kovásszagú», «lisztes» pékműhelyük volt... Brr... A «szobrász»-szóra Klárka képzelete azonnal finom, hűvös karrarai márványt látott s tompán csillogó, elegáns, súlyos bronzot...

Ki csodálná, ha ez a képzelet aztán a «bútor» említésére azonnal az «enyv»-illatokba hullott.

Nem is vette hát figyelembe, hogy másnapról kezdve jóideig milyen átalakítások folytak az udvarukban.



Őszi színek. — Szinyei Merse Pál festménye

Klárka erre összecsapta a két kis kényes fehér kezét.

— Akkor lesz sok-sok szobrunk a lakásban, ó, be jó lesz! — és hármat pördült hirtelen maga körül örömeiben.

Klárka borzasztóan szeretett mindent, ami «finom», ami «különös», ami «úri»: a szép lakást, a szőnyeget, a képeket, a szép ruhát, az autót... ó, a szülei pedig de sokszor szóltak már szelíden, meg szigorún, meg korholón is érte.

Az édesapja most elégnék látta, hogy hangosan felkacagjon. Azután csak annyit mondott.

— Ó, de jól tudsz te mindent, Klárka! Csakhogy Tárnok István nem díszszobrokat készítő szobrászművész

A raktárforma helyiségről a nagy, szárnyas deszkájtókat leszedték. Elöl szép ablakkal ellátott keskeny irodát falaztak el, míg a mellette levő óriási teremre műteremablakot építettek. Két nap mulva már ott volt a csinosajtós bejárás fölött a tábla:

FASZOBRA SZ-MŰHELY.

bent pedig serény, gyönyörű munka kezdődött.

Jó két-három hét mult el azután, de Kláríka még az új lakókból, műhelybeli munkásokból senkit sem látott, senkit sem ismert.

Ekkor egy esős őszi délutánon Kláríka egy kis barát-nőjéhez készült. Gyönyörűen felöltözve, pár szál késői virágért még az udvarukba indult. Mert kis virágos része is volt a városi udvaruknak. Kláríka szép divatos, barnaselyem esernyőjét az oldalajtóhoz támasztotta s aztán fényes lakkcipőjében vigyázva libegve a lángpiros szalviák felé tartott.

Már épp szakította volna a virágokat, mikor harsány: «Hajrá!» kiáltás az ajtó felől... és Kláríka szép esernyőjén lovagolva az udvarba vágatott Palcsika.

— Nem szabad! — riadt volna rá Kláríka, de akkor már a fiúcska esernyőstől együtt ott feküdt a kerti úton. Elcsúszott, elesett az esős, nedves talajon.

Szerencsére Palkónak nem lett baja. Hanem az esernyő!

— A selymét majd csak ki lehet kefélni — vette szemügyre gyorsan Kláríka. — Hanem az újmódi, csodás, vas-tag, vörös karneol fogantyúja... — csak most látta meg, eltörött ezer darabra...

Kláríka előbb a zokogó, sártól maszatos kislányra meredt kipirult haraggal aztán faképnél hagyva a kétségbeesett Palikát, berohant a házba, maga is keservesen zokogva... Még az ernyőt is ott hagyta.

A faszobrász-műhely ajtaja pedig ugyanekkor fölnyílt. A fiatal mester Palikát karjára kapta s az ernyővel együtt bevitte a műhelybe magával.

Pár perc mulva Palika kisimult arccal ment vissza a házba bocsánatot kérni az édesanyjától és Kláríkától.

Este pedig az egyik faszobrász-inas keskeny, hosszú papírba burkolt csomagot nyújtott be az előszobába. Kláríka esernyője bontakozott ki belőle, egy remekbe faragott, gyönyörű fanyéllal s egy férfias betűkkel írt cédulával.

— Kedves Kláríka! Nagyon sajnáltam Palcsikát, Magácskát s az esernyőt ma délután. Az ablakból véletlenül mindent láttam. Talán, ha helyrehozom az ernyőt, megvigasztalom Palcsit s Kláríkát. Kérem, fogadják szívesen a kezem kis munkáját. Igaz tisztelettel: a Faszobrász.

Mindnyájan meglepetve olvasták.

— Kedves ember — mondta Klári édesanyja.

— Gyönyörű munka — szólt Virág úr.

Palcsika ide-oda szaladva boldogan nevetgált. Csak Kláríka vonogatta a vállát. — Be sincs mutatva nekem és ír! — s felhúzta a kis szemöldökét rosszalón: ... És a világért meg nem tette volna, amire kérték meg nem köszönte volna az ajándékot. Anyja írt helyette pár udvarias sort.

Hanem az esernyőt titokban annál boldogabban hurcolta. Fűnek-fának eldicsekedett vele. Minden kis barát-nőjének megmutogatta.

És a cédulát, a szép férfias betűkkel írt cédulát is őrizte, a kézi táskájában tartotta.

Közben elmúlt a tél. És Kláríka gondolkodásában valami csodálatos változás állott be. Sokszor elismételte magában: Lám, ha valaki fagaragó is, lehet finom úriember, sőt éppen, mert erős, derék munkás, éppen azért valódi-fajta úr. S mért lennék én is éppen gimnazista, s mért lenne mérnök épp a Palkó, mikor úgy egy nagy üzlet veszne ki vele az országból?...

Ilyenfajtan kezdett gondolkozni Kláríka, mikor egy

tavaszi délután feherviola-palántázásra hívta ki az udvarba az édesanyja. S csodák-csodája: most nem tett kifogást a sáros szolgai munka ellen a máskor oly kényes kezű polgárísta-kisasszony.

Ahogy palántáztak, szállításra készen éppen egy gyönyörű faragott úriszoba-bútort hoztak ki a faszobrászműhelyből az udvarra. Kláríka nem tudta leplezni csodálatát. A földről fölemelkedve, az ültetéstől nedves-földes két kezét összecsapva, elbűvölten fölkiáltott:

— Istenem, be szép!... s milyen különös, nézze édesanyám, az a sok vidám kis faragás hogy illik azokra a komoly bútorokra!

— Az ellentétek sokszor nem zárják ki egymást, — hallott ekkor Kláríka egy kedves, megfontolt, nyugodt férfihangot a háta mögött... Ott állt mellette egy okosarcú, fiatal, szép magas férfi: a faszobrász.



Barokstílusú kapu a Tabánban.

Köszönt és megszólalt újra:

— A leggyöngédebb női szívhez illik a legerősebb szeretet és a legerősebb férfiarcon is szép a szelíd mosoly!...

Kláríka az édesanyjára nézett és onnan a faszobrászra esett a tekintete.

Azután gyönyörű ragyogó piros lett a Kláríka arca. Lehajolt a fehér violákhoz. Kis fejében ide-oda szaladtak a gondolatok és szíve tele lett igazán finom, igazán különös és igazán úrinemes érzésekkel.

Azon a tavaszon letette színjelesen a vizsgát a IV. osztályból. Majd beállt elárúsító kisasszonynak az üzletbe.

Esténként pedig a kisöccsét ölébe vette s mesélt neki a boldogságról: a műhelybeli kenyerke friss párázatának illatáról és a fehér lisztfelhőről, ami oly finoman szálló...

A faszobrász-mester szavait pedig így írta be a szívébe:

— Az okos kislányhoz a munkaszeretete illik a legjobban...

TABÁNI KIRÁNDULÁS.

Írta Somlay Károly.

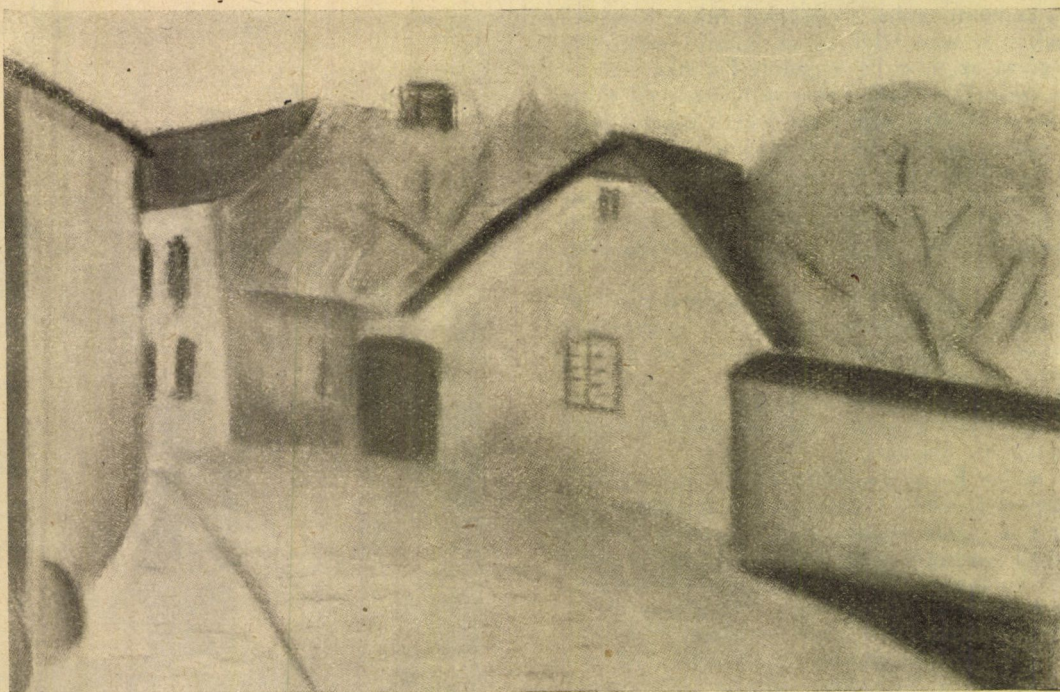
Bizony, én már öreg legényke vagyok. Majdnem olyan öreg, mint a százesztendőös jövődömondó, akinek záporcsináló, hegyes sipkájáról és mindenlátó pápaszeméről valószínűen ti is hallottatok valamit.

Mint afféle öregember, a telet a kályha mellett a karosszéken szoktam kihúzni; ahol pipálgatok és mesélgetek hét unokámnak a hős Nefélsz Jankóról meg a ragyás Szikra Istókról, aki egy hétszergörbe odvas fában tündérkisasszonyt látott egyszer a Bakonyban.

Egyszer-másszor olyan kacskaringós mesét mondok a gyerekeknek, hogy az Imruska unokám, — aki már belekóstolt a földrajzba és a természetrajzba, tehát tudományos férfiú, — hihetetlenül mozgatja szöske buksiját és

Erre a hitelt érdemlő felvilágosításra elcsöndesedtek az unokáim és mivel napsugaras őszi délután volt, az uzsonnakávé bekebelezése után fölkerelkedtünk sétára. A budai Tabánba rándultunk ki, ahol a Gellérthegy alatt ropogós perecet és krumplicukrot árul a sánta Pityera bácsi.

Amint megyünk, mendegélünk a hegy meredek oldalán, egyszer csak nagy lármát, hatalmas puffogásokat hallunk ám. Hirtelenében azt gondoltam, hogy talán a hajdani tabáni* török jenicserik támadtak fel és ostromolják Budavárát. A puffogásokat ágyúszónak véltem. Bizony megszeppentem, hogy valamelyik csintalan kartácsgolyó belénk ütődik. Odébb is akartam iszkolni a veszedelem



Tabáni utcarészlet.

hétméteres szakállamat simogatva, nevetősen mondja a szemembe, hogy:

— Nagyapó, te is csak olyan füllentős ember vagy, mint a Furuglya kovács a faluvégen, a Naszálszhegy alatt. Az is mindig tündérekéről, sziklákat dobáló óriásokról és sötét barlangokban kincseket őrző törpékről mesél. Pedig se a földrajzban, se a természetrajzban egy betű sincsen holmi tündérekéről, óriásokról, törpékről.

— Persze, hogy nincsen, mert most másképpen áll a világ sora, — pajkoskodom tovább a kételkedő társasággal. — A tündérek, az óriások és az opálszemű törpék szeretik a titokzatos erdőket és a mérföldekre terjedő, nádas mocsarak rejtekeit. Lám, a gyémánttrónuson ülő, hétezeréves Tápió királynak is a bihari nádszigetek fenekén volt az elefántcsontokból esztergályozott palotája, amelyiknek százhetvenhét ablaka volt... Most mindenfelé gőzkocsik vágatnak, autók pöfögnek, a folyamokat gőzhajók hasítják, a levegőben repülőgépek berregnek. A magányt kedvelő, titokzatos nép hát más hazát keresett magának. Talán Ázsia, vagy Afrika ösrengeteibe költöztek.

színhelyéről; de Imrus unokám uccu neki, ved el magad, rohan ám az ágyuk felé. Persze, utána loholtunk és látjuk, hogy nem török katonák lármáznak és hogy a puffogás se ágyútól származik. Képzeljétek, mi puffogott? Egy irtózatoss nagy — bőrlabda...

Az unokáim nagyot kacagtak félelmemen. Azt mondták, hogy én bezzeg kicsiny zacskót vittem oda, ahol a bátorságot árulják. Aztán a két nagyobb fiú rögtön be is állott a játszók közé. Imrus lett a centercsatár és olyan gölt rugott, hogy a nadrágja is elrepedt. Én meg nézegettem az izgalmas futballozást és tapsoltam a meccsbajnoknak.

Hazafelé elmondtam a fiúknak, hogy az én gyerekeimben hire-hamva se volt a futballnak. A cserkészetről meg a mese se mesélt.

— Hát ti nem játszottatok, öregapó, mikor te gyerek voltál? — kérdezi az egyik unokám.

— Játszottunk bizony mi is. A pataki híres vár alatt, a Bodrog partján mi is játszottunk kifutóst.

* Tabán — török szó; magyarul = hegylába.

— Kifutót? Hát ez mi a csuda? — faggatnak a gyerekek.

— Labdajáték volt az is, — feleltem. — Az egyik volt a labdaütő futótábor, a másik a dobócsapat. A labdát vastag bottal ütöttük minél magasabbra és messzebbre, ha aztán a dobócsapat valamelyik ügyes fogója idejekorán elfogta a repülő labdát és megdobta a futótábor valamelyik bajnokát: szerepet cseréltünk.

— Az is szép játék lehetett, — szóltak a fiúk.

— Szép ám. A karok edződtek, a lábak acélosodtak, a tüdők tágultak tőle. Már az Erzsébethídon ballagtunk, mikor Imrus ismét kérdezi:

— Hát akkor még cserkész táborok sem voltak?

— De nem ám. Még ezt a szót sem ismertük.

— Sose jártatok erdőn, mezőn?

— Jártunk bizony. Ketten, hárman bejártuk nyáron a Bodrog mellett húzódó erdőket és a szőlőhegyeket, a Királyhegyet meg a Szemincét, ahol az édes furmint-szőlő terem.

Eközben hazaértünk. Bezzeg csuszott a vacsora; ami alatt azon töprengtem: vajon milyen emberek lesznek a mai gyerekekből?

Okosabbak-e, jobbak-e, mint amilyenek az én gyerek-pajtásaimból lettek? ...

A négyszázéves sír.*

Négyszázéves országsírra,
A mohácsi csatásíkra
Elvisz ma az álmunk.
Kanizsay Dorottyának,
A húszezer katonának
Szent hamvára
Hullatjuk virágunk.

Négyszázéves országsíron,
A mohácsi csatásíkon
Megkérjük a széltől:
Feltámadást hozó hajnal
Örökényű diadallal —
Mikor támad
A sok magyar vérből?

Négyszázéves országsírra,
A mohácsi csatásíkra
Nézz le magyar Isten!
Vedd észre, hogy bús jajunknál,
Szent hitünknel, tört karunknál
A világon
Más egyebünk sincsen ...

Négyszázéves országsíron,
A mohácsi csatásíkon
Te tégy igazságot!
Emeld fel az átkos sárból,
Oldozd fel a nehéz gyászból
Ezt a mindig,
Mindig vert országot!

Móra László.

* Az Ifjú Polgárok Lapja régi, kedves munkatársának, Móra Lászlónak «*Sír egy ország*» c. versköteté, a mi büszkeségünkre megerőlt a második kiadást. — Móra Lászlót mindnyájan ismeritek, költeményeit sokan, nagyon sokan szavalták már s nagyon jól emlékszem azokra az őszinte hangú kis levélkekre, amelyekben hálát mondtatok a «*Sír egy ország*» írójának lelket üdítő, magyar szívet erősítő költeményeiért. — Móra László

megérdemi a hálátokat, mert egész életét a magyar ifjúságnak szentelte, minden gondolata, érzése, munkája, lelki kincse a tiétek, a magyar ifjúságé. «*A négyszázéves sír*» a «*Sír egy ország*» c. kötetének a legértékesebb gyöngyszemei közé tartozik. A könyv olcsó, ha van megtakarított pénzetek rendeljétek meg a «*Sír egy ország*»-ot. Ára 250 P. Megrendelhető a szerzőnél: Budapest, III., Határ-út 2.

ZSOLT ELJEGYZÉSE.

Árpád már kétszer legyőzte Mén-Marót fejedelmet, de a büszke, daliás bolgár nem adta meg magát. Árpád pedig harmadszor is a Tiszántúlra készült lovasaival, abban a reményben, hogy vitéz ellenfelét végre megsemmisíti, országát pedig elfoglalja.

Árpád legfiatalabb fia: Zsolt fejébe vette, hogy kiémeleli a bolgárok földjét; kíváncsi volt, honnan szedi bátor lovasait Mén-Marót?

Egyik napon elhagyta édesapja szállását s pompás pejlován szinte röpiült. Zsolt kitűnő lovas volt. Délceg, nyulánk, vakmerő; szerette is édesapja ...

Amint Zsolt átjutott a Tiszán, óvatosan haladt előre, igen, mert ellenséges földön járt. Sas szeme kutatólag fürkészte a ligeteket, réteket, nem legelnek-e valahol a bolgárok lovai? Senkit se látott, még előretolt örkkel sem találkozott. Ünnepek van a bolgároknak? vagy hadban járnak?

Egyszerre csak énekhang üti meg fülét. S erre egy szempillantás alatt eszébe jutott, hogy ősei: Hunor és Magyar Dúl alán fejedelem lányaira bukkantak, akik virágzó fák között táncoltak, énekeltek ... a tavaszt ünnepelelték. Zsolt leszállt lováról, s halk léptekkel az éneklő lányok felé haladt. Bokrok, fák között egy tisztáson táncoltak, énekeltek. Férfi nem volt a közelben, minek is? Ezen a földön még nem járt ellenség.

Zsolt merengve nézte a táncoló lányokat s különösen abban gyönyörködött sokáig, amelyik a kör közepén állt.

Meg sem mozdult. Szénfekete haja vállaira omlott, kökényszeme pedig a virágzó fába merült.

— Ki lehet ez a szép lány? — gondolta Zsolt. — Meg kell tudnom. Istenem, ha Mén-Marót lánya volna?

Zsolt hirtelenében a tisztásra lépett. A lányok halk sikoltása nem zavarta, a szénfeketehajú lányhoz közeledett.

— Vitéz — szólalt meg a szép lány — ki vagy?

— Zsolt a nevem s Árpád fejedelem fia vagyok.

— Ah! — röppent el a halk sóhaj a szép lány ajkáról. S arca pírba borult.

— Bocásd meg szép lány vakmerőségetem, — szólalt meg Zsolt, — nem tudtam, hogy itt vagytok. Vitézeket kerestem és ti rátok bukkantam. Különben ki vagy te szépséges leány?

— Rille a nevem s Mén-Marót lánya vagyok.

— Te vagy az? — mondta meglepetve Zsolt. — Mért harcolnak édesapáink egymás ellen?

— Mért? mért? — kérdezte halkan Rille. — Hiszen meg is békülhetnének, apám hajlik arra ... és ...

Rille nagyon elpirult s nyelve megakadt, de Zsolt a hallgatásból is tudta, mit akart a szép lány még mondani. A kürtök harsánása hazaszólította a mulatozó lányokat. Rille hajából kivett egy szál virágot s Zsoltnak nyújtotta:

— Viszontlátásra Zsolt.

— Viszontlátásra Rille — mondta fojtott hangon Zsolt.

Rille egész életében nem érezte olyan jól magát, mint most. Kacagva rohant édesapja sátrába, mellére



Zsolt eljegyzése. — Feszty Árpád festménye.

borult s ezzel a kérdéssel lepte meg :

— Mondd édesapám, szeretted a harcot?

— Megállom a helyemet a csatában — adta meg a választ Mén-Marót, — de most békét szeretnék ; a magyarok sok jeles vitéztől fosztottak meg . . . s ha újra támadnak, nem hiszem, hogy győznénk . . . mi is vitézek vagyunk, de a magyarok jelesebbek . . . ó ha látnád Árpád dali fiát, Zsoltot . . . ejnye kis lányom, mért bujssz úgy el, hadd lássam arcodat . . .

Rille lesütötte szemét és arca pírban lángolt.

— Tudod kis lányom — folytatta Mén-Marót — szívesen kérnék békét Árpádtól, de szégyellem magamat. De ha Árpád fejedelem fia számára megkérné kezdet, szívesen átadnám neki országomat.

*

Néhány nap múlva fényes követség érkezett Mén-Maróhoz. Előkelő magyar vitézek álltak a bársony sátorban s Töhötöm ékes szókkal feleséget kért Mén-Maróttól.

— Ki veszi el lányomat, ha odaadom? — kérdezte Mén-Marót.

— Zsolt — adta meg a választ Töhötöm.

— Derék vitézek! — mondta komoly hangon Mén-Marót — adjátok át tiszteletemet Árpádnak s mondjátok meg neki, hogy szívesen oda adom lányomat, Rillét, Zsoltnak s Rillével együtt országomat is . . . uralkodjék felette az a fejedelem, aki mindannyiunknál derekabb, akinek szívesen meghódolok s mától kezdve én is úgy tisztelem és szeretem, mint ti őt . . . Hadúr tartsa sokáig Árpádot!

*

Nagy ünnepek között ment végbe az eljegyzés. Virágos kaput állítottak fel s azon át viték pajzson a boldog, a daliás ifjú párt . . .

S amerre magyarok laktak, mindenütt vigalom volt, tánc és ének.

Krónika.

UTAZÁS A DUNÁN.

Néhány nap múlva — egy ragyogó júniusi reggelen — azt mondtam az egybegyűlt tanácsstagoknak:

— Megvan a válasz!

Csillogó szemmel vettek közbe és Lőcs szólalt meg:

— Add ide!

Mosolyogtam, amikor így beszéltem:

— A válasz még a bátyámnál van...

Micsoda elszontyolodott arcok! De hamar mosolyt csaltam arcukra, amikor mély meghajlással mondtam:

— Ma délután két órakor tanácsstermünkben (értsd a kukorica-górét!) gyűlés lesz, ahol nagyon fontos ügyekről tanácskozunk. Ilyen pl. a zászló kérdése, a vadászat...

— Vadászat? — kiáltott föl Bagoly.

— Az! — hagytam helyben. — Nagybátyám elhozza a flobertjét; már csak az a kérdés, ki lesz a vadász?

Megint közbe vettek és a tanács (mondd négyen) ráncigálta kabátomat:

— Én, én...

— Nyugalom, mélyen tisztelt tanácsstagok! Hiszen még nem is látjuk a Dunát s már is vadászunk.

Elhallgattak. Ki-ki elkotródott s magam is hazafelé iparkodtam, hogy előkészíthessem a gyűlést. Valami azt súgta, nagybátyám levele már nálunk van. Nem csalódtam. Igen, asztalomon feküdt a levél. Olyan öröömöm volt, hogy a tanácssterembe siettem s Bodri kutyánk jelenlétében megnyitottam a gyűlést... üdvözöltem a tagokat (Bodri nagyot ásított) és elolvastam a levelet (Bodri elnyújtózott).

Kutyánkat nem érdekelte a dévényiufalusi levél, annál nagyobb mohósággal várták a tartalmát a mélyen tisztelt tanácsstagok. Komolyan ültek a padokban (gerendákon) és pedig teljes szellemmel: Bagoly, a titkár, Lőcs, a pénztáros, Bunda, az ellenőr és végül Nyápic... aki tárcánélküli szerepben ült... Szeretett volna valami tisztseget, de ilyen eddig nem akadt.

A gyűlés lefolyását nem írom meg, mert hosszadalmas volna. Annyit azonban közölnöm kell:

1. Július 1-én utazunk.

2. Sátrat viszünk.

3. Az elnök, azaz én, megírom az utazást.

4. Nyápicot közlegénységében megerősítettük.

Bodritól, mint teremőrtől érzékenyen búcsúztunk. Nagyon vonyított, azaz helyesebben zokogott.

Népes társaság búcsúzott tőlünk s mi nem sírtunk, sőt vidámak voltunk. Abban a hitben integettünk zseb-kendőinkkel, hogy fölfedezzük a Senki-szigetét, Visegrád titkos folyosóját s még más kincset, elrejtett kardokat...

Nyápic a padon ült, meg sem mozdult. Nem engedték az ablakba...

Bizonyára azon gondolkodott, hogy neki valami nagy dolgot kell végbevinnie s akkor fölfelé emelkedhet; lehet talán helyettes titkár...

Debrecen eltűnt és sok község, város, amíg elértünk Dévényiufaluba. Kint volt az állomáson a díszküldöttség nagybátyám személyében.

— Jó, hogy itt vagytok, — mondta — nagyon vártunk titeket. S mielőtt leevickélnénk a Dunán, néhány napig nálam maradtok. Ilyen nagy útra elő kell készülnünk. Meg kell tanulnotok a sátorverést, az úszást, a tűzrakást...

— Hahaha, — nevetett Lőcs — tüzet rakni Nyápic is tud.

— No, no, — fenyegette meg nagybátyám Lőcsöt, — majd megbízlak a tűzrakással, ha szakad az eső...

Lőcs hallgatott.

— No, Lőcs fiam, — folytatta nagybátyám a mondókáját, — tudod-e, mi a Porta Hungarica?

— A Po, pós, ta kuku... rica...

Majd megszakadtunk a nevetéstől, Nyápic szintén vihogott. Persze, elfordult.

— Nyápic, tudod-e?

— Tudom. Magyarország kapuja.

— Tudniillik úgy hívják a dévényi szorost azok, akik latinul tudnak. Aztán szeretném, ha megtudnátok becsülni a magasságot, távolságot... pl. milyen magas a dévényi várhegy?

Lőcs mindjárt megbecsülte:

— 500 méter.

— Még a fele sem, — mondta nagybátyám.

— No, Nyápic? — kérdeztem én.

— 212 méter.

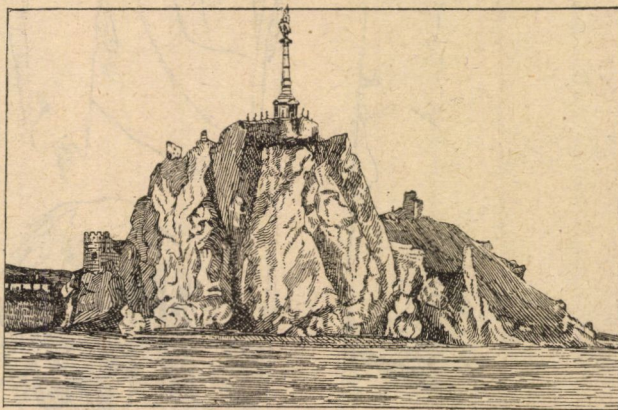
— Ejnye, de eltaláltad...

— Persze, hogy eltaláltam, megkérdeztem otthon.

Lőcs méltatlankodva szólalt meg:

— Így könnyű.

— Mért nem kérdezted te meg? — kiáltott Nyápic.



Dévényi emlék.

A társaság a Dunaparton gyalogolt. Megálltunk a várral szemben.

Nagybátyám beszédbe kezdett:

— Kétszer járt erre veszedelmes ellenfél, egyszer a török, máskor meg a francia. Nem kérdezlek titeket, magam mondom el mindent. 1683-ban Bécs városát ostromolta a török. Már-már elfoglalta a várost, de az utolsó pillanatban megérkezett a várva-várt Szobieszky János és a hős lengyel király csúfosan elverte a tatárfejűeket. Azok elvonultak Bécs alól s mert ott kudarcot vallottak, mi rajtuk akartak bosszút állani. Ostromolták Dévényt, de az ostrom nem sikerült. Sokkal szomorúbb sorsa volt 1809-ben. Az erre járó franciák levegőbe röpítették, sőt kútját kövekkel dobálták tele...

Azóta szomorkodik Dévény vára.

— Ni, hajó! — kiáltottunk.

— Igen. Persze, gondoltam. Fiúk! — szólalt meg nagybátyám — ez a fazekasok hajója. Majd elfelejtettem. Dévénynek három fazekasa van és ezek időnként elviszik Szerbiába áruikat...

Lefelé mentünk. Nem messze tőlünk füst emelkedett az égre.

— János bá' paprikást főz, — jegyezte meg nagybátyám, — s ma idekint töltjük az éjjelt...

Egymás nyakába ugrottunk. Micsoda muri lesz ez!... Nagybátyám is örült. (Folytatjuk.)

Rothermere.

Eljutott az Égig
A rabok imája :
Szivárvány szövődött
Egünk kárpitjára.
Európa lelkét
Felrázta egy ember, —
Olvassuk a nevét
Egy nap százezerszer.

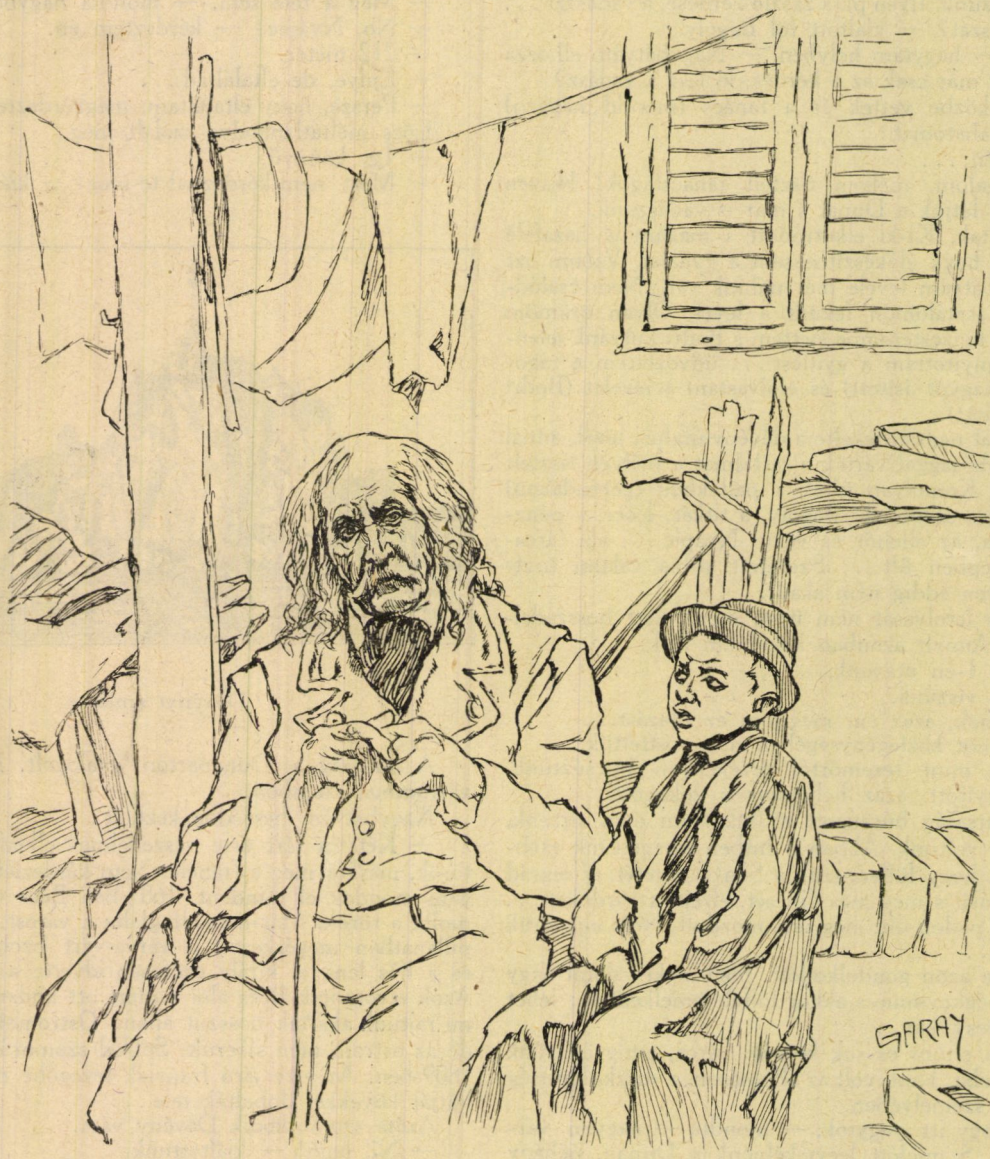
Eljutott az Égig
A rabok imája.
Élő magot érlelt
A remény virága.
Sok csüggedő szívre
Rálehelt egy ember, —
Elsuttogjuk nevét
Egy nap százezerszer.

Igazság harcterén
Ő lett a vezérünk.
Ő biztat, bátorít.
Reméljünk, ne féljünk.
Zászlója hófehér,
Mint a tiszta lélek.
A felírás rajta :
«Igazságért élek!»

Igazságért küzdök,
Magyar igazságért.
Elvégezem a munkát,
Ami eddig ráért.
Súlyos panaszt tettem
Népek Istenének,
El nem hagyom kezét
A meglopott népnek!»

— Légy megáldva érte
Te megáldott lélek!

Móra László.



Ha didergőt, koldust láttok!

Utcasarkon, utcaszélen
Ha didergőt, koldust láttok,
Gyöngye szóval a szobába
Melegedni behívjátok!

Szeltek-e le a szegénynek
A kenyérből egy falatkát?
— Ó, ha nincs, a puszta szó is
Jól esik, ha szívből adják!

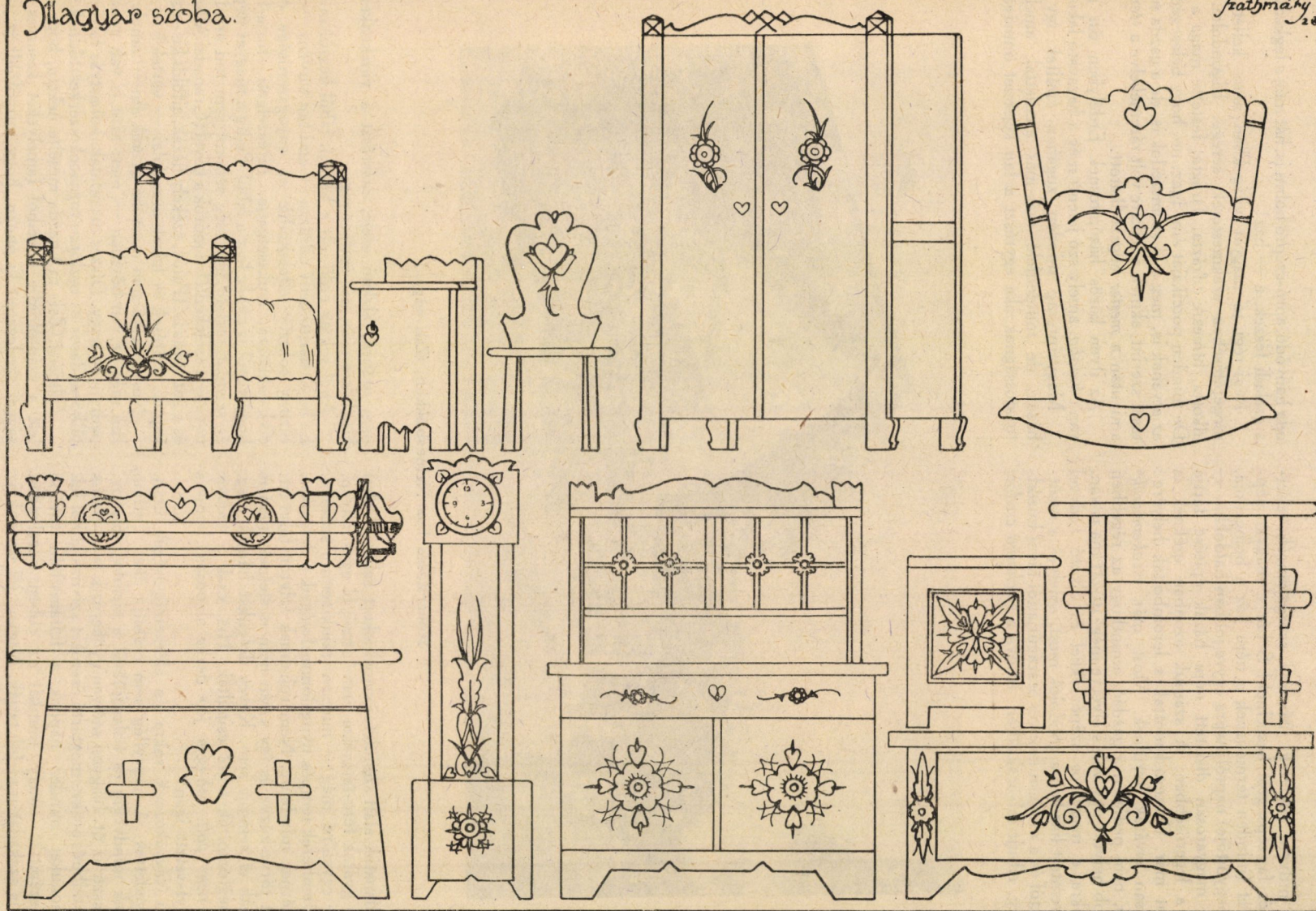
Ruhája, ha rongyos, tépett :
Öltök-e egy párat rajta?
Kis testéről a hideg szél
Le ne tépje, le ne kapja?!

Mert az úr az árvák sorsát
Jó szívekre bízta, mérte:
Ha didergőt, koldust láttok,
Gondoljátok hát szegényre!

Kelemen Andor

Ilagyar szoba.

fratmáry²⁸



Butorok Katóka magyar szobájába.

MAGYAR NÉPI HÁZAK.

Írta Csete Balázs.

Ó, milyen sokfélék! Mennyi szorgalomról, tehetségről és fajszepségről beszélnek! S bár a magyar népművészet (minden termékének a népi ház a befogadója, az egybegyűjtője) napról-napra egyre jobban haldoklik, — még a magyarosan díszített népi házak építése tartja magát a legerősebben. A számuk azonban ezeknek is fogyogat már. Összeroskadottak s leromboltak helyére: siralmasan sivarak kerülnek. Most már «szakemberek» munkái, nem pedig a gazdáé, aminthogy az régebben a legtöbb helyütt úgy volt s elvétve még itt-ott ma is van.

Azokra a magyaros szépérzéssel és alkotó kedvvel összeteremtett házikókra gondolok most, amelyek a vasútvonalaktól és a modern kultúra országújtaitól távol húzódnak meg, elbujt falvacskákban. Ahova a «technika csodái»

oda hányódó, apró-cseprő holmi is, hát még a legkedvesebb: a családi fészek, a — ház!

Régi-régi jó magyar világokban nem kellett annak megépítéséhez szakmesterek serege. Elgondolta, megalkotta, hímesre cifrázta, faragta, festette maga a gazda. De minden porcikáját ám. Igaz, no, hogy belesegédkeztek az atyafiak is, meg a jó szomszédok is, de a gazda útmutatásai szerint, akinek a lelkére volt ráremekelve a «tervrajz», ami után a *mester* eligazodhatott.

Az ilyen közös házépítésnek Erdélyben ősi neve is van: *kaláka*, amely szó jelenti még a házatató lakomát is.

Magyarország minden zugában épültek így falusi házak, de mindenfelé más-más arculattal, amely változatosságnak oka egyrészt a faji képzelet önmagát soha



Kőkerítéses ház Nemesbükkön. (Zala megye.)

és a pillanatok alatt szédületes vagyonokért sebbel-lobbal dolgozó gyárak férc-termékei nem jutnak el egykönnyen, mert — egyelőre még — nincsen rájuk semmi szükség. Ahol az emberek tempós nyugalommal végzik a dolgaikat, mert ráérnek mindenre. Nem rohannak folyton-folyvást, egymást törve-zúzva és így aztán nem is sietnek, nem is nagyolnak el semmit sem. Kevés dolgukat bánják meg, mert megfontolták s jól csinálták. Hja, csak a «*hamar munka nem volt sohasem jó*,» de az alaposan latra- s meghányt-vetett igen!

Nem vágyakoznak sokra és elérhetetlenségek után. Megelégedettek. A nagyvilág sem csábítja őket. Otthon maradnak mindvégig és bölcsőjüktől a sírjukig, bizony, nem hosszú az út. Nagyon mélyen gyökerezik le az életük a szülőföldbe és örökre megtartó őserőket szívnek abból fel.

Otthonukat minden napnak a feltámadtán tovább építik, szépítik, amely munkát az ebben nevelkedett utódok is szakadatlanul folytatják. Nagyon jól ismerik az életnek azt a talán legfontosabb törvényét, hogy: úgy gyönyörűség minden munka és szerszám, ha maga végzi és készíti az ember. Ha a — lelkével lelkezi. Még az ide-

nem utánzó, alakító ereje, másrészt a vidékenként felkínálkozó más-más építőanyag.

Ahol sok az erdő, ott a háznak fából készül mindene. És ha a díszítő kedv cifrázza — ami faji törvény —, akkor bizony sokszor elfelejtődik az anyagszerűsége és úgy cikk-cakkozza, lyukasztatja, fűrészselgeti, fúrja-faragja, hogy végül is *csipke* lesz a fából. Pedig a magyar népi ízlés és szemképráztató ügyesség semmit sem tud arról, hogy ugyanezt cselekedték a mórok a kővel (Granadai Alhambra) és a gót stílus is. (Palóc, székely házak, alföldi kis- és nagykapuk, kerítések és házak oromfalai — vértelen — fából.)

No, de a kő sem mostoha gyerek ám — amely vidéken meg ez van bőviben —, mert arra is van gond, még pedig igen nagy. Díszes oromfalak, kőbástyás falkerítések, félkörnyílásos és oszlopos tornácok szerkesztődnek belőle.

Felsőörsi (Zala m.) gazda mesélte nekem, hogy miként lett a szántóföldje köveiből (amelyeket keserves fáradsággal szedegetett ki onnan, hogy termőföldhöz jusson): kőbástyás kerítés a háza körül.

A kő és a fa megfér együtt, egy házban is, mint alkotórészek, de mindenik a saját természete szerint munkálódik

meg s mégis, csodálatos módon, egységesen összehangolódva.

Ma már gyárilag, pár óra alatt is készülnek házak, amelyekből azonban sohasem lehet igazi meleg otthon, mert kívül-belül úgy hasonlítanak egymáshoz, mint a tojások. Nincs meg rajtuk az alakító lélek egyéni bélyege,

csak múlt szeszély, csak egy-két pillanatig kábító mákony, csak talmi fény.

Szentigaz az is, hogy mindig előre kell menni, azonban hátra is kell ám nézni és *a jövőt: a múlt erejére és szépségére kell építeni!*

A magyar házépítés hagyományainak a területe rop-



Kéthely (Somogy megye).

kézjegye, különös kedvtelése. Ez már az örülten száguldó, túlmodern *mának* a torzszülötte, amely bizony-bizony nem is létszen hosszú életű a hímes magyar földön! Az emberi léleknek — s különösen a magyarnak — kell az elütően, a sajátosan eredeti szép s nem szereti az élettelen egyformaságot, az utánzatokat, mint amilyenek általában a gyári holmik.

pant gazdag, előkelő és színes világ. Van ott tanulság bőven, csak vegyük észre őket s merüljünk el bennük.

Minden falu, minden valamirevalóan szép házikóját le kellene rajzolni, festeni, gyakran nézegetni és szerkezeti és díszítő formáiból kiálmodni egy továbbfejleszthető, népiesen magyar stílust.

Én már bejártam néhány megyének néhány falucskáját,



Ősi zsúposház kontyos tetővel. Zala megyéből.

Szentigaz: haladni, művelődni kell, ami csak úgy lehetséges, ha az ember alaposan széjjelnéz a világban. Igen ám, de úgy nézzen szét, hogy minden dolognak keresse és ismerje is fel eredetien sajátos zamatát. Tudjon megkülönböztetni és a különbözőségek eredeti szépségeiben gyönyörködni. A nyitott szemekkel élőknek arra is rá kell jönni, hogy csak az a dolog szép igazán, amely a céljának megfelelő és erős. A kérészéletű «szép» csak divat,

rajzolgattam is házaikból néhányat s ha Isten erőt ad hozzá, folytatnom ezt a lelkemnek tetsző munkát és olykor-olykor elhozogatom ide, az *«Ifjú Polgárok Lapja»* lapjaira, ami szépeket jártomban-keltemben találgatok. Mert hiszem, hogy édes magyar népünk lelkének a szépségei és alkotó ereje érdekel benneteket: a magyar nép gyermekeit. És így meggazdagodva építitek tovább a magyar jövőt! Úgy legyen.

A FEJEDELEM TINTÁJA.

(Történeti elbeszélés.)

Írta Andor diák.

Apaffy Mihály egyszerű, vitéz székelysorból került a fejedelmi székbe. Na iszen, volt is búcsújárás! Egész Csík, Háromszék felkerekedett és vége-hossza nem volt a fejedelem ajtaján a kilincselgetésnek. A fejedelem nemes szíve pedig meglágyult minden kérő szóra, senkit üres kézzel el nem engedett, még ha üresen is maradt a ládafia. Pedig üresen maradt gyakran, még Márton diáknak is sokszor várni kellett a tinta-, kalamáris-pénzre. Hanem azért, ha valaki valamit kért, azt megadta nyomban a fejedelem.

Egyszer, amikor már megint régóta várt Márton diák a kalamáris-pénzre, csak gondolt egyet és odaállított a fejedelem színe elé:

— Kiszárad a tintánk, nagyságos fejedelem!

— Mit csináljak fiam, Márton diák? Légy egy kicsinyeddig még türelemmel! Ládd, mennyi a gondom, bajom! Most a szebeni szászok grófja: Haller János írt nekem éppen, hogy a szászok panaszkodnak, nem tudják a nagy adót megfizetni. És kérnek engem, hogy az adójukat most még az egyszer bocsássam el. Írd meg neki szaporán fiam:

«Hogyha a szászok az adót nem tudják megfizetni, elbocsátom, — kendet pedig kérem, Haller uram, hogy tudassa ezt mindenkiel...»

Márton diák kifordult az ajtón. Előkeresgélte egy gyűrött pergamentet. Kisimogatta két kezével, aztán belevágta lúdtollát dühösen a kalamárisába.

És katonás rendbe sorakoztak a Haller uramhoz írt szavak:

«Hogyha a szászok az adót nem tudják megfizetni, elbocsátom Kendet...»

Itt megállt Márton diák. Gondolkozott egy percig, folytassa, ne folytassa. Aztán mérgesen pontot tett a félmondat után és így küldte el a szebeni grófhöz gyorsfutárral.

*

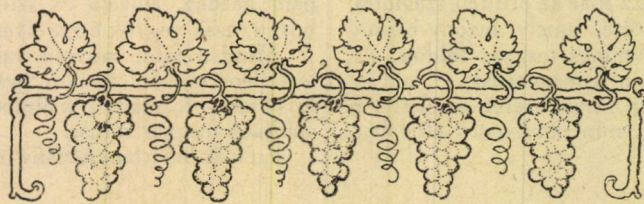
A fejedelem majd leesett a székről, mikor egy hét múltán a szászok adója megérkezett. Elküldte Haller gróf lóhalálba. Elküldte, de felpanaszolta a fejedelemnek a szigorú fenyegetést!

— Tyűh, te ármányos diák! — rikkantott nagyot a fejedelem, mikor Márton diákot elővette — mi mindent írtál a szász grófnak, hogy így dül-fül a levelében!?

— Én bizony semmi mást, — vont vállat Márton diák — mint amit tollba mondott a nagyságos fejedelem. Nem tehetek róla, ha kiszáradt a tintánk mondat közben és nem tudtam a levelet befejezni.

A fejedelem nagy barackot nyomott a diák fejére. Aztán elnevette magát. Hiszen tele volt már a ládafia.

Tele lett a Márton diák zsebe is. Megkapta fél-évre előre — tinta-, kalamáris-pénzét!



FIZIKAI SZEREK KÉSZÍTÉSE.

A) Mágnesű.

(A természetes nagyság $\frac{2}{3}$ -a.)

Készítsünk egy állványt. Az 1. és 2. sz. részek deszkakorongok, a 3-as jelzésű rész egy cérnaorsó, melynek felső peremét gömbölyűre lefaragjuk s ezeket az állványrészeket az ábra szerint összeenyvezzük. A 4-es számú rész egy fapálcika, mely az orsó nyílásába beleillik és ez a pálcika tartja a görbe drótot (8), melyen a mágnesű lóg. A Mágnes egy dugóba szúrt kötőtűdarab (6). Az acéldarabokat körülsavarjuk 0.5—0.8 mm vastag szigetelt vörösrézhuallal, s a kötőtűkön két elemnek az áramát vezetjük át.

A két villany elem helyett használhatjuk egy villany zseblámpa elemét is.

B) Mágnesűpár.

(A természetes nagyság $\frac{2}{3}$ -a.)

Kísérletekhez érzékenyebb a mágnesűpár, mert a föld mágnessége itt nem érvényesül. Itt is az előbbi készülék állványát használhatjuk. A tűpár úgy készül, hogy két darab mágnesezett kötőtűdarabot párhuzamosan dugunk át a dugón, arra vigyázzunk, hogy az ellenkező sarkok egymás mellé kerüljenek.

C) Iránytű.

(A természetes nagyság $\frac{2}{3}$ -a.)

Órarágóból vagy más keskeny acéldarabból levágunk egy megfelelő darabot s ezt hosszabb ideig izzítjuk, puhítjuk. Az acél szalag közepét lyukasztóval bemélyítjük (nem szabad keresztülyukasztani!) s azután izzítással és hideg vízbe való mártással keménnyé, ellenállóvá edzzük a lemezt. Az iránytű szekrényéhez veszünk egy vékony deszkácskát (3). A deszkára egy ugyanakkora, de jóval vastagabb lécet enyvezzük, melynek közepébe kerek nyílást fúrunk. Erre egy vékonyabb deszkát helyezünk rá, amelynek a nyílása jóval nagyobb az előbbinél, s az így keletkezett párkányba beillesztjük az üveget. Az alsó deszka közepébe egy szöveget ütünk, olyan mélyen, hogy a tű le ne essék és a szög az üveglapot ne érintse. A tok alsó részére, a tű alá ragasztjuk a papírból készült szélrózsát.

D) Hajóiránytű.

(A természetes nagyság $\frac{2}{3}$ -a.)

A C. pontban leírt módon készítünk egy iránytűt, de csak a D ábra szerinti méretben, kerek tokkal (4). Az iránytű alsó részére nehezekül egy ólomkorongot helyezünk, amit két áttellenes tű segítségével egy fakarikába (3) erősítünk, a karika egy másik karikába (2) akasz-

kodik, de úgy, hogy a tengelyek az előbbiekkal derékszöget alkossanak. A 2-es számú gyűrű az állványon függ (6—7), ezáltal az iránytű mindig vízszintes, bármely irányban mozdítjuk is el az alapot (1).

E) Lehajlásos (inclinációs) tű.

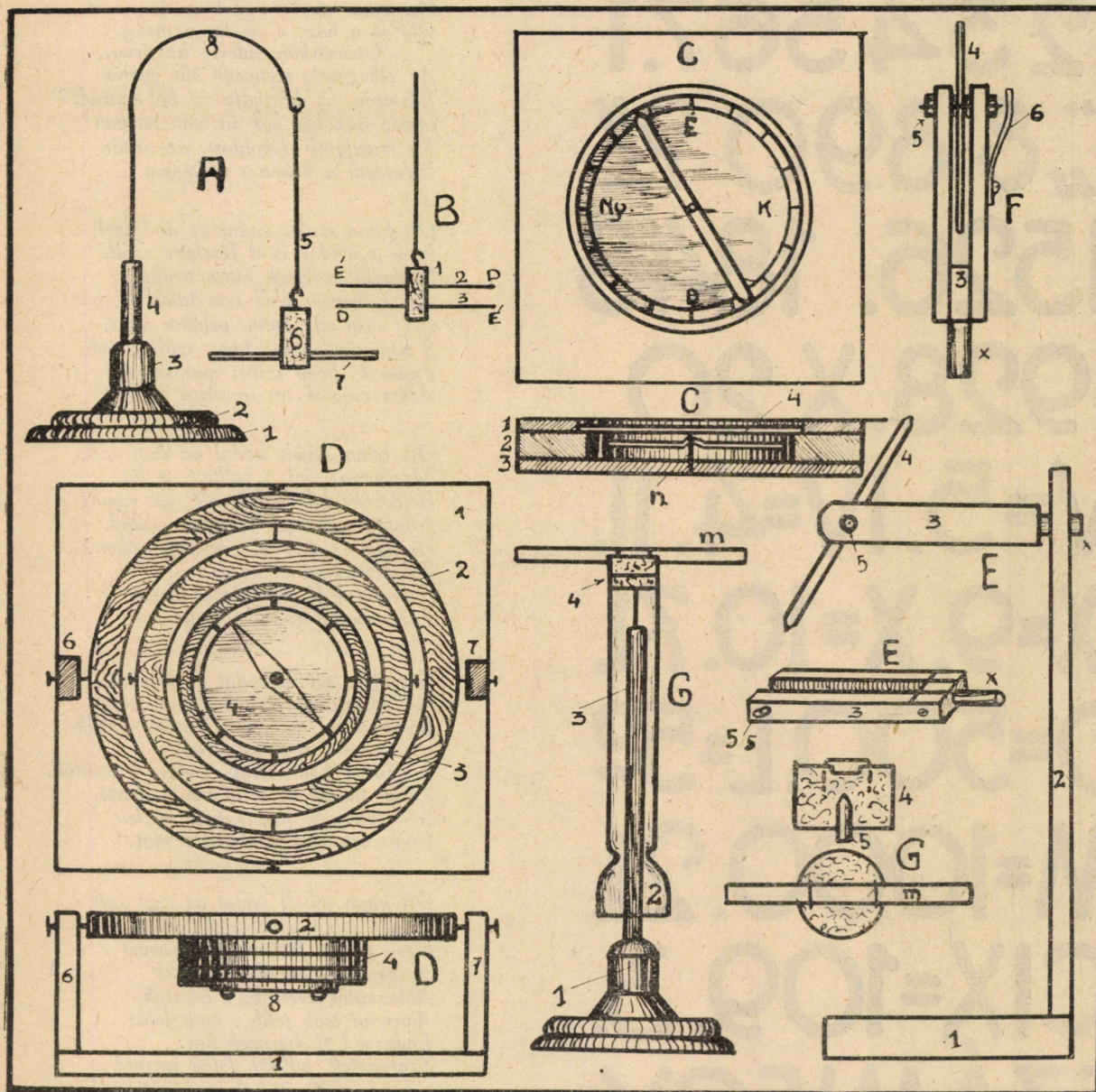
(A természetes nagyság $\frac{2}{3}$ -a.)

Órарúgó darabból készítünk egy mágnes-tűt, melyet a közepén kilyukasztunk s a nyílásba tengely gyanánt egy

F) Elhajlásos (declinatiós) tű.

(A természetes nagyság $\frac{2}{3}$ -a.)

Az előbb leírt tűt használhatjuk olyanformán, hogy a villát (3) (2. ábrán) úgy helyezzük el a 2-es állványon az X csappal, hogy a tű vízszintes, tengelye pedig függőleges legyen. A tengely alátámasztására szolgál a 6-nál (F. ábra) látható sárgarézlemez, mert a tűnek szabadon kell lebegnie.



tűdarabot illesztünk. A tengely vízszintesen elhelyezett csapágyon nyugszik. A csapágyak üvegcső darabból készülnek (5). A tű a mágnesezés előtt pontosan vízszintes helyzetben legyen! A mágnesezés után, a tű északi sarka a földrajzi szélesség szerint különböző fokokban hajlik le a függőlegestől.

Például Budapesten $28\frac{1}{2}^\circ$ a lehajlás, — az egyenlítőn a tű vízszintes.

G) Mágneses forgóhenger.

(A természetes nagyság $\frac{2}{3}$ -a.)

Egy lámpahenger felső nyílását elzárjuk egy parafadugóval s erre sárgarézkapcsokkal egy acél mágnesrudat erősítünk (m). Az acélrudak mágnesezése A alatt van leírva. A henger egy üvegcsapával (5) az állványon elhelyezett tűhegyen nyugszik.



12 3 4 5 6 7.1
 ... „8 8 9 0 ?” ...
 1526. 1848
 1928. X. 20.
 V=5. IV=4. II.
 IX=9. X=10. 71.
 D=500. L=50
 M=1000. 21.
 CIX=109. 3.
 SZÁMJEGY.
 RENDEK!...

Szeressetek.

Ott künn süvölt vadul az őszi szél,
 Fűtött szobában oly jó a meleg,
 Hányan fáznak ruhátlan, meztláb,
 Gondolatok rájuk óh emberek
 A jó Isten azért adott szívet,
 Hogy tudjatok érezni is vele.
 Takarja be a koldust, a fázót,
 Lelketeleknek áldott, nemes heve!

Ott künn süvölt vadul az őszi szél,
 Oly jó a ház, a tiszta, a meleg.
 ... Utcasarkon didereg az árva,
 Az elhagyott, szenvedő bús gyerek.
 Édesapja, — ki tudja — hol maradt?
 Orosz mezőkön sok sir van nagyon!
 Ne hagyjátok a koldust, az árvát
 Dideregni a hóban s a fagyon.

Ott künn süvölt vadul az őszi szél,
 Még a madár is a fészkére száll,
 Boldogtalan kinek nincs senkje,
 Aki otthonra sehol sem talál.
 Akit nem vár puha, pelyhes ágya,
 S nem simogatnak lágy, szülő kezek.
 Emberek, hogy szívet mutassatok:
 Azért vannak im teremve ezek!

Ott künn süvölt vadul az őszi szél,
 Megrázza, tépi a gallyat, a fát,
 Boldogok: kik látják, ott van együtt
 Kicsiny szobában az egész család.
 Hiányzik-e még egy testvér, rokon?
 Tekintsetek ki az utcára is,
 S hívjátok be a koldust, éhezőt:
 Isten szerint testvéretek az is!

Ott künn süvölt vadul az őszi szél...
 Hallgassátok: mit mond a szívetek?
 Embernévre, csak úgy lesztek méltók,
 Ha éhezön, sirón segítetek.
 S minden könnyecsepp, melyet letöröltök,
 Talán áldásként térül vissza majd,
 S a jótettnek fája nektek egykor
 Vigasztalásra, büszkeségre hajt.

Ott künn süvölt vadul az őszi szél...
 Legyen tehát a szívetek meleg,
 Hogy érezze jóttevő, szent hevét
 A sok ruhátlan éhező gyerek.
 Aldozzatok érettük, s adjatok,
 Amennyi csak telik s amit lehet.
 Emberek! ti Istennek fiai:
 Szeressetek, miként Isten szeret!

A «Szeressetek» c. költeményt Bagdy István kedves munkatársunknak «Mindig sirva» c. verskötetéből közöltük. — Bagdy István sem ismeretlen előttek, érces magyar hangja, sok ezer magyar ifjú lelkében visszhangra talált már. — Bagdy verseit az akarat, a meg nem alkuvás jellemzi, a lemondást nem ismeri, ő mindig riadót fúj, ő mindig sir és — mégsem csügged el soha. — Nagy szeretettel ajánlom figyelmetekbe legújabb kötetét. Ára 4 P. Megrendelhető: A Jegyzők Árvaház-Egyesületének Irodalmi Osztályánál, Budapest, VIII., József-körút 41.



Balatoni táj. — Mesterházy Kálmán festménye.

ARANYLÁNC.

Történelmi regény.

Írta Avar Gyula.

II.

Az első napsugarak már régen az oltáron mosolyogtak, amikor fölébredt Bottyán. Hamarosan kidörgölte szeméből az álmot kilépett a padból s az ajtó felé tartott. S minél közelebb ért a kapuhoz, annál lassabban ment, nagyon nehéz volt a szíve ... tele bánattal, gonddal ...

Szemében könnyecsek ragyogtak. Észre sem vette azt a katonát, aki a kapunál őgyelgett.

— Ejnye fiam, — mondta az idegen vitéz, — ki bántott? Talán elszedték a játékokat? Se baj, katonadolog! A kis Bottyán néma maradt, annál beszédesebben omlottak könnyei.

Az idegen katona megcirógatta a síró gyermek arcát:

— Szólj fiam, ki bántott?

Bottyán könnyes szemével az idegen katonára nézett:



Éjjeli halászat a Balatonon.

— Senki ...

Nem is sejtette az idegen vitéz, hogy a síró gyermek mindenét elvesztette, otthonát, édesapját ... Ha tudta volna! S hiába faggatta a kis Bottyánt, a gyerek harapdálta ajkát, de nem szólt.

— Fiam! — szólalt meg az idegen vitéz, — ismered-e Balázst?

Bottyán könnyes szemében mosoly villant meg:

— Ismerem. Oh, nagyon jól ismerem.

— Vezess hozzá, kapsz egy aranyat.

— Szívesen elvezetem vitéz uramat, de az arany nem kell ... nem veszem én annak hasznát, de ha javamat akarja, mást kérnék.

— Mit kérsz fiam?

— Nagyon sokat ...

— Mi az a nagyon sok?

— Vigyen el magával ...

— Nincsenek szüleid, testvéreid?

— Senkim sincs ...

Bottyán zokogásba fult, de az idegen katonát is majd megrikatta.

Magához ölelte a kis Bottyánt:

— Ne sírj fiam ...

De ő maga is törülgette könnyeit, No, de nem hiába volt katona, megemberelte magát:

— Ebből meg nem élünk fiam! Siessünk Balázshoz, mert ha nem beszélhetek még ma délelőtt vele, nagy baj ér bennünket.

Azt fiam, majd meglátjuk, talán elvihetlek magammal.

Megindultak s útközben tisztára megtudott mindent az idegen katona ... most sajnálta csak igazában a kis Bottyánt! S amíg hallgatagon ment a gyerek mellett, azon törte a fejét, mivel, hogyan segíthetne rajta? Nagyot botlott a várkapuban. Az ő nem szólt semmit, csak a fejét csóválta, sehogy sem tetszett neki a kis Bottyán ...

— Mi lelhetette azt a gyereket? — gondolta magában, — hiszen vig, eleven volt mindig s most bánatos.

Jó sokáig nézte a gyereket, meg az idegen katonát majd ismét csóválta a fejét:

— Csak nem verte meg az apja? Ha nekem ilyen fiam volna!

Az ő mélyet sóhajtott. Kinézett a kémlelő-nyíláson s csak azért nézte a járó-kelőket, nehogy eszébe jusson a kis Bottyán.

Bár nagyon fájt a kis Bottyán szíve, mégis mosolygó arccal állt meg Balázs vitéz előtt.

— No fiam, mi jót hoztál? Összeszidott édesapád? Ugy-e nem bántott? Hiszen te jó fiú vagy ...

A kis Bottyán félrefordult. Küszködött a sírással.

— Vitéz társam, — szólalt meg az idegen, — engedj meg, hogy háborgatlak ... Ördög Mihály vagyok ...

— Te vagy az? — Kiáltott fel örömeiben Balázs, — hallod-e Bottyán ki van itt?

A gyermek bámsz szemmel méregette végig, tetőtől-talpig az idegen vitézt. Akkor sem bámult volna jobban, ha azt kiáltják: a király van itt ... Lelkét valami szokatlan, édes érzés járta ... mintha megszólalt volna: ha te is ilyen lehetnél! S a kis Bottyán elfelejtette bánatát, gyönyörködött Ördög Mihályban, hogyne gyönyörködött volna benne, mikor a Dunántúl leghíresebb katonája állt előtte.

Lócára ültek.

Ördög Mihály körülnézett:

— Jó fogásunk lesz pajtás! Kémeim hírül hozták, hogy a törökök élelmiszert, pénzt szállítanak Pécsről Tatára ...

— Mikor?

— E napokban.

— Hány szekérrel?

— Vagy ötvennel ...

De hiszen felugrott erre Balázs:

— Elcsipjük őket.

— Ha sikerül a tervünk: huszonöt szekér a tiétek.

Bizony, a kis Bottyánról elfeledkeztek, pedig a gyerek arról álmodozott, hogy az éjjeli kalandban ő is részt vesz. Pedig az veszedelmes dolog, könnyen otthagyhata az ember a fogát. Eppen erre vágyott a gyerek. Mindenáron ott szeretne lenni! Jaj, ha azt mondják: nem vihetünk el, kicsi vagy ... és erre Bottyán nagyot nyujtózkodott ... azt hitte így nagyobb lesz ...

— Talán te is velünk tartanál? — kérdezte Balázs.

— Szeretnék ... mondta halkan a gyerek.

— Mit szólsz pajtás?

— Bátor gyerekeknek nézem, annak pedig csete-pátéban a helye. Vigyázunk rá, hogy ne érje baj. Különben is az erdőbe bujunk, onnan támadunk majd a törökre ... éjjel ...

A kis Bottyán — Isten ne vegye rossz néven, — hirtelenében az otthont is elfelejtette. Hiába, a katonavér

már ott fickándozott ereiben! Kardforgató lesz belőle, a jó Isten is annak teremtette!

Dél tájban hús válogatott vitéz indult el az esztergomi várból s köztük volt a kis Bottyán...

Az őt a távolodó katonák után nézett, de nem látott mást csak Bottyánt. Halkan motyogta:

— Drága kis fiam!

*

A Bakonyra leszállt az éj. Erdeje elcsendesedett, minden aludt, csak a hold mosolygott az égen. Kékes ezüst fénnel hintette be a tájat, a fák, a rét feketésnek tündek fel, csak az út fehérlett, mintha tej folya rajta. Ördög Mihály dombon feküdt és éber szemmel őrködött az út felett. A fülét többször a földre tapasztotta... sokáig hallgatózott: nem zörög-e a sok szekér?

A csendes éjben messzire elhat a csikorgó kerek hangja, nem kell félnie, hogy a törökök észrevétlenül érkeznek a domb alá.

Ördög Mihály nemcsak a szekereket leste, hanem a kémeket is. Csupa fül volt, de nem hallott semmit. Még denevér sem járt arra.

Éjfél után halk zaj suhant át a völgyön, amely nagyon távolról jött.

Hirtelen megmozdult valaki. Ördög Mihály kardjához kapott.

— Semmi baj, vitéz uram, — szólalt meg a kis Bottyán, — közelednek a törökök, sokan vannak. Akik a lovakat hajtják, azok magyarok... a szekerek mellett lovgolnak a török katonák.

— Ott voltál?

— Ott.

— Nagyon merész vagy fiam! Menjünk innen. Most már magam is hallom a kerek csikorgását.

Ördög Mihály és Bottyán elhagyták a dombot, hogy megvigyék társaiknak a jó hírt.

De nem bujt a félelem a katonák bőrébe, sőt vígan voltak, mondták is egymásnak: «ha félsz, nem élsz»... Úgy vártak a törökre, mintha játékra csapnának össze. Szinte türelmetlenek voltak. Évődtek egymással: «azt» csak a fejét, hogy meg ne sántuljon!»

Elhallgattak, mert a holdfényes úton feltűntek a sötét szekerek. A csapat ketté vált. A fele az útra lopózott, a másik része az erdőben maradt.

A törökök békén haladtak a szekerek mellett. Mindenre gondoltak, csak arra nem, hogy támadás éri őket. Ugyancsak beléjük szállt a félsz, amikor egyre-másra katonák emelkedtek föl az út mellől s bizony, ütöttek-vágtak; a harc hevében itt is, ott is porba omlott egy-egy török... A szekereken ülő magyarokat senki sem bántotta. A töröknek más dolga akadt, vagy megszalasztotta a rátámadó magyar vitéz vagy a hetedik paradicsomba sietett: a magyar katonák meg jól tudták, hogy véreik ülnek a szekereken.

A magyar katonák (csupán cselből) hirtelen az erdő felé menekültek, hajrá, utánuk a törökök: turbános fejük elárlulta őket.

Egyszerre észrevették, hogy két tűz közé szorultak... menekültek volna de merre? nem maradt más hátra, mint harcolni... A kelepcebe szorult török vitézül küzdött, de mindhiába, Ördög Mihály és Balázs katonái oly hévvel csatáztak, mintha Magyarország megmentéséről volna szó.

Egyik török katona valahogyan Balázs háta mögé került s már suhintásra emelte kardját, amikor hatalmas ütés érte. Elszédült és a földre bukott. Abban a pillanatban fordult meg Balázs, (a kis Bottyán épp el akart illanni) nagyot bámult:

— Mestervágás volt fiam! Add ide a kezedet!

Balázs melegen szorította meg a kis hős kezét.

*

A fegyverek zaja elhalt, elcsendesedett a völgy és a hold csak oly szeliden mosolygott, mint azelőtt. A zür-zavar megszűnt s a szekerek csakhamar más-más irányba vették útjokat; nem Tata felé mentek... sokkal kedvesebb városokba igyekeztek: Esztergomba és Tihanyba. A szekereken ülők csak annak örültek, hogy a magyar föld kincsét honi várakba viszik... Tata akkoriban megszállt terület volt...



A Balaton hatalmas tükre színezüst volt...

Mintha a holdfény is szebben ragyogna, mert a Balaton hatalmas tükre színezüst volt, aki megpillantotta, le nem vette róla a szemét... a kis Bottyán szájtátva bámult. Ilyen csodát még nem látott. Az álom jutott eszébe... ő is lefeküdné, s túrné, amint a hold előnti, cirógatja ezüst fényével... s a maga mozdulatlanágában éppen úgy álmodozna akár a Balaton.

Bottyán Ördög Mihály mellett lovagolt. Nagyon furta oldalát a kíváncsiság, vajjon mi lehet az a fekete vonal, ami benyúlik a Balatonba? S a fekete vonal végén mi lehet a fehér folt?

— Mi az a fehérség? — kérdezte Bottyán, — csak nem a Balaton?

— Az a tihanyi templom fala...

(Folytatjuk.)

A MI KERTÜNK.

Az igazság mérlege áll előttem és ez nagyon érzékeny ; mihelyest olyan levelet juttatok serpenyőjébe, amelyben valami csekély rossz van, azonnal megindul. Figyelmeztet : olvasd át megegyeszer azt a pályamunkát, esetleg találsz jót is benne! S újra átolvasom az ismert írást, eltűnődöm rajta ; végigveszem a gondolatait, az érzéseit, a stílust s még mindig habozom. Nehéz, nagyon nehéz ítéletet mondani, olyan ítéletet, amely találó és így mindenkit megnyugtat, titeket is kedves pályázóim és magamat is, aki a sok pályamunka elolvasása után percekig mozdulatlanul ülök és lelkem előtt elvonulnak a ti munkáitok s mindegyik hosszasan rám néz, mintha mondanák : igazságos légy!

Es én úgy érzem : az vagyok. Annál inkább lehetek az, mert nem álltok előttem, nem ismerlek benneteket és most ezen a helyen arra akarlak benneteket figyelmeztetni : sose írjatok mást, csak azt és úgy, amint a lelketek diktálja. Ha megfogadjátok a tanácsomat, könnyebb lesz a munkám és kedvesebb ; elhihetitek, nagyon szeretem azokat az írásokat, amelyek igazán a lelkekből fakadtak. Bizony kevés az ilyen munka, talán azért is, mert önkéntelenül, tehát akaratlanul írtok úgy, amint azt másoktól elsajátítottátok. Pedig kedves pályázóim, mi azt kutatjuk, ki az eredeti köztetek? Azaz ki írja le *saját gondolatait, saját érzéseit*? Amikor ezt teszi, nyelve, stílusa is az érzéseihez igazodik és akkor munkája is eredeti.

Hál' Istennek sok ilyen munkát találtam a pályázatok között.

«Gyanus alak» c. pályázatunkra sok levél érkezett hozzánk és így könnyen válogathattuk ki belőlük azt a tíz pályázót, akik megérdemlik a dicsérő-íratot.

Általában megjegyzem, hogy a munkák megközelítik azt, amit akartunk, amire gondoltunk. Maga a kép is beszédes, cselekvés van rajta és így sokan találták el az igazi hangot.

Dicsérő-íratot kapnak : Kovács Irén (Derecske). Példa arra, hogyan kell jól írni. Stílusában megvan a három fontos kellék : a világosság, szabatoság, magyarosság.

Hikmann Ilonka (Marcali). Ötletes ; a közepe gyors, friss, humoros. Kár, hogy az eleje és vége elnagyolt. Mintha írói toll szántott volna a munka közepén! Komócsy Julia (Debrecen, Dóczy-int.). Ügyes, leköti érdeklődésünket, de később ellanyhul. Géder Mária (Debrecen, Dóczy-int.). Jó munka. Kitartóan friss. Oderwald Livia (Gödöllő). Rövid ugyan, de eredetisége a jó munkákhoz sorolja. Holb Juliska (Debrecen, Dóczy-int.). Lendületes, gördülékeny, humoros. Ráczi Julia (Debrecen, Dóczy-int.). Jó, könnyen folyó elbeszélés s bár nem terjedelmes, mégis kimerítő. Molnár Évi (Budapest). Megdicsérem rövid mondatait. Herke Rózsa (Tiszafüred). Nagyon jó indul, de mintha félne valamitől és így ellanyhul. Matits Jolán (Szombathely). Érdekes a kezdete, lendületes és fölkelti érdeklődésünket. Ez nagy érdem. Sajnos, később elfárad. Csizmadia Klára (Győr), Péntek Ilona (Nyíregyháza), Riszt József (Debrecen).

Jól dolgoztak még : Lövész Györgyi (Zalaegerszeg), Soós Vendel (Bicske), Szabó Anna (Zalaegerszeghegy), Gvardián László (Budapest), Perczel Erzsőka (Debrecen).

*

Másik pályázatunkra kevesebb írás érkezett. Mintha nehezebb lett volna az előbbi feladatnál és valóban így is van.

Dicsérő-íratot érdemelnek : Soós Vendel (Bicske). Értékes gondolatokkal lép meg ; mély megfigyelő és különösen megdicsérem szép szándékát. Jónás Teréz (Zalaegerszeg). Szép, nemes tartalmú és szabatos. Nagy Lajos (Sátoraljaújhely). Hazafias érzése megleghangúvá teszi írását. Nagy hatással

volt rá az Ifjú Polgárok Lapja vakációs két száma. Ezt pályamunkájában is említi. Zimmermann István (Székesfehérvár). Gördülékeny, kimerítő. Gergulics József (Kúnzentmárton).

Jól dolgoztak még : Szente Imre (Ercsi), Makovitzky Mátyas (Ercsi), Gvardián László (Budapest).



Monogrammok

MAGYAR ALTATÓ.*

Írta Vályi Nagy Géza.

Aludj... aludj én vérem-gyermekem —
Ne angyalokról álmodj édesem,
Láss ördögöt... sírj, jajdulj fel, pihegy,
Kardot szorongass és bosszút lihegy —
Aludj... aludj!...

Aludj... aludj én kincsem-gyermekem —
Bölcsőd szent fája rabföldön terem...
Inség, gyalázat, börtön vár reád ;
Nincs otthonod, nincs hajlékod, hazád —
Aludj... aludj!...

Aludj... aludj én gyöngyöm-gyermekem —
Szemed villámos, büszke fény legyen, —
Karod acélos tűzpallos legyen,
Sujtson le bátrán, győzedelmesen —
Aludj... aludj!...

Aludj... aludj én lelkem-gyermekem —
Hited, bizalmad sziklaszirt legyen,
S mint pólyád selymes fodrát tépdessed,
Szakítsd egykor a rabbilincseket!
Aludj... aludj!...

* Pályadíjat nyert költemény. A zenésítés joga fenntartva.

SPORT.

A Medve-utcai polgári iskolában megindultak az osztálymérkőzések (football). Eddig a III. A. osztály vezet. Legyőzte a IV. B. és IV. C. osztályt. A negyedik A. osztály nem jelent meg a mérkőzésen. Kíváncsiak vagyunk arra, vajjon hogyan viselkedik majd a válogatott csapat?

*

«I!» jelige. Leveletekre hosszasan válaszolok. Sorainkból tudomásul vehetitek, hogy a székesfőváros polg. iskolái bajnoki mérkőzésekben fognak részt venni. Szeptemberi számunkban is jeleztük, hogy a debreceni keresk. társ. polg. fiúiskola megnyerte a kerületi bajnokságot.

Ezek azonban az igazgatóság tudtával, helyesléssel gyakorolták magukat s bizonyára a sportköri órákon, avagy a játék délutánokon. Mert szép a sport, szó sincs róla, de a testi sport nem minden! Az erős lélek (itt is kell sport!) többet ér ám az erős testnél. Azaz, hogy megértsetek: módjával



1. A solti áll. polgári fiúiskola atlétái.

2. A hajdúszoboszlói áll. polgári leányiskolának a debreceni kerületi tornaversenyen díszoklevelet nyert csapata.

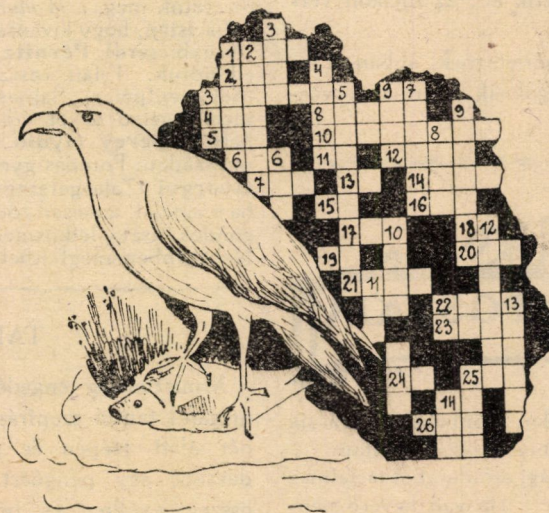
sportoljatok! Ne szenteltek minden időt csak a sportnak, mert az nem válhatik hasznotokra. Mért? Mert elhanyagoljátok az egyéb teendőket! A sportot szabad időtökben üzzétek, t. i. akkor, ha leckeitekkel rendben vagytok s szüleitek, az iskola igazgatója, tanári kara beleegyezik abba, hogy szabad időtökben footballozhassatok. Ha ti rendes, jóra való tanulók vagytok, és elvégezitek mintaszerűen leckeiteket, azt hiszem, senkinek sincs kifogása az okos sportolástok ellen.

Eppen «A mi kertünk» című rovatból láthatjátok, hogy mily sokan vettek részt a mi szellemi sportunkban is, s meg vagyok róla győződve, hogy a pályázók csak szabad idejükben dolgoztak. Dolgozataikat, mint a lelki sport szép tanubizonyságait, nagy örömmel vettük. Az illetők dicséret-iratot kapnak. De sokkal többet érő ennél az a dicséret, amely saját lelkük mélyéből fakad és azt mondja: kiszagzám, meg vagyok veled elégedve.

REJTVÉNY.

Vízszintes sorok:

1. Jóízű gyümölcs (földi).
2. A rejtvényben van.
3. A legtöbb magashegy ilyen.
4. «é» betoldásával Diósgyőrön gyártják.
5. Női név.
6. Rab...
7. Sok is van belőle, kevés is.
8. Sok házban van.
9. Férfi keresztnév első és utolsó betűje.
10. ...harsog, dob pereg (Petőfi költemény).
11. Helyhatározó. Hibásan írva.
12. Egy híres opera neve. (A vízszintes 5 benne van.)
13. Aki nem halt meg.
14. «l» betoldásával piacon is van.
15. Ha büntetést kapsz, van rá...
16. «v» betoldásával nálunk lakó nép.
17. Kévet köt és...
18. Rag.
19. Szem. névmás ékezet nélkül.
20. Ipari növény.
21. Amerikai város nevének második tagja.
22. Ha ez nincs, bajban lennénk.



A megfejtés határideje november 15.

A rejtvények megfejtéséért a következő jutalmakat sorsoljuk ki:

5 darab háromszínnomású művészi kép, 5 rajztömb és az Ifjú Polgárok Lapjának 10 teljes évfolyama.

23. Ha megszólal, fölvidámít.
24. Ellentétes köztűszó.
25. Birka hangja.
26. Mint a vízszintes 20.

Függőleges sorok:

1. Ilyen lép is van. (Mássalhangzó föl van cserélve).
2. Ilyen sas is van.
3. Gyermekek szívesen hallgatják.
4. Ilyen növény is van.
5. Sok állat, madár...
6. Dunai sziget. (Első tag).
7. Elnyelte a hal... Bibliai név.
8. «V»-vel a halat szereti.
9. A volt török főváros.
10. Jó étel. (Nagyon apró).
11. Török súlymérték. Vagy mindennek megvan az...
12. Ilyen oktatás is van.
13. Az megy veszedelmes helyre, aki...
14. Ilyen naponta is van.

Figyelem! Sas-rejtvényünk eltér a megszokott rejtvényektől. Ha vigyáztok, nem fog nehézséget okozni a kettős számozás

Az októberi számban közölt rejtény helyes megfejtése a következő:

Vízszintes sorok: 1. iker; 4. über; 5. kerek; 7. me-redek; 9. (c)seveg; 11. őz; 13. Etele; 14. (T)irén; 15. ét(lap); 16. ék.

Függőleges sorok: 1. (T)iber; 2. kereset; 3. eredeti; 4. ü(k)götő; 6. keverek; 8. kelet; 10. (i)gen; 12. zs; 16. él.

Ifjúsági regényt nyertek: **Jéhn Mária** (Tatatóváros), **Kádár Ernő** (Hódmezővásárhely), **Allein Ilonka** (Rákospalota), **Pintér Ilona** (Nagykőrös), **Ecsődi János** (Ráckeve), **Szigvarth József** (Baja, tanítóképző), **Tóth Anna** (Szerencs), **Hahn László** (Nyíregyháza), **Haller Géza** (Tótkomlós), **Ölvedy István** (Budapest, József-fiúárvaház, Üllői-út 76.).

Háromszínnymású képet kapnak: **Szaflárszky Matild** (Kaposvár), **Lehota András** (Hódmezővásárhely), **Bakay Ilona** (Nagykőrös).

KÜLÖNÖS HANGOK.

Vannak rovarok, amelyeknek hallása jóval finomabb, mint az emberé. Azaz olyan hangokat is hallanak, amit a mi fülünk nem fog fel. A hangokat rezgések okozzák s az emberi fül csak bizonyos számú rezgéseket vesz észre. Így pl. a másodpercenkénti 40.000-nél nagyobb rezgések túlszárnyalják az emberi hallás határait.

Ezek a hangok fény sugar alakjában terjednek a vízben s ha fémfelülethez érnek, kevés idő múlva visszaverődnek. Az emberi füllel nem hallható hangokkal fedezték föl a német tengeralattjáró hajókat. Azt is tapasztalták, hogy ezek a hangok megölik az útjukba kerülő halakat.

A nem hallható hangokat a következő módon nyelik: kvarclemezen oly áramot vezetnek át, amely másodpercenként 700.000-szer váltakozik. Ha ezt az áramot kézben tartott üvegpálcákon vezetik át: az ujjakon vérhólyagcskák támadnak.

Ezen a téren még tovább kísérleteznek, abban a reményben, hogy ezeknek a hangoknak majd az orvostudomány veszi hasznát.



Kedves olvasóim! Egy értékes könyvecske fekszik előttem. — Minden sorában gyönyörűséget találtam. — A *«Kis vitézek»* c. könyvecske ifjúsági színdarabot tartalmaz 6—14 éves gyermekek számára. — Ha van heverő pengőtök, vegyétek meg. Ára 1 P. Megrendelhető a szerzőnél: Jovicza Sándor Budapest, VIII., Bézerédi-utca 16/a.

Baráti József (Felsőjózsa). Sok levél érkezik hozzánk, de a sok levél közül kiválik a tied, olyanok a soraid, mint a hivalkodó pipacsok között az ibolya. Szerény vagy, nem

azért pályáztál, hogy nyerj, hanem azért, mert kellemesnek és hasznosnak éreztél a kitartó munkát. Neked az is ki-tüntetés, ha megemlíti munkádat. Ahogy előttem fekszik leveled és képzeletem a jövőbe száguld, úgy látom, hogy te felnőtt korodban is szerény leszel s mindig a becsületes munkában fogod találni örömedet. Nyilván **jogú magán polg. leányiskola** (Dombóvár). A fényképek mintha melegséget sugárzott volna. Az iskola növendékei szeretett olvasóim, a képeslevelezőlapon megköszönték *«azt a sok-sok örömet, amit nekik az Ifjú Polgárok Lapja szerzett»*. Szívemben az öröm rózsája nyílik, amelynek illata eltölti lelkemet... ez az illat a ti hálátok, köszönöm kedves figyelmeteket. Olvassátok ezen-túl is szeretettel a ti lapotokat: az Ifjú Polgárok Lapját. **Polg. leányiskola** (Hajdúszoboszló). A fényképet megkaptuk, iparkodni fogunk, hogy közölhessük. A szép si-kerért külön dicséret! **Böhm Péter** (Budapest). A szer-kesztő postája arra való, hogy itt őszintén beszélges-sünk egymással, azért ne vedd rossz néven türelmetlen olvasóm, ha soraid hangját elítélem. Édes fiam, mi a lapot nem egyeseknek szerkesztjük, hanem az egész polgári iskolai ifjúságnak. Gondolom, azóta te is megvál-toztál. Egyébként derék gyerek vagy s munkásságod dicsé-retre méltó. Váld be fiam, hogy a leveled meg gondolatla-nul írtad. **Dóczy-leánynevelő-intézet** (Debrecen). Drága, meleg soraitokból közlöm a következőket: «édesanyánk után e lap volt az, mely megtanított híven, önfeláldozóan szeretni szegény megcsónkított hazánkat és félni és imádni Istenünket». Leveleteket megőriztük, soraitokat sokszor vesszük kézbe s «a drága kincset», amint ti az Ifjú Polgárok Lapját nevezitek, tovább fogjuk csiszolni, hogy még csil-logóbb, melegebb fényvel ragyogjon. Ez nektek is öröm, nekünk is. Isten áldása legyen rajtatok mindenütt és min-denkor! **Balás Ferenc** (Gyöngyös). Kívánságodat tel-jesíteni fogjuk. **Horváth Sándor** (Győr). Munkádban magad is gyönyörködtél. Igazad van. Szép is az, ha saját erőnkől alkotunk valamit. Rádió-cikket, ha csak lehet, hozunk majd, de egyelőre más cikkek kerülnek a lap hasábjaira. **Baller Ferenc** (Pusztaszer-Vajka). Verseid azt tanusítják, hogy van formaérzéked, de ugyanakkor meg kell mondanom: verseidből hiányzik az élet, csak művirág, nem valódi. Az állatvédő egyesület címe: Budapest, IX., Ernő-u. Vedd meg a Gyermeknapot, abból sok mindent megtudhatsz. Minden helyen árusítják. **Petrity Ádám** (Bácsalmás). **Meiszterics Irén** (Kaposvár), **Handó Erzsébet** (Kaposvár). A dicséző elismerést megérdem-letek. Nekünk öröm, ha dicsérni tudunk. Adni mindig kedvesebb dolog, mint elfogadni. Ti azonban nyugodt lélekkel fogadhatjátok elismerésünket, mert mi a munkát dicsértük meg, a jó munkát. **Hegedűs József** (Kecskemét). Adja Isten, hogy kívánságod teljesüljön. **Horváth Vilmos** (Nagybicsérd). **Pernitz Margit** (Rákospalota). A jutalmat elküldtük. Talán rossz címre ment? **Kálmán József** (Sajószentpéter). Sajnos nem járhatunk el az ügyedben, mert leveled akkor érkezett, amikor betöltötték minden helyet. **Serey Gyula** (Veszprém). Isten áldása legyen munkádon. Pompás gyerek vagy te Gyula fiam! **Lövész Györgyi** (Zalaegerszeg). Rejtvényedet át fogjuk nézni és ha megfelel, szívesen adunk neki helyet. Munkád egyébként gondos, tiszta, lelkiismeretes. **Jónás Teréz** (Zalaegerszeg). Nehezebben megfejthető rejtvényeket kérünk.

TALÁLMA NY.

Miniszterileg engedélyezett zöldbetűs, átírással, ön-magától tanító szépírási irkaimból, amelyek bárkit pár hét alatt szépen és gondosan megtanítanak írni, öt darabot egy pengőért postafordultával küldök. E kis összeg levélben és bélyegben is küldhető. 50 darab megrendelésnél 20 % kedvezményt adok, ha valaki az «Ifjú Polgárok Lapja»-ra hivatkozik.

Szilaveczy Árpád, tanár,
Budapest, IX., Üllői-út 109/a.



A szent család. — Murillo festménye.

IFJÚ POLGÁROK LAPJA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
SIKLAKI ISTVÁN

A polgári fiú- és leányiskolai tanulók gyakorlati irányú folyóirata
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Vas-utca 15/b, III. em. Telefon: J. 376-16.
E számunk ára 25 fillér.

FŐMUNKATÁRS:
AVAR GYULA

MAGYAR LESZEK!

Egy olvasómnak se kerülje el a figyelmét a „**Magyar leszek**” című pályázatunk! — A szerkesztő bácsi most az egyszer nagyon szigorú lesz! „**Nincs rá időm.**” — „**Sok a tanulni valóm.**” — „**Nem érdemes pályázni, mert úgysem nyerek.**” — „**Nekem nem szokott kedvezni a szerencse.**” — A felsorolt kifogásokat egyetlen olvasóm se merje a szájára venni! Pályázatunkkal kapcsolatban, egy kis módosítással Kölcsey Ferenc szavait kötöm a lelketekre: **Négy szócskát üzenek, vésd jól kebledbe fiam, leányom: a haza minden előtt!**

Aki a «Magyar leszek» című pályázatunkkal lelkiismeretesen foglalkozik s a legjobb tudása szerint igyekszik megoldani a neki leginkább tetsző feladatot, az a tanuló szomorú édesanyáknak, szenvedő hazánknak fog nagy örömet szerezni. Édes gyermekeim, mielőtt a karácsonyi pályázatunkhoz hozzákezdenétek, kérjétek ájtatos imában a magyarok jószágos Istenét, hogy fogékony lelketek minden nemes gondolatát, fiatal szívetek valamennyi ígérését, amit a pályázattal kapcsolatban papirosra írtok, a ti erős akaratotok segítségével váltsa valóra.

Ennél a pályázatunknál legelsősorban az igaz szív, a becsületes szándék jön számításba!

S most azt kérдем tőletek, akad-e olyan magyar fiú és magyar leány ebben az országban, akinek ne volna igaz a szíve és becsületes a szándéka?!

Pályázatok.

Elmúlt a magyar hét; a jószándékú emberek nemes akaratának öröndetes volt-e az eredménye vagy sem, azt nem tudom.

Engem csak egy gondolat foglalkoztat, hogyan lehetne a szürke, ködös novemberi magyar hetet, örök magyar tavasszá átvárázsolni. Milyen eszközökkel lehetne a nélkülöző, a nyomorgó magyar munkás-, iparos-, kereskedő családokat boldogokká, megelégedettek tenni.

Hol akadhatunk rá arra a kifogyhatatlan erőforrásra, amelynek segítségével legyőzhetjük édes hazánk legnagyobb ellenségeit: a *nyomort*, a *közönyösséget*.

Kedves fiaim, lányaim! A bennetek szunnyadó isteni szikra segítségével *csodát kell művelnetek: Két szavatokba kerül csupán és a magyar hétből hetek, hónapok, esztendő, évszázadok lesznek.*

Íme a csodát művelő két szócska: **Magyar leszek!**

Én eddig is magyar voltam — mondjátok csodálkozva.

Figyelj rám édes gyermekem! Gyere a szívem-felőli oldaladra, hajolj az írásom fölé és értelmezzük közösen a kétszavas mondatocskát jelentőségét.

Ki az igazi magyar?

Aki könnyezik, amikor a himnuszt énekelik, az aki irrederenta verseket szaval és ellenségeinket a nap minden percében megátkozza.

Nem elégít ki a felelet!

Ki az igazi magyar?

Aki szép, lelkes szavakkal el tudja mondani a magyarok dicsőséges csatáit, aki rendre felsorolja a magyar történelem nagyjait és aki ökölbeshorított kézzel fenyegeti meg a szelíd könyvekbe bujtatott ellen-ségeinket.

Tökéletesebb feleletet várok.

Ki az igazi magyar?

Aki megkoszorúzza évenként a hősök szobrai és imába foglalja a hazáért elesetteket, aki fölös filléreivel gyámolítja az árvákat, jó tanácsaival látja el az éhezőt, a ruhátlant.

Még ez a válasz sem nyugtatja meg a lelket.

Ki hát az igazi magyar?

Az igazi magyar, gyermekeim, a cselekvő magyar!

A cselekvő magyar nem gyengíti erejét könnyekkel. Nem pazarol sok időt a fölös szóbeszédre. **Az én magyaram tanul, hallgat és cselekszik.**

Az én magyaram nem mondja egyszer sem: «Pártoljuk a hazai ipart.» **A cselekvő magyar, élete fogytáig magyar árut vásárol.** Megveti szívvel-lelékkel az idegen kéz munkáját, mert tudja, hogy minden külföldön készült áru egy-egy munkás-, iparos-gyermeknek teszi nehezebbé az életét.

Fiaim, lányaim, akik soraimat olvassátok, soha nem láttalak egyikőtöket sem, nem volt soha alkal-mam veletek beszélni és mégis tudom, hogy *belőletek kivétel nélkül cselekvő magyarok válnak.*

Cselekvő magyar leszek! Varázsoljátok tettekbe a fenti szavakat és a szavatokból lett cselekedetet adjátok majd karácsonyi ajándé-kul szegény hazátoknak.

Három feladatot kell megoldanotok Ha siker koro-názza munkátokat, akkor hiszem, hogy a magyar hét-ből hetek, hónapok, esztendő, évszázadok lesznek.

ELSŐ FELADAT. Az új esztendő napjától kezdve, ha bementek falutok, városotok kereskedéseibe, a kö-szöntés után ez legyen az első szavatok: **Csak olyan áruért adok pénzt, amely magyar gyárban ké-szült!** És kérjétek meg a helybeli kereskedőt, szíves-kedjék a kirakatában feltűnő helyen felsorolni, hogy mely gyárakból hozatja áruit, az egyes áruk véd-jegyét is helyezze el a kirakatában. Ha a kereskedő teljesíti kérésteket, akkor könnyű lesz az ellenőrzés, ha megtagadja kívánságotokat, *akkor ne lépjétek át többé küszöbét!*

Az első feladatra az felelt meg helyesen, aki január hó 1-től június hó 1-ig minden vásárlásnál lepecsétel-teti az alábbi szövegű cédulácskáját (a kis igazolványt minden esetben magatoknak kell kiállítani).

Csak olyan áruért adok pénzt, amely magyar gyárban készült! Az árun szíves-kedjék megmutatni a magyar gyár véd-jegyét!

Kelt.....

Kereskedő pecsétje.

Ezeket a cédulákat összegyűjtitek és június hó elején az osztályfőnök úr jelenlétében megszámozzátok. Egy szépen író tanuló leírja a pályázók névsorát és a név után odairja a céduláskák számát. Kérjétek meg az igazgató urat, hogy az íveket lássa el az iskola pecsétjével és aláírásával.

Minden pályázót dícsérő-irattal tüntetünk ki.

A dícsérő iratra a következő szöveget írjuk:

N. N. polgári iskolai tanuló, öt hónapon keresztül minden alkalommal figyelmeztette a kereskedőt, hogy ezentúl csak magyar árut vásárol. Nemes cselekedete által izesebb lett a mindennapi kenyér egy szegény magyar munkáscsalád asztalán.

A céduláskák számát feltüntető ívet június hó 1-ig küldjétek be a szerkesztőség címére.

MÁSODIK FELADAT. A második feladat megoldásánál kérjük ki a rajztanár úr tanácsát is.

Tervezzetek a helybeli papírkereskedők kirakatai részére plakátot, a szép magyar plakátra a szöveget is ti fogalmazzatok meg. A szöveg egy mondatból álljon csupán!

Minden polgári iskolában a rajztanár úr dönti el, hogy melyik pályázónak a rajza és jelmondata kerül a helybeli papírkereskedő kirakatába. Az intézet legjobb plakátját csak abban az esetben közöljük le az Ifjú Polgárok Lapjában, ha 6—9 cm nagyságban lefényképezteti az iskola.

Minden polgári iskolában a két legjobb plakátot dícsérő-irattal jutalmazzuk.

A beérkezett fényképek alapján, az öt legjobbnak talált plakátot ezüst emléklappal tüntetjük ki.

Az iskolai versenyek eredményéről február hó 1-ig kérünk értesítést.

A legjobb plakátokról készült 6—9 cm méretű felvételeket február hó 15-ig kell a szerkesztőség címére beküldeni.

HARMADIK FELADAT. Ki tudná rövid versikében felhívni az ifjúság figyelmét a magyar áruk vásárlásának szükségességére? A versike négysoros legyen és négy versszakból álljon.

A pályázók január hó 1-ig küldjék be a versikéket, a három legjobb vers írója díszkötésű ifjúsági könyvet kap. Azonkívül dícsérő-iratokat is osztunk ki.

NEGYEDIK FELADAT. Utoljára hagyom a legszebb feladat megoldását.

Írjátok meg a cselekvő magyarok tízparancsolatát. A két legjobb dolgozat írója zsebórát kap (ha leány a nyertes, akkor karkötőórát). A jobb dolgozatokat dícsérő-irattal tüntetjük ki.

A cselekvő magyarok tízparancsolatát január hó 1-ig küldjétek be a szerkesztő bácsi címére

Nem szükséges mind a négy pályázatot megoldani, sőt azt szeretném a legjobban, ha mindenki kedve és tehetsége szerint, csak egy feladat megoldására törekedne.

Kérem az Istent, hogy pályázóim lelkét ajándékozza meg végtelen bölcsességének egy parányi szikrájával.

Boldog legyen a karácsonyotok!

Szerkesztő bácsi.



Brunszvik Terézhez.*

Te halhatatlan kedves, szárnyas ének
Hiv hegedőse kér, mutasd magad!
Hálás utókor óhajt látni, néped
Ünnepelő ajka Ave-ra fakad.
Jöjj Pantheonod szellemablakába,
Telítsd meg fényre szomjazó szemünk,
Ihless nagyságra szívet, tisztaságra,
Lényeddel gyujtsd be barna végzetünk.

Nemes tömeg jött egybe, hódolattal
Tanulni, szemed ha ma fölragyog;
Formád bár irva látta, sugaraddal
Nem telt be még, mit éned ráhagyott.
Különben gyászban ül, te is tudod már,
Hazája gúzsban, csonka itt a rög;
Hol papja áldoz: kifosztott az oltár,
Nő s férfi gondja tépő, vad, örök.



Égő szükségünk van ma újra rád is,
És mindenre, ki itt egykor alkotott,
Mint egybefűzött drágagyöngy-kaláris:
Vak éjtszakánkba lángot lopjatok!
Az üldözöttek sorsa: ég kezében,
De égbe a hit létrája vezet;
S lépcsőfokain ha ti álltok ébren:
Kapunk-e? Kapunk segítő kezét.

Hivlak, köszöntlek multad ellenében,
S te jössz a dalra, szende rózsaszál!
E kép ismert, Beethoven kapta régen,
Ifjonti emlék szíve asztalán.
Szeretted-é? Tudósok serge kérdi,
S vitáz fölötte; ám én nem teszem.
Vitán fölül van: Szívért tűzben égni,
Eszményt fölinni tudott-é e szem!

De ujjong ajkamon a boldog ének,
S a szívek öblén halk visszhang fakad,
Száz év most látta meg valódi lényed,
S meddőn nem múlik ez a pillanat.
Pantheonod fényablakába feljött
Ím halhatatlan, kedves alakod,
S midőn szemünkben újra testet öltött,
Hálánk előtted leborulhatott!

Szem, mely álmok közt is meglátja tisztán
Rejtett valóknak embercéljait:
Nagy lélek tükre volt, és oly talizmán,
Mely a proféták udvarába vitt.
Ki szólt előtted a nép kisedéről,
Kinek éd's anyját elragadja gond,
Vesz, pusztul, elhagyatva mindenektől —
... Olcsó embervér ... Mily véres e folt!

Az Úr Széchenyit küldte, ki nevében
Jött és teremtet emberin felül.
Varázsa gyújtott a maradi éjben:
Vezérő, lángoló szövétnekül.
S te, mint példája szépnemednek,
Te is dolgoztál uttörők során,
Apró ügyön, mit tán számba se vettek:
Mikó-utcában egy kis óvodán.

Ámde Európa első óvodája
Lett kész a kedves anygalkert nevében,
S a magyar ügy negyven kis katonája
Készült ott harcra pár dalon, mesén.
Csodálkozással nézte Buda vára,
Mohos, agg esztét törve csendesen,
Hogy a nádor és szép Dorotheája
A kis dedóba egyre mért megyen!

Szép asszonyajkad nyílt édes mesére,
Patyolat-kezed osztva falatot,
Vezette, fogta a kicsit becézve,
Vagy egy-egy szurtos hősfít mosdatott.
S míg anyjok görnyedt napszámba, gyárba,
E nemzet-kincs posvány és sír helyett:
Piros orcával ült vesszőlovára
S a tündérföldig is merészkedett.

Te halhatatlan kedves, asszonyálmod
A bájbol és jóságból született,
S mint a virág szerelmes pelyhe szállott,
Hogy szüljön újabb anygalkerteket.
Pest és Pozsony, reá Nagyszombat és Bécs:
Elhívja, várja alkotó kezed;
A bajor földön is gyűlő egy-egy mécs:
A Brunszvik-névre szent emlékezet.

Ha pap volnék, az égtől esdekelve
Kérném, tegyen most ritka nagy csodát,
Nyíljon meg minden magyar asszony keble,
És szívja fel emléked illatát!
Megértse, mint te, hogy túl az önzésen
Van még valami szebb, van még nagyobb:
Dolgozni, hinni kitartón, serényen,
És megbecsülni, mit az Úr adott.

Havas István.

* A nagy magyar asszony most száz éve, 1828-ban, alapította hazánkban az első kisedővót, amelyet ő *Angyalkertnek* keresztelt el. Ez a Mikó-utcai Brunswik-palotában megnyílt óvó Európa első ilyen intézete.

volt; a budai Angyalkerttel úgyszólván az egész világot megelőztük. Polgári leányiskolai tanulóink rendeznek önképzőkörökben Brunswik Teréz-ünnepet, ahol Havas Istvánnak e gyönyörű költeményét elszavalhatják.

EGY RÉGI MAGYAR URIHÁZ ÉLETÉBŐL.

Írta : S. Bokor Malvin.

A Szászdy-házban nagy téglázás állott. Ezt a dolgok rendje hozta magával : mosás után téglázás következik mindenütt a világon. Jó is volt ez a nagy munka búfelejtő mulatságnak. Ha az ember két keze el van foglalva majd csaknem letörésig, akkor a lelke sem csaponghat úgy el, mint a dologtalanságban.

Marika, a Szászdy-ház anyátlan leánya, kipirosodva állt a ruhatéglázó asztal mellett. Nem egymaga állott ott : négy-öt jobbágyasszony is hajtogatta, téglázta a ruhát mellette. A béresházakból meleg kenyereket hordtak : mindig akkor kellett az asszonyoknak kenyeret sütniök, mikor az úr fehér ruháját téglázták, mert a lerakott szoknyák, köténykék számára nincs a meleg kenyérnél jobb találmány a világon. Fölöttük hűl ki a forró, nehéz Isten-áldása és mire leveszik, olyan formásan sorakoznak a ráncok, mint a jó katonák. Élég időbe telik, mire így elkészül a holmi, különösen Marikánál, aki ugyancsak akkurátusan veszi a dolgot, de van is aztán olyan szekrénye, fiókos ládája, hogy még Saár Józsefné néném, akinek a nyelve élesebb a Rákóczi pallósánál, sem tud mást mondani róla, mint dicséretet...

A lányok nagy kosarakban hordják le a ruhát a padlásról a mángorlóba. Istók mindenestül segít mángorolni. Marika oda is be-benézett minden minutumban : rendben megy-e minden és amíg ő ott volt, csendben, rendben ment a munka. De alig húzta ki a lábát, nagy viháncolás, kacarászás támadt a híves mángorlókamrában. Hiába, nagy tréfacsináló volt az az Istók.

A dolog legkönnyebb vége Pannának jutott : nem hiába volt a Marika becéje... Vetettek is rá írgy pillantásokat a többiek, akik rákvörösen, izzadtan tüzesítették a téglákat a kisasszonyuk keze alá, vagy pedig a nehéz kosarak alatt görnyedve kapaszkodtak le a padlás-létrán. A Panna dolga gyermekjáték volt : hajnalban levendulát szedett a réten, most pedig kicsiny csomócskákat kötött belőle és mindegyik csomócskát tüllbe kötögette, úgy tette egy-egy rakás ruha közé. A szagos kis kék virág a szekrényben szárad majd meg a télen, s szét is hullana, ha a tüll nem tartaná össze. Így hát csak az elpárolgó illatát küldi ki a börtönéből és friss tisztaság-illattal tölti meg az egész házat. Nem is eshetik jó álom más párnán, mint amelyiket még a friss, nedves levendula illata járt át meg át és Marika mit sem ad az újtókra, akik mentavagy rózsalevelet raknak a fehér ruha közé...

A Panna dolga volt aztán, hogy be is hordja a ruhát a hűvös nappali szobába, amelynek ajtaját tetejétől a küszöbéig érő szúnyogháló védte a legyek ellen és tartotta egyúttal kellemes félhomályban. Ez a szoba — még azon az ázsiai fényűzésen túl is, amelyet a zöld organtinfüggöny képviselt — nagy kényelemmel volt berendezve : fekete bőrdíván vicorgatta a homályból fehér gombfogait és ugyanolyan öblös karosszék ácsorgott az ablakfülkében. A hatalmas két almárium tetején száz üveg befőtt gyümölcs is volt szép sorjába rakva és elől birsalmasorral módosan kidíszítve. A négy sarokban négy, délvidekről került citrom pompázott s kellemes illattal töltötte el a levegőt. A padló olyan tisztára volt súrolva, hogy egészen bátran lehetett volna ebédelni róla. Panna

mindig bizonyos áhítattal lépett be ide és úgy gondolta, hogy a királynénak aligha van ilyen szép «tisztá szobája».

A szekrényhez persze nem volt szabad lépnie. Annak a kulcsát ki nem adta volna a kezéből Marika egy országért. Panna hát csak letette a berakott nagy tölgyfaasztalra, amit hozott, de egy-egy kis időre mindig megállt és körül nézett. Még meg is tapogatta a divánt, sőt egyszer, amikor nagyon nekibátorodott, az egyik citromot is a kezébe vette és megszagolta. Ha ő abba beleharaphatna! A méz nem lehet olyan édes, mint ez a csodálatos aranygyümölcs...

Mikor aztán kiért a kőkockás folyosóról is és az udvaron ballagott végig, a társai — nem érezvén közel a Marika szigorú szemét és gyors kezét — rá-rá kiáltottak :

— Meg ne szakadj a dologban, Panna! Meg ne erőltessed magadat, galambom!

Panna hetykén vont vállat és nem törődött velük. Valaki azonban válaszolt helyette és ez a valaki éppen a fiatal Andorás volt, a tekintetes úr huszára :

— Dolgodra nézz, nyelves fehérnép és ne törődj a más bajával!

Panna nagyon elpirult és hálával pillantott Andorásra, amire megint az vörösödött el a füle tövéig. No, csak ez kellett még! Dorkó nénének, ha száz keze lett volna, az sem járhatott volna olyan gyorsan, mint az az egy nyelve, amely csúfolódóan perdült meg a gonoszul figyelő asszonyok között.

Panna nem hallhatta, hogy mit beszélnek, de mindenesetre elkezdett pityeregni. Mint afféle elkényeztetett fiatal vászoncseléd, rohant is az asszonykájához árulkodni :

— Azok odalent mindenféle csúnyát kiáltanak rólam...

— Mit kiáltanak? — kérdezte Marika szigorúan.

— Hát... én nem hallottam... csak úgy gondolom... — ötlött-hatolt Panna, — hogy aszondják, én meg Andorás hajdú jó szívvel volnánk egymáshoz...

Marika nem nézett föl, szakértő kézzel forgatta meg, simította ki a párnahéjat, amely éppen a kezében volt.

— És nem igaz? — kérdezte egyszerűen.

Ez a kérdés végleg kihozta Pannát a sodrából. Hangos sírásra fakadtan borította a kötényt az arcára :

— Jaj, igaz, igaz! Hűtlen jobbágya vagyok én az én kisasszonyomnak. Már édes szót is váltottunk este a kapuban, már azt is mondtam, hogy az ősszel megkér tekintetes urunktól, telket is vásárol és a magunk kenyerén fogunk élni... Jaj, hogy én így el tudom hagyni az én kisasszonyomat, aki hozzám mindenkor kegyelmes volt...

Marika összehajtogatta, félretette a ruhát. Másik darabot vett elő.

— Azért nem kell sírni! — mondta aztán komolyan a lánynak. Az asszony rendeltetése az, hogy hagyja el apját, anyját és kövesse a férjét. Ezt Krisztus urunk mondtotta, tudod, úgy-e, Panna? Hát mennyivel inkább nem bűn, ha engem hagysz el, aki elvégre is sem apád, sem anyád nem vagyok. Csak eredj férjhez ahhoz a becsületes legényhez és legyetek boldogok! Majd szólok uram-atyámmal, hogy tartsa ő a lakodalmat...



Panna hálával pillantott Andorásra...

Levendulaillat áradt az alkonyatba a feltárt szekrényből. András hajdú behozta a karos gyertyatartókat s akkorra előkerült a méhesből Tamás úr is. Marika elimádkozta az asztali áldást s András feszesen, mereven állt urának háta mögött, töltögette cserépkancsóból a sajáttermésű, savanykás bort.

Aztán csönd borult a házra. Tamás úr rágyújtott hosszúszárú pipájára s elővette kedves Horatiusát. Marika a lábához ült a kis székre, melyre gyöngyökből egy zöld-

szemű, fekete macska volt kihímezve. Most más munkán dolgozott: hajból készített egy kis faliképet, mely szomorúfűzet ábrázolt, amint egy sírdombra hajol. Amíg hímezgetett, egy-egy könnye hullott az aranyos hajszálakra.

Fiatalon elhalt édesanyjáié volt az az aranyhaj... Az ő haja is olyan volt éppen. S míg Szászdy Tamás barna, kemény keze a lánya fejét simogatta: mindkettejük szívében megbékélten, halkán dalolt az emlékezés...

ANYAFÖLDNEK VALLOMÁSAI.

Írta: Móra István.



Kőkori csontváz a vele talált kőszerszámokkal és ékességekkel.

Megegyeztünk Feri öcsémrel, a szegedi Somogyi-könyvtár és Városi Múzeum igazgatójával, hogyha régészeti kutatásai közben kiadós ősi sírmezőre bukkan, adjon hírt róla, én is lemegyek: nézőnek és tanuló diáknak.

Hát jött is az értesítés úgy augusztus derekán, hogy a marosszögi Kis-Zomborban, azon is túl: a háromszázadik jazyg-, gepida- és honfoglaláskörülí sírokat tárogatják föl az emberei.

Őszintén kijelentem, kedves olvasóim ehelyütt, az *Ifjú Polgárok Lapjában*, hogy én tudóskodni nem tudok, a régészethez pedig kevesebbet értek, mint a csillagos éghoz. Azért ez írásom csak olyan lesz, mintha valami szünidei pályadíjért küldeném be. Jutalmam pedig az lenne, ha szívetekhez, eszetekhez egyaránt odatalálnék ez írásommal.

Tanultam, és tanítani szeretnék. Sok jegyzet van a balkezem ügyiben, a helyszínen írtak plajbászok, kiegészítésül egypár tintabetűs is, ahol történelmi támasztékra volt szükségem. Előre bocsájtok még kettőt. Egyik, hogy nem a kicsiknek írom, amit írok, hanem felsőbb osztályosoknak; másik, hogy egy számba aligha fér bele a mondanivalóm. Akinek unalmas lesz az első fele, — ne olvassa el a folytatását.

Szegedről Szőregen, Deszken, Klárafalván, Kis-Zomboron vitt át bennünket Szeged város autója. Kis-Zomboron túl megálltunk a vályogvető gödröknél. Hírét hallotta tudós öcsém, hogy valami láncocskát találtak előző nap agyagásás közben. De a találó ember nem volt ott aznap. Majd kiderül később, hogy miért?

De rámnézve mégsem volt hasztalan a kiszállás. A 3—4 méterre leásott agyagbánya útszéli oldalfalába belebökött botjával Feri öcsém:

— Nézd ezeket a sötétszürke, kerek, kapaforma nagy foltokat a szűz sárgaagyagban: csupa pernyésgödör. És a bot után csak úgy dült ki a sötétszürkeségből a sok-ezeréves — hamu.

Kisebb karajok is sötétlettek a vályogvető falában: — Lakógödörök! — magyarázta öcsém. — Óskori meghúzódo helyek. Ideig-óráig húzódozt meg bennük a bujdosó ember.

S cserépdarabokat szed fel a földről:

— Nézd, korong nélkül, kézzel kerekített edények darabjai. Cserepek a pernyésgödörökből.

Fölkapunk az útra. Öcsém int az autónak, hogy csak ballagjon előre. Magunk gyalog vadolunk át esztendő heré földön. A mélyenszántó traktor csupa óskori cserepeket szagatott ki a maroshordta televény alul. Spanyolviasz-színű cserépdarab is van köztük:

— Ezt is nézd csak! Ösmered, úgy-e?

— Véletlen mintha ismerném, — mondom. — Akvinkumban láttam ilyet, pecsétnyomót, mézeskalácsformát is belőle: *terra sigillata*...

— Az. Ma se tudják utánózni sehol...

— S hogy került ez a kőkori, bronzkori emberek cserepei közé?

— Ha másképp nem, idehozta a gepida Erdélyből. Te, a szegedi Fehértó feneke könnyílhegyet ád ki, olyan kőből valót, ami csak a Kaukázusban terem... Élte *ezt a földet* mindenféle szerzete a világnak, itt is hagyta a kezenyomatát a földben. S beszél ez a föld, magamagátul vall, csak érteni kell a nyelvén. Különben, mindjárt meglátod magad is, meg is érted. Azok mögött a szalmakazalok mögött dolgoznak az embereim.

A kazalokon túl kesely tarlók közt nagy tábla föld feketéllett. A boronáltforma fekete tábla balszélin sárga, meg frissfekete páros csík húzódozt párhuzamost egy füvespartú száraz kanálissal. Embert nem láttunk, csak egy-két lapátot megvillanni, fekete földet szállani balra, sárgasínt jobbra.

Ősz öcsém mosolyogva magyarázta:

— Hej, de szorgalmasak az én embereim mind a tízen.

Ő már azt is meglátta, hányan hányják a földet. Aztán hozzátette:

— Azt a nagy fekete táblát már mind az én embereim forgatták meg. Mikor, ezelőtt húsz esztendeje, vállatni kezdtem a titoktartó földet, nem igen engedgette a paraszti ember, hogy csúffá tegyem a földjét. Leginkább csak az uraságok engedték meg. Hanem kivilágosodott a kisgazdák szeme is... Észrevették, hogy haszon az nekik is, ha én ásatok. Úgy megforgattam a földjüket ingyen, hogy akár szőlőt ültessenek bele. Igaz megint az is, hogy mióta a múzeumban kiírjuk a leletek fölé azt is, hogy hol találtuk ezt meg ezt, kinek a földjén: első hírhozőim a parasztok, ha valami embercsontot vet ki az ásójuk ház-helyet ha ásnak, fundamentómot ha vetnek, vadvíznek ha eresztőt keresnek. Néha kutyacsont a talált csont,

Őcsém magyarázza, hogy gyöngybe takarták ott az anyát s kicsi lányát. Nagyszemű krétagyöngybe, apró üveggyöngybe.

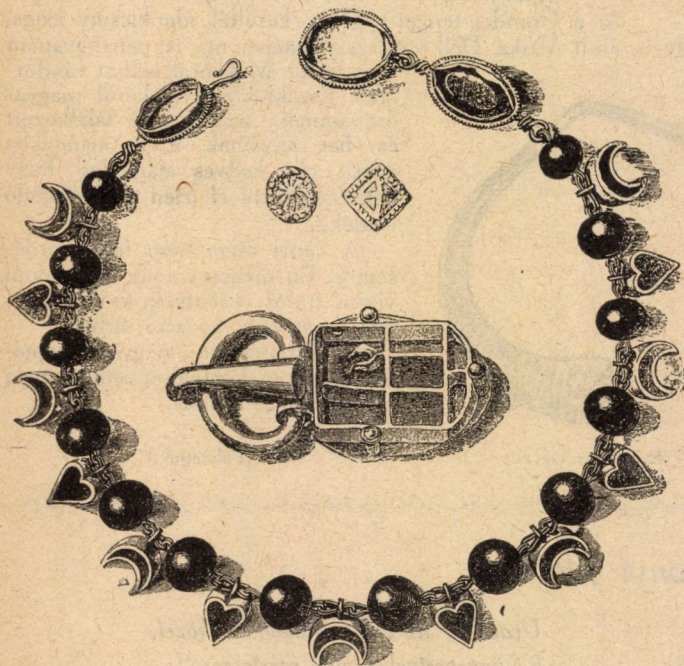
Lemegyek az árokszélbe, még öcsém és Kotormány János összesűgnak.

A régiségek keresésének most láttam legelsőbb a módját.

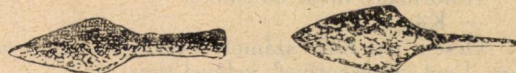
Ahol a föld egyszer már magától megvallott valami régiséget, kihúznak ott lépés szerint, gondolomra jó húszméteres vonalat, félrehányják a felszínét csára olyan szélességben, mint az ásó ember vállaköze. Mikor sárga agyagot érnek, hárítják bára. Ha térdén alul vannak már a földben, igen ügyelnek csára is, bára is. A régi ásott földet betemethette homokrétegével a szél is, iszapjával a jobb helyet kereső, csavargó folyó is, a partot megszálló ember is a maga szeméjével, tüze hamujával: az évezredekkel egyszer megbolygatott föld soká megállítja az ásót:

— Hopp!

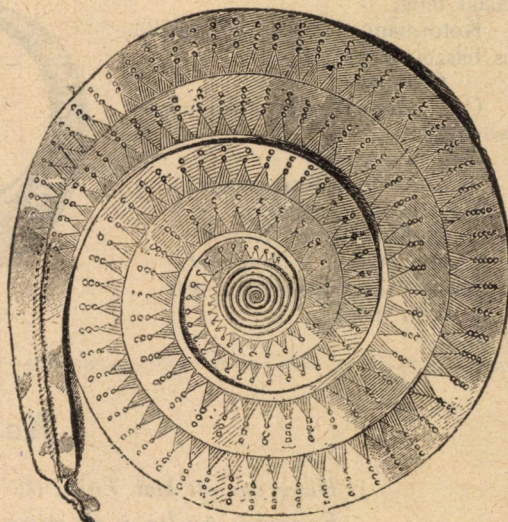
Az agyagban, ami fiatalabb, mint akit alá temettek,



Népvándorláskori nyaklánc, boglárok és csatt.



Magyar fegyverek.



Arany ékszer.

néha német fináncé, kit a kétfejű-sasos sipkagomb ki-magyaráz, — de népvándorláskori eldugott aranyakat is találtam már szilvafáknak ágyazott gödör oldalában.

Kotormány Jánosnak híjják született becsületes néven a szegedi múzeum első altisztjét, aki fölnesselt a most vállaltott árokból a szavunkra. Húsz esztendeje együtt vállalták őstemetőit az Alföldnek, — szakszerű jelentést tesz:

— Jazyg kettő. Melléklet semmi. Gepida négy, magyar öt. Bronzfésűk: egy törött, kettő ép. Keresztbetett kéz hat. Kard, de törött: három. Nyílhegy kettő, de tisztítani kell. Sarló gepidafej alatt. És, és, és... Látom, hogy én is gyanús vagyok neki, hát a pipám kezdem kivenni félre húzódva, míg súgva jelenti a többit. Aztán noteszt vesz elő és térképet. A magarajzolta térképről olvassa, hogy hányadik árok keletről számítva, hányadik sír, sír hossza, mélysége az eleven földig, szélessége, csontváz hossza homlokától a medencecsontig, onnét bokáig. Koponya szerint ki s minő. A notesz egyéb adatai papírba vannak már csomagolva — sír szerint megszámozva. Egy lelet szivarskatulyában külön is, benne ezer-háromszáz kis gyöngy. Anyásház volt.

barna hullámot mutat az árok mélye, mai ember csípeje, válla alatt.

Az ásó ember félreteszi ásóját, akkorka szerszámot vesz elő, mint az ovodás kisgyerek homokbújó ásókája. Avval kotorász bele csendesken, óvatosan, szinte áhítattal abba a színeváltoztatott, meredt földhullamba. Az ősi sírokat bolygató munkás sohasem dalol, sohasem tréfálkozik. Önkéntelen kegyelettel keres, kutat. Még csak a napszámja se lesz nagyobb vele, ha hogy mit talál, csak az embersége az igazgató úr előtt, mivel nem hamarkodta el a dolgát. Szivar se köll neki, mert nem dohányos.

Valami csontot jelez a kisásó. Leteszi azt is. Újjával tapintgatja ki a csont körületét. Ha bokacsont, ha csípő, ha lapocka, ha homlok: megmondja: hogy fekszik az egész tetem.

Segítség-embereket kormányoz az öcsém oda. Meghúznak három léniát. Ásnak, lapátolnak, jóval a sejtett sír fölött. S megint barnát mutat a föld, kevéssel az alsó sír fölött.

Kotormány jelenti:

— Sír a sír fölött.

Öcsém magyarázza :

— Magyar sír.

— Hogy tudod? — kérdem én.

— Nem az első. Több is volt már. Nézd, a kukoricán túl vízfénék van. A Maros ágya is lehetett valaha. Ez meg itt part. A régi ember is magaslatra temetkezett, mint ahogy a mai. Mind féltette halottját a víztől. Inkább sír fölé ágyazott halottjának, mint part alá. Még dombot is hordott a dombra. Ezek meg, szegények, lóto-futó vándorlói az Úristennek, rá se értek más partot keresni, csak ami már kínálkozott. A jazyg, úgy látszik, jobban ráért mélyre ásni halottját a partba Krisztus előtt egy kicsivel, a gepida csak látóul jött ide a Maros mentén, mikor Atilla után úr lett Erdélyben, de csak szerette a halottját s a jazyg fölé ágyazott neki, mint új úr, — a magyar meg a gepida fölé emelt harmadik emeletet, annyi arasztosat, mint a kengyelcsíjja.

Kotormány hívja öcsémet :

— Kész . . .

Öcsém írja föl a számot. Vezeti a térképre a méreteket. Lent cirokseprővel, kefével tisztába tett fehér csonttetem. Mintha sárga agyagba fehérrel mintázta volna valaki félig.

Kotormány újjal keresgél körül. És felszól az árokba :

— Gyöngyök.

Gyufaskatulyát kér, abba rakja a gyöngyöket.

Öcsém mondja :

— Keresztény. Keresztben a keze.

Kotormány mondja :

— Gyűrű. Bronz. Kopott.

Öcsém átveszi s hümmönt.

Külön írásos skatulyába teszi.

Lentről hallik :

— Érdekes! Gyékénymaradék.

Az is külön dobozba kerül.

Ferim mondja, tudós öcsém :

— Érdekes csakugyan. Az errevaló régi embernek nem is lehetett koporsója, — Tápén meg, a gyékényfonó Tápén hallottam, hogy bíz a szegényembert nemrég is temették gyékényponyvába takarva. Az öregek emlékszenek rá, hogy drága volt a deszka . . . (A fiatalok a harctéren voltak akkor, nem is rég volt, csakugyan.)

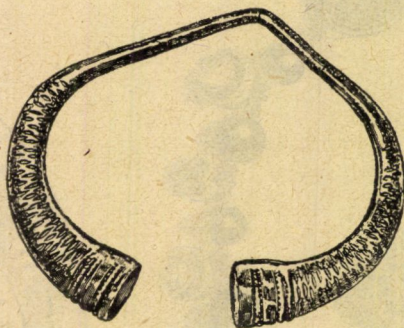
— Hopp! — hujjánt föl a veremből Kotormány, míg a csontokra figyelmes újjal a földet visszamorzsolja, — egy szem kauri-csiga . . .

Feri öcsém átveszi, kabátja-újjához törli, nekem adja ide, én a mellényemen morzsolom végig, s fénylik a kicsiny csiga a napfényen, ami ezersztendeje nem süttött rá, s én ámulogva kérdelem magamtól és tőle :

— Hogy került ez ide, amit az Indiai-Óceán terem és a Csendes-tenger? Hogy kerültél ide kicsiny csiga, amit Afrika, Délkelet-Ázsia ősnépei ma is pénz gyanánt forgatnak? Mekkora kellett vándorlania Északi Ural vidékéről magyar ősapámnak, míg veled találkozott és fiai anyjának itten ajándékba adott, oly kedves ajándékul, hogy vele temettette el itten a honfoglaló ivadék?

A kauri csiga nem felel kérdésemre. Én megcsókolom, úgy adom vissza tudós öcsémnek, ki int magához az árokba, az alsó sírhoz.

A kauri-csigán magyar ősapjának áldozott könnycseppem ragyog s belehull az árokba.



Avarkori ezüst karperec.

(Folytatjuk.)

Karácsonyi fényben.

Hideg van ott kint. Fúj a téli szél.
Fagyruhás minden és mi mégse fázunk,
Mert szent karácsony ünnepestje véd
S az Isten jár itt nap-meleggel nálunk.
A szenvedőknek mond égi misét.
A szenvedőknek köti sebet.

A fagy felenged. Karácsonyest van.
A Mennyei Atyja látja, hol a könny,
S ahol ma hívják, ahol má várják:
Örök lelkével halkán odajön
S kit összetört a nagy világ-ítélet,
Azzal szelíden, hosszan elbeszélget.

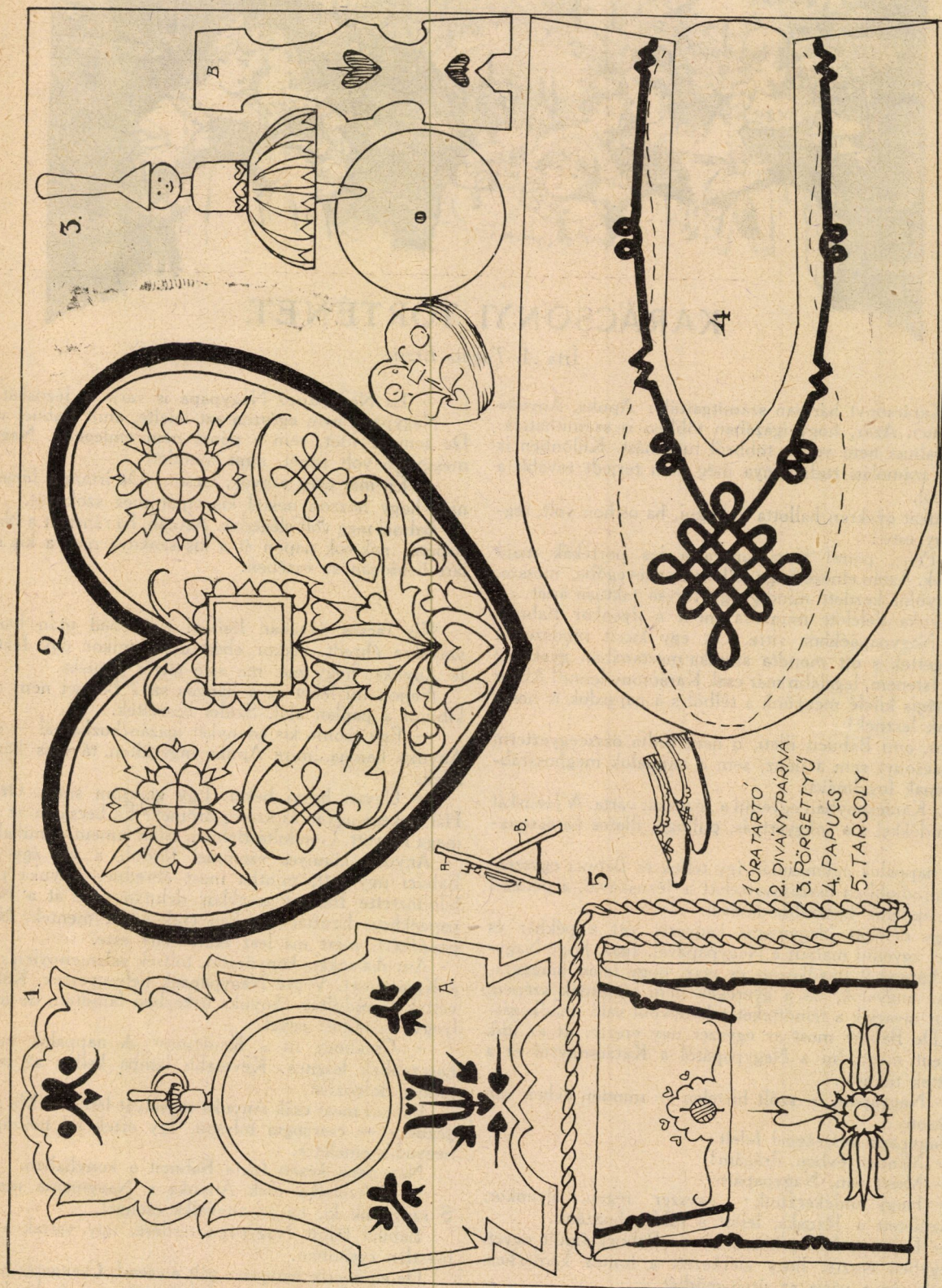
Az Égi Orvos tudja, hogy mi fáj.
A sebnak kinyját irral csillapítja.
Ma könnyét törli minden szomorúnak,
Aki magához hittől odahívja.
Ó, hívjuk Öt ma, sok küzdő testvérem!
Tegyük imára két kezünket szépen:

Uram, ki itt vagy szívünkhöz közel,
Ki ünnepestnek fényét szerteszórod:
Adj új erőt a megaláztatáshoz.
Mutasd meg nekünk örökfényű trónod.
Adj fényt nekünk, hogy lássunk a sötétben,
A sok magyar jaj hosszú éjében.

Taníts ma hinni végtelen hívással
S bocsásd meg, Uram, a mi vétkeinket.
Bús könnyel hintett ősi útjainkon
Őrizd meg s védjed a mi lépteinket,
Hogy el ne essünk véres út porába.
Uram, világíts a búsak sorára!

Uram, ki itt vagy égő gyertyafényben,
Ki eljöttél, hogy lásd karácsonyunk:
Ajándékképpen sugd a szíveinkbe,
Hogy itt e földön még feltámadunk . . .
— Uram, ki sebünk betakargatod,
Ó, így legyen a Te akaratod!

Móra László.



Karácsonyi ajándékok.



KARÁCSONYI TÖRTÉNET.

Írta A. Takács Erzsi.

A Karácsonyt hárman számígtatták: Apuka, Anyuka és Babuci. Azaz, hogy igazában többen is számíthatták. Csak Babuci nem vett a többről tudomást. Különben is Babuci számolási tudománya még nem terjedt tovább a háromnál.

Apukát gyakran hallotta dohogni, ha otthon volt, reggel vagy este:

— Pénz, pénz! Karácsonyra a kis portékák majd kellenek. Aztán elnézett egy pillanatra a levegőbe, messze. És füttyülni kezdett mindig egy furcsa taktusú áriát.

Anyuka délelőtt munkára ment s ilyenkor Babucit előbb Nagypapáékhoz vitte. Ott egy kicsit rendszerint beszélgettek s ott mondta anyuka mostanában gyakran:

— Istenem, legalább már csak Karácsony lenne! Akkor már mégis kifelé megyünk a télből s a nappalok is hosszabbak lesznek!

Nos, ami Babucit illeti, ő nem tudta összeegyeztetni a Karácsonyt sem a pénz, sem a nappalok meghosszabbodásának fogalmával.

Ő a Karácsonyban egyedül a Jézuskát várta. A Jézuskát az ajándékkal s a sokgyertyás, csillogó, illatos karácsonyfával.

A nappalok egymásután így teltek és Babuci egyszerűen csak mindjobban összezavarodott a Jézuskával, a pénzzel és a nappalok hosszabbodásával.

Egy délelőtt Nagymama kenyeret vitt a pékhez és Babuci egyedül maradt a Nagypapával. Igaz, hogy Nagypapa könyvből imádkozott és igaz, hogy talán haragszik az angyalok, ha a gyerekek nem játszanak szépen, hanem zavarják a felnőtteket a könyvből való imádkozásban. De Babuci most az egyszer úgy érezte, itt az idő, mindent megtudni a Nagypapától a Karácsonyról és a felnőttek titkáról.

— Nagypapám — szólt hirtelen — minden évben van Karácsony?

Nagypapa készséggel felelt:

— Minden évben, drágám!

— Miért van, Nagypapám?

— Hogy emlékezzünk: egyszer régen, ilyenkor, megszületett a Jézuska, lejött a földre hozzánk.

— Lejött a földre hozzánk? — Babuci ámult egyet, de egyben érezte, hogy elérkezett a fontos kérdéshez, aminek régen várja az útját-módját.

— Nagypapám! S most mit kell várni a Karácsonnyal? A Jézuskát?

Nagypapa megsimogatta a jó kis Babucit és gyorsan, biztosan, minden kétséget kizáróan felelt.

— Hát persze, hogy a Jézuskát...

Babuci szíve nagyot dobant.

— És Nagypapa? Nagypapá is várja a Jézuskát?

Nagypapa nem egészen azt felelte, amit Babuci várt. De sem az időt, sem a pénzt nem emlegette. Nagyon meggyőző volt ismét, amit mondott.

— Én már öreg vagyok, kicsim. De írtam a Jézuskának, hogy hozzon neked kis cipőt meg szoknyát.

Babuci meg volt elégedve. Azután, ha ránézett a Nagypapára, sok-sok napon át a kis szoknya meg a kis cipő járt boldogan az eszében.

*

Kis rácsos ágyában Babuci egy ebéd után hangos szavakra ébredt. Akkor ebéd után, mikor úgy fektette le Anyuka, hogy ma, ma este jön a Jézuska.

Vajjon mi lehet az a hangos szó? Babuci nem mert kibujni a paplan alól. Szülei beszéltek.

— Egy csomó kis edénykét igazán hozhatnál — szólt Anyuka hangja, mire Apuka ingerülten, távozás közben felelt.

— Ugyan hagyj békét. Egy garasom sincs. Öröm? Hát nekem ugyan ki szerez örömet? És becsapta az ajtót maga mögött. Gondolta Babuci, talán lement a műhelybe.

Anyuka könnyes szemmel fordult a kis ágy felé. Babuci úgy tett, mintha most ébredne. Anyuka pedig felöltöztette Babucit s akkor délután vitte át a Nagypapáékhoz. Ezúttal azonban csak értük mentek. Nagypapáékért, mert ma lesz Karácsony este.

Anyuka sokáig könyörgött, töltsék valamennyien náluk a Karácsonyt. Végre Nagypapáék beleegyeztek. Kabátot vettek és indultak. Anyuka útközben fáradtan, de mosolyogva sóhajtott egyet.

— Csakhogy itt a Karácsony. A nappalok megint hosszabbak lesznek. Kevesebb lámpa kell s az ember többet dolgozhat.

Babuci most csak Anyuka mosolyát látta. — Ma jön a Jézuska — csacsogta folyton. Így érték fel hozzájuk a negyedik emeletre.

Nagypapa kézen fogta Babucit a konyhában.

— A szobába csak Anyuka s Nagymama menjen. S szóljanak ki, ha az angyalka csenget.

Babuci fölült Nagypapa térdére, úgy vártak a véghetetlen csendben.

De egyszerre hangossá vált a csend. Csengetés helyett a konyhaajtó csapódott be fülsiketítő neszszel. Apuka jött meg s nagy zajjal fordult azonnal Nagypapához.

— Keserves élet! Hát itt van! Nincs pénz! Most Karácsonyra legalább biztosan vártam...

Nagypapa kérdően nézett Apukára, az pedig folytatta egyre élesebben.

— Kályha az idén csak alig kellett, edény is, mintha sehol sem törne, most hat hét óta gyerek-játékokat csináltam...

Elhallgatott, aztán dühösen fakadt ki egyszerre.

— Szemét a műhely, nemcsak az agyagja meg a sárja, szemét a dolog, a munka, nyomorúság a messétség s az élet.

Tűzbe borult Apukának a szeme és mintha imbolygó lett volna a lépte.

— Pénz, pénz, az Istenadtát! Manapság az utolsó korty bort is csak készpénzben adják...

Babuci odabujt a Nagypapához, de azért tovább is hallotta, hogy Apja azt a csunya szót hajtogatta.

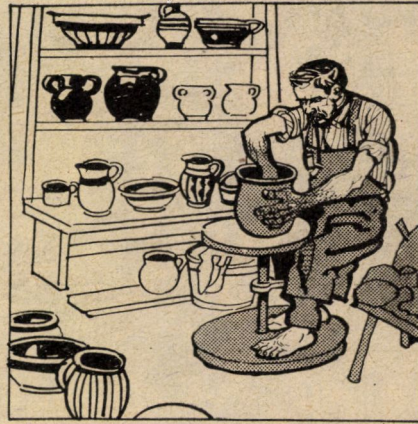
Nagypapa szeme mintha tele lett volna könnyel.

A kis Babuci szíve megtelt megnevezhetetlen érzéssel. — Apuka, — kiáltott fel talpraugorva és fölegyenesedve — Apuka! Te pénzt vársz Karácsonykor! Miért várod? Karácsonykor a Jézuskát várjad, csak Ő jöhet.

Mindezt oly átszellemülten mondta el Babuci, észre sem vette, hogy mindnyájan körülötte állnak. Csengettek. A szobaajtó nyitva s a szobából fény árad kifelé.

Anyuka szeme könnytől csillog, Nagymama csókolja Babucit, végre Nagypapa ölébe kapva viszi be a szobába. Mindnyájan mennek utána, csak Apuka marad a konyhában, odatámaszkodva az ajtófélfának.

A szobában parányi fa, gyertyák ragyognak rajta. Az asztal megterítve mindnyájuknak s az asztal mellett egy



széken ott a kis cipő, kis ruha. — Babuci boldog, nevet, dalol.

— Jézuska, Jézuska!...

Észre sem veszik, valaki jön a konyhába. A Babuci apja fogadja, s az ismeretlen vendég halkán beszél:

— Odalent a műhelyben hetek óta látok az ablakban sok kis edényt, játék-kályhát.

Együtt mennek ki a konyhából.

Lent a műhelyben folyik tovább a beszéd:

— A háztulajdonos vagyok. Gondoltam, ráérek, itt vagyunk helyben. Egy jótékonyági Karácsonyestre, mi az ára? megveszem ezt a sok kis gyönyörű munkát.

A fazekasmester a boldogságtól szinte elszédül. Tisztes, de nagy árat kell mondania. A másik percben már kezében az összeg.

— Csak két nap múlva szállítatom — mondja az úr s már távozik is.

Babuci apja a kemencéhez rohan. Ott van még néhány el nem adott, az étetésnél alig megsérült edényke.

Két perc múlva már fönn van a konyhában, lassan bemegy a szobába s hallgat, mintha mi sem történt volna, csak a szíve ver hevesen a boldog örömtől.

A harmadik percben Babuci észrevesz az ágyon egy csomó edénykét s mellette egy halom bankjegyet!...

— Itt járt a Jézuska! — sikoltja határtalan boldog meglepetéssel.

Mindnyájan odanéznek és érzik a Jézust, aki mindenkihez csakugyan elmegy, aki hiszi és várja Karácsony este.

KARÁCSONY ÉJJELÉN.*

Sejtelmes csend várakozása borult a világra. Az évezredek óta küzködő, igazságot kereső emberiség mintha megérezte volna, hogy valami hallatlan eseménynek kell történnie. Valami jönni fog s kimozdítja sarkából a világot. A rómaiak politikai hatalma rányomaszkodott az egész világra, a csendben figyelő, váró világra. Cícero valami régi jóvendölsérről ír, hogy majd megjelenik egy király, aki előtt az emberiségnek, ha meg akar menekülni, meg kell hódolnia. — Vajjon ki lesz ez s mikor jön el? — kérdi a pogány szónok (De Divin, 2, 54.). Vergilius a IV. Ecloga-ban le is írja a Sibylla által jelzett ez újkorszakot: titokzatos gyermek születik, az istenség fia, aki által megújul az egész teremtés, aki megöli a kígyót, eltörli a bűnt és békét szerez az egész földnek...

S mikor az idők teljessége elkövetkezett... s mikor az emberiség sóvárgó vágya egy Szabadító után már az eget ostromolta... egy csendes decemberi éjszakán... a bethlehemi istállóban... senkitől fel nem ismerve... senkitől be nem fogadva... megszületett az Úr Jézus Krisztus.

Minden harang ma ezt dalolja: *Megszületett Krisztus!*
Minden szív ma ezt dobogja: *Megszületett Krisztus!*
Minden szem ma ezt tüzelje: *Megszületett Krisztus!*
Minden lélek ezt imádkozza: *Megszületett Krisztus!*

* Ha azt akarod kedves fiam, hogy karácsony szent estéjén közel legyen hozzád a bethlehemi kis Jézus, szerezd meg Tóth Tihamér legújabb könyvét: KRISZTUS ÉS AZ IFJÚ. Én már régen túl vagyok az ifjúság legboldogabb évein s mégis nagy gyönyörűséggel olvastam át a nektek szánt legújabb diákleveleket, s mi tagadás benne, sokat okultam ből, a könyv nemes szellemétől gazdagabb lett a szívem, erősebb lett aohitem. Kell-e ennél szebb ajánlás egy ifjúsági könyv részére. Olvassátok át imádság helyett a szép könyvből közölt két levelet, meglássátok,

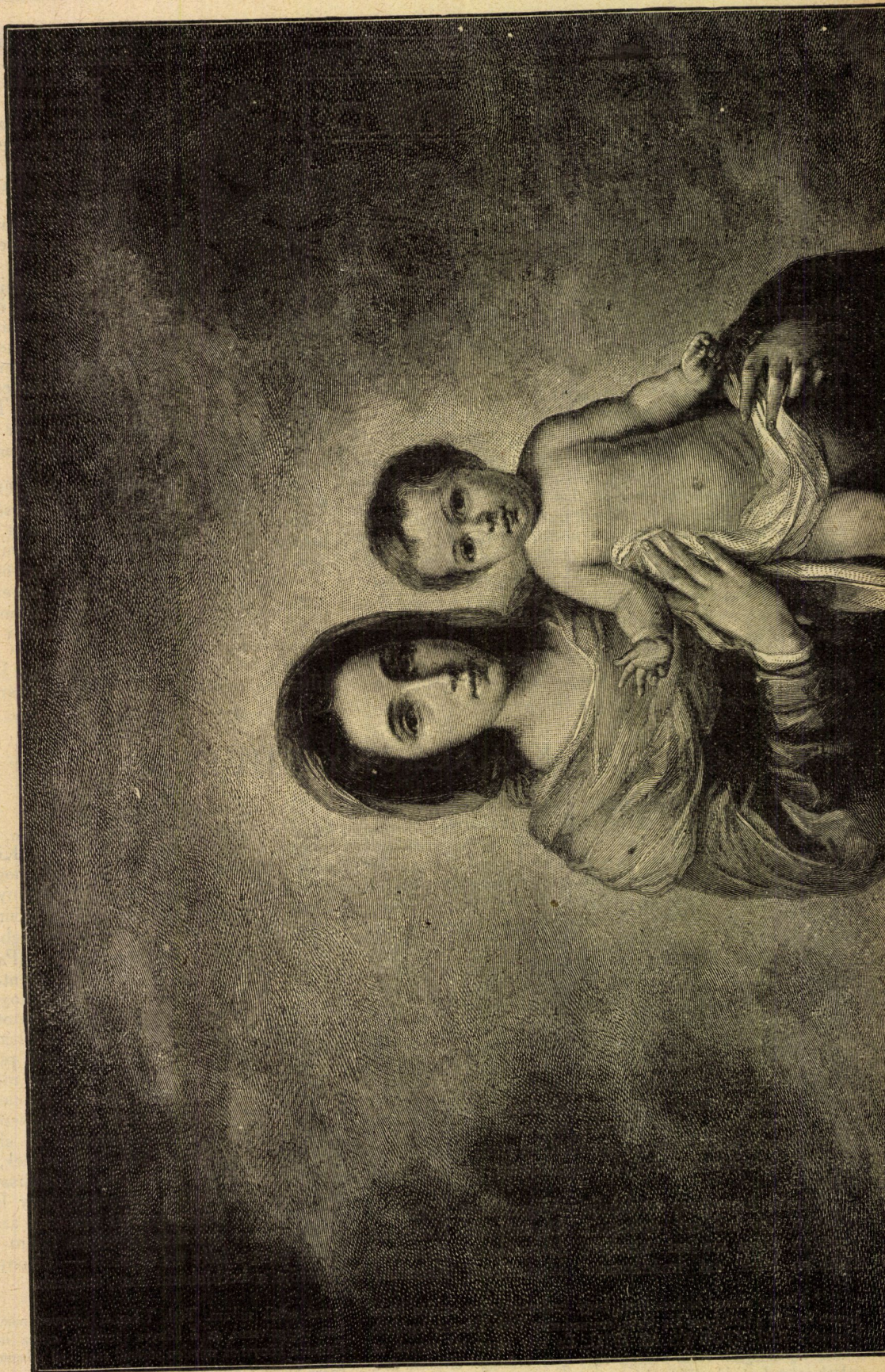
Ember fiává lett, hogy mi Isten fiaivá lehessünk. Erőtlenné lett, hogy minket erősítsen. Pólyába kötözték, hogy a bűn kötelékéből feloldozzon. Kicsinné lett, hogy nagyobb tegyen. Szegénnyé lett, hogy minket gazdagítson. Sírva születik, hogy a mi könnyeinket felszárítsa. Idegenben születik, hogy minket mennyei hazánkba vigyen. Nincs helye az egész országban, hogy nekünk helyünk legyen a mennyországban. (Pázmány.)

Ó, hiszen ha tudtuk volna! — mentegetőznek a bethlehemi lakósok. Ó, ha tudtuk volna, hogy ki az a két vándor, aki késő éjszakán lakásért kopogtatott nálunk. És hogy ha tudtuk volna, hogy kinek számára kéri a hajlékot! Hát hogyne adtunk volna lakást, kenyeret, puha ágyat!...

Nem, nem, fiúk, úgy-e ez nem mentség! Legalább ezóta a hideg karácsonyi éjszaka óta nem! Nekünk, akik előtt itt világít már ennek a bethlehemi kisdédnek alázatos szeretete, nekünk nemcsak az előkelőkhöz, nemcsak a kedvesekhez kell kedveseknek, előzékenyeknek lennünk! Hanem igenis: ha iskolatársaid közt a szegényebbet, egyszerűbb ruháját éppúgy becsülöd, mint a gazdagot, ha barátságoddal nemcsak azért tisztelsz meg valakit, mert úri «fiú» és «olyan finom modorú», hanem azért, mert a lelke úri és finom — bizony csak akkor vagy követője a bethlehemi kis Jézusnak.

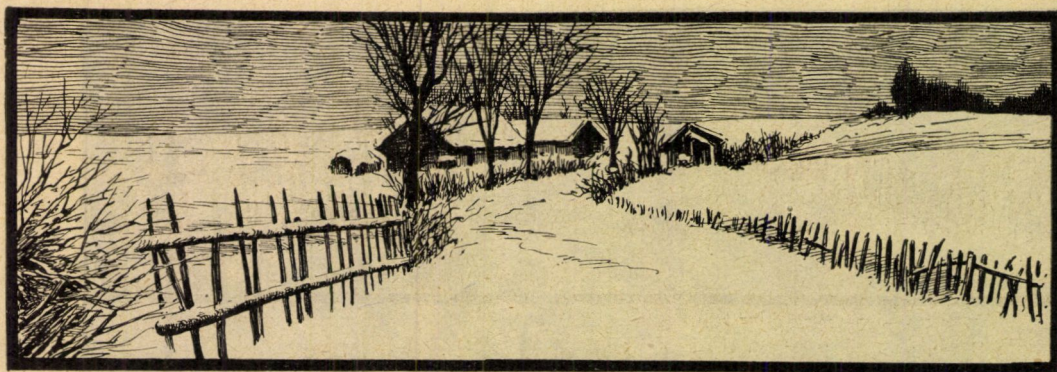
igazat adtok nekem. Tóth Tihamér könyveit nem lehet ám egyfolytában végigolvasni, az ő könyve szentírás, csupa imádság, szent mese. Ennek a könyvnek minden soránál meg kell pihentetni az elmédet, mert lelked újjong a gyönyörűségtől. Aki ezt a könyvet megveszi, az imádságos könyvet vásárolt s elhatározásán mosolyra fog nyílni a kisdéd Jézus ajka. Fiam, az utolsó szöveg igaz, amit írtam!

A könyvet magánál a szerzőnél is megrendelheted (Budapest, IX., Kinizsi-utca 10—12). Ára: fűzve 550 pengő, amatorkötésben 6 pengő.





Madonna. — (Murillo festménye).



A HETVENKETTŐ.

Dehát te úgy érzed, hogy téged mégis világi pályára szánt az Isten! Tanár akarsz lenni vagy mérnök, orvos, jogász, kereskedő, iparos, katona... Akármilyen, mindegy. Oda menj fiam, ahová kedved leginkább vonz. De ne feledd el, hogy a világi pályákon is számít rád Krisztus!

Az Úr u. i. a 12 apostol hívása után kiválasztott 72 tanítványt is (ezeket elnevezhetnők «világi apostolok»-nak: «Ezek után pedig rendele az Úr más hetvenkettőt is és elküldé őket kettenként maga előtt minden városba és helységbe, hova menendő vala.» (Lukács 10, 1.) Nagy dolog a papi hivatás! Rendüljön meg örömeiben annak a fiúnak szíve, aki érzi lelkén az Úr hívó tekintetét. De, akit más világi pályára szánt is az Úr, annak is részt kell vennie az Isten országának terjesztésében, s aki nincs is bent a 12 apostol társaságában, benne kell lennie a 72 tanítvány csoportjában.

Ugyan hogyan lehetnék én az Úrnak világi apostola? Én, a diák, a tanoncfú! — kérdezd talán csodálkozva. Ugyan mit tehetnék én az Úrért? Prédikáljak? Beszédet tartsak? Nem, ne tarts beszédet szóval, de igenis prédikálj csendes példádval! Légy élő evangélium! Légy eleven reklámja az Úr Krisztusnak!

Vannak fiúk, akiknek jellemes, következetes, imponáló viselkedése mindenkire — a rosszakra is — mély hatással van. Csak nevüket kell említeni... «Ja, a Lajcsi? Az más fiú, mint a többiek! Mindenki szereti, mert mindenkihez jó. Ha játszani kell, ő dobja legmesszebbre a labdát; ha nevetni kell, ő a legvígabb; ha tanulni kell, ő a legpontosabb; ha segíteni kell a lecke megmagyarázásában, ő a legszívesebb — és e mellett: igazán, mélyen, lelkéből vallásos, vagis nemcsak vallja, hanem éli is hitét. Bárhol jelenik meg, mintha a láthatatlan Krisztus járna a fiúk között.»

Egy kis gyermek sírkövén olvasható ez a gyönyörű felirat: «Itt nyugszik egy gyermek kiről játszótársai azt mondták, hogy könnyebb volt jóknak lenniük, mikor ő velük volt.» Van-e ennél szebb dicséret?

Szent Ambrus, milánói székesegyháza küszöbén, így köszöntötte egy vértanu erekléit: «Quam bonum est, ut videaris! Justi sanat aspectus», «mily jól esik rád nézni, az igaznak már látása is gyógyít!» A szorgalmas, pontos, mindig kedves fiú, aki őszintén vallásos életet is él, már ezzel a szótlan példájával is világi apostola az Úrnak.

De aztán itt van az a tömérdék alkalom, amikor egy-egy elejtett jó szóval talán egy lelket menthetsz meg az örök életnek! Lehetsz az Úr apostola az iskolában, a cserkész táborban, a futballjáték alatt, kiránduláson, táncmulatságban... mindenütt.

Társad bünt akar elkövetni, de te lebeszéled. Pizkos dolgokat kezd neked mesélni, de komoly szavadra abbahagyja, sőt igyekszik egész életét komolyan megváltoztatni. Összejöttek négyen-öten délután valamelyiktek lakásán. Közétek keveredik egy léha fiú is és elkezd piz-

kos vicceket leadni. Nos, mi lesz most? Neked nem tesszik, barátaidnak sem. S mégis a legtöbb esetben gyáván hallgatnak a malackodó beszédeken, mert «hát csak nem sérthetjük meg a társunkat!» Mersz-e te most odaállni a megcsúfolt krisztusi erkölcs mellé s nyugodtan, de határozottan felszólalni? «Hallgatni, mikor beszélni kell, éppoly nagy hiba, mint beszélni, mikor inkább hallgatni kellett volna.» (Széchenyi István gróf.) Ne félj senkitől, csak attól, aki nem fél az Istentől: ezzel bátran szállj szembe! Legyetek istenfélők s akkor nem féltek majd senkitől — mondja Szent Cyprianus «Estote timidi, ut sitis intrepidi.»

Sok helyre a fölszentelt pap el sem juthat, — ott csak ti, világi apostolok lehettek az Úr hirdetői. Még pedig — ha ügyes vagy — nemcsak fiatal társaid közt, hanem felnőttek társaságában is apostolkodhatsz. «Hogyan? Csak nem szólhatok rájuk, bármit beszélnek is?» Nem szólhatsz rájuk, ez igaz, de ha sikamlós, léha beszédet folytatnak s te el nem távozhatasz körükből, nézz oly mereven, zavartan, komolyan magad elé, mint egy megriadt őzike — talán észbekapnak. Nézd, fiam, a gonoszoknak, bűnnek, erkölcstelenségnek, az ördögnek annyi apostola van: az érzéket ingerlő színház, erkölcstelen újságok, plakátok, képek, könyvek, romlott emberek... Nem akarsz-e te az Úr apostola lenni?

Peruban terem egy igen dúslombozatú, de egész jelentéktelen külsejű palma, amelyet a bennszülöttek «tamai caspi»-nak, «esőfának» hívnak. A fa leveleinek az a sajátos erejük van, hogy a levegőből minden nedveséget magukba szívják s esőcseppek alakjában hullatják a földre. Így aztán a föld a fa körül állandóan nedves, sőt minél nagyobb a szárazság, annál erősebben hullatja a fa a jótékony esőt.

Te is ily jótékony «esőfa» légy, fiam, a száradásnak indult fiúk között. Ne tűnjék fel viselkedésed semmi különködéssel; észrevétlenül szív megadba vallásos életet által a kegyelem éltető harmatát és öntözd vele először is saját lelki életedet. De mikor látod, mint pusztítja a lelki elszáradás barátaid, ismerőseid lelkét, nyisd meg az éltető vizek forrását másoknak is. Ó, csak egy-két ilyen «esőfa-lélek» élne minden osztályban, társaságban, egyesületben, mennyire megjavulna az emberek lelke!

Mialatt pedig másokat így erősítesz a hitben, magad hite is erősebbé válik. Mert igazán mondja egy német költő, hogy a másnak szerzett öröm a saját szívünkbe tér vissza:

Willst du glücklich sein im Leben,
Trage bei zu andrer Glück,
Denn die Freude, die wir geben,
Keht in's eigne Herz zurück.

De ugyanezt fogod tapasztalni apostoli munkádban is: soha hitedet jobban nem erősíted, mint mikor sikerül annak igazáról másokat meggyőznöd.

Dr. Tóth Tihamér.

Karácsony estéjén.

Gyermekem jöhetsz, itt járt az angyal —
S jószágos kezétől csillog a fa.
Csilling a csengő kacagó hanggal
A remegő lelked álmaira.

Nézzed, fiacskám, mennyi a játék . . . :
Itt ez a csákó — a fejedre jó —
Egyszer, csak egyszer valóra válnék:
Táncolna alattad büszkén a ló.

Ezt a válladra szaporán kapjad,
Szíját feszítse a parányi kéz.
Acélmagjából vérvirág sarjad . . .
Győzelem, halál a csövéből néz.

Ez meg derekad szorítsa, így ni.
Még játékszer néked, — csillog a tok —
De majd ha hívna: legények vívni . . . !
— Én akkor, fiacskám, élest adok.

Láttál már ilyet, kerekén gördül
És parafadugót harap a száj,
Igazi, fiam, rémeset hördül
És lángáthát szórja a bosszús halál.

Amazt a könyvet nyisd csak ki szépen,
Rajzának közepén fekete folt . . .
Nem rég ezen a siralmas képen
Magyarnak kerekded hazája volt . . . !

Kenessy Béla.



Az Etna. A Vezuv és az Etna az európai kontinens egyedüli vulkánjai. Az Etna Szicília-sziget keleti partvidékén emelkedik és a csúcsa 3279 méter magas. Ne gondoljátok, hogy az Etna zord, kopár és félelmetes . . . ha működésben van. Még 1700 m magasságban sűrű gesztenyeerdők hintenek árnyékot a tüzes talajra. Az is érdekes, hogy azon a meleg vidéken sem olvad el a hó az Etna csúcsáról. (A hótakaró kb. 6–8 m magas.)

2942 méter magasságban áll a Casa Etna, vagy Casa Inglese. Ezt a házat a csillagászatnak és a meteorológiának szentelték. Obszervatóriuma híres.

Az Etna lapos kúpú hegy; kerülete 145 kilométer. A főkráteren kívül vagy 200 mellékráterrel rendelkezik. A főkráter nem működik; 252 méter mély, de a hamu,

törmelék oly magasra halmozódott föl benne, hogy ezt a hatalmas, vastag réteget a legnagyobb feszítő erő sem tudná áttörni.

A mostani kitörés is egyik mellékráteren át történt. Az Etna kitörései között (1169, 1329 (Károly R. uralkodása!) 1536, 1603–20 (Bocskay, Bethlen uralkodása!) az 1669-iki volt a leghevesebb. Tizennégy községet pusztított el a láva és a kitörés alkalmával mintegy 200,000 ember halt meg. Ekkor támadt a kettős kúpú Monte Rossi.

Az Etna lávája ellen kőfállal szoktak védekezni. S ha a fal idővel összeomlik, akkor ott látható a kőfal helyén a feltornyosult és megmerevedett láva, hogy figyelmeztesse a gyenge embert a természet nagy erejére.

ARANYLÁNC.

Történelmi regény.

Írta Avar Gyula.

Ördög Mihály akár a várban volt, akár azon kívül, mindig azon törte a fejét, hogy mit csináljon Bottyánnal? Ha nem volna gyerek, bevénne katonának...

Súlyos gondjából megszabadította egy levél, amelyet bátyja küldött. Vág-Sellyén lakott a jezsuiták kolostorában. Ördög Mihály betűzgette a levelét:

Kedves vitézlő öcsém!

Megbízható emberem adja át soraimat, a választ nyugodtan átadhatod neki.

Ügyes, jóra való fiúra volna szükségem, akinek senkije sincs. Itt, minálunk meghalt a kapusunk, Isten nyugasztalja, annak a helyét kellene betöltenünk. Kapus nem lehet akárki; nem akarlak azzal untatni, hogy elmondjam neked, milyen legyen a jó kapus. Azt hiszem, Tihany várában is ügyes, megbízható ember a kapus?

Szeretném, ha Tihanyban akadna egy szemrevaló fiú, el is jöhetne a levél átadójával.



Tihanyi halászház.

Ördög Mihály nagyot lélekzett:

— Hál' Istennek, van már a kis Bottyánnak helye. Magához hívatta.

— Fiam, elmész Vág-Sellyére...

— Katonának?

— Nem lehetsz még, fiam.

Bottyán elszomorodott.

— Lehetsz te katona, — szólalt meg Ördög Mihály — de várj, amíg betöltöd a tizennyolcadik életévedet.

— Messze van még, soká lesz, amíg katona lehetsz, pedig Isten látja lelkemet, szívesen csapnék föl katonának... de azért elmegyek Vág-Sellyére, jól tudom, vitéz uram csak a javamat akarja...

— Azt én fiam, lelkemből-szívémből.

*

Egyik napon elindult Bottyán Tihanyból, még pedig lóháton. Elég lovat vettek el a töröktől, jutott a kis Bottyánnak is. Nem esett bántódása sem a magyarok földjén, sem a megszállt területen. Már csak azért sem, mert a kis Bottyán kerülte a népes országutakat s lehetőleg dűlőutakon, erdők közelében lovagolt; ha baj fenyegeti, jó búvóhelyet talál az erdőben.

A Dunán egy öreg révész kompián kelt át. Bizony, azt sem tudta, merre kószál, hiszen Esztergomon túl nem igen járt. Annyi bizonyos, hogy elfáradt s egy kíváncsú tölgy alá feküdt. Lova elég közel legelezett. Hogy meddig álmodozott, nem tudta. Durva rúgásra ébredt

föl. Meghökken, amikor fölnyitotta a szemét. Deli Musztafát és Abdul Akbárt pillantotta meg.

— No neked Bottyán! — ez volt az első gondolata.

— Ha tudnák, hogy Balázs és Ördög Mihály vitézzel voltam, jaj volna nekem! — ez volt a második gondolata.

Bottyán fájlalta a rúgás helyét, tapogatta lábát, de nem félt; bátran nézett Deli Musztafa szemébe.

Csak akkor ijedt meg, amikor a török pap és Deli Musztafa legelező lovához közelítettek. Agyán átsuhant a gondolat: ezek elviszik a lovat. Mit csináljon most? Nem tehet semmit. Akármilyen fürgé is volna, előbb nem ér a lóhoz. Utánok baktatott. Arra is gondolt, hogy a két török összekap a lovon, de csalódott.

— Itt csak a merészség segít — gondolta. Valamelyik alkalmas pillanatban lóra ugrik s usgýé, vesd el magad: úgy elugrat, hogy bottal üthetik a nyomát.

Hiszen elgondolni csak elgondolta Bottyán mindezt, lóra is ugrott, de a törökök letaszították: nagyot esett a gyerek... szeme tele volt homokkal, könnyel, egyhamarjában nem látott jól s amikor kedves lova után

iramodott volna, megtorpant: fájt a dereka, minden tagja...

— Megálljatok! — mondta haragosan, — visszadom nektek a kölcsönt!

Egy derék öreg magyar pártfogásába vette s zörgős szekeren elvitte Vág-Sellyére. Itt egy szelídlelkű, lágy-szavú ember: Ördög Imre páter fogadta:

— Isten hozott, öcsém...

III.

Bottyán egy szép márciusi napon kinyitotta az ablakot. Oh, hogy vágyott a szabad levegőre! Sütkérezett az áldott tavaszi fényben s vidám szemmel nézte a fákat, amelyek ezüstösen csillogtak. Mintha nyújtózkodtak volna! A hosszú tél után oly jók a derült ég arany sugarai!

S míg Bottyán a fákat nézegette, meg a kék levegőben fürdő fecskékben gyönyörködött, lelke elröppent a végekre. Most, márciusban kezdődik a vitézi élet! Jóra való magyar katonának, meg a törökök bajvivói találkoznak és megmérkőznek egymással...

Micsoda öröm! Bottyán ereiben tűz fickándozott s szeme elől eltűnt minden, csak Balázs vitézt látta... mily dölcegen ül a lovon! Bátran ugrat a török elé s íme: megvillan a kard és Deli Musztafa hanyatvágódik...

— Fiam!

Bottyán hátranézett. Imre páter megint megszólalt:

— Fiam! Bánt valami?

A tizennyolcéves ifjú szemére könnyfátyol borult:

— Tisztelendő atyám, ne haragudjon, nem érzem jól magamat itten... a végekre vágyom...

— A végekre? — csodálkozott Imre páter — tudod-e, hová vágyol? A halálba.

— Nem! — mondta elszántan Bottyán, — kerül a halál engemet. Vitéznek születtem, a végeken van a helyem. Tisztelendő atyám mire vágyott, amikor az én koromban volt?

— A kolostorba, fiam.

— S ha máshová kényszerítették volna?

— Inkább meghaltam volna; nekem a kolostor csendje az életem...

— Nekem meg a harcmező...

— Fiam!

— Atyám!

Imre páter leült a cella kopott falócájára:

— Ül mellém, Bottyán fiam.

Imre páter Bottyán kezét simogatta:

— A végek, fiam, veszedelmes hely. Kár volna érted, hisz te becsületes, istenfélő vagy. S te nem okoztál bajt, valamennyien szeretünk. Nézd fiam, a török a nyakunkon ül, mi, magyarok, szétforgácsoltan élünk... mondd csak, mit érünk azzal, ha egyik-másik bajvívónk elküld a másvilágra egy törököt? Azok száma meg nem fogy. Lipót király sem arra való, hogy hadat vezessen... meg is tiltotta a bajvívók harcait.

— Türelmetlenül várom, tisztelendő atyám.

Nem kellett Bottyánnak sokáig várakoznia. Imre páter gyorsan járta meg az utat. Lihegve szólalt meg:

— Szívesen látnak a várban, de...

Bottyán tüzes arca hirtelen elsápadt a «de» szóra.

— Ne ijedj meg, fiam, azt kívánják, hogy menj el Tatára s hozd el a basa legszebb tulipánját...

Ezen Bottyán is meghökkent. Bizony nehéz dolgot bízta rá. A török basa a ritka virágot jobban őrzi, mint vitézeit. Ha egyike-másika eltűnik, seba, akad más, de a legszebb tulipánnak, hej, Istenem, nagy az ára! Talán a szultánnak sem adná oda a tatai basa! Őrzik is ám a virágot!

Imre páter leste Bottyán szavát. Biztosra vette, hogy a nagy feladat megijeszti és örökre elmegy a kedve a vitézi élettől!

— No, fiam...

— Hát tisztelendő atyám...

— No, fiam, úgy-e itt maradsz?

— Megyek a tulipánért...

Imre páter nem szólt. Ismerte Bottyánt: igaz magyar, aki szavát tartja.

S Bottyán bátor, talán az ördögtől sem fél!

Bottyán nemcsak bátor, de eszes fiú volt. Többet ésszel, mint erővel, gondolta s cellájában azon okoskodott, hogyan szerezhetné meg a virágot? Még jó, hogy



Tihany.

Bottyán föl pattant ülőhelyéből:

— Tisztelendő atyám! Hiába tiltják a párviadalokat, a végek elszánt vitézei annál tüzesebben harcolnak s tudja-e, miért, tisztelendő atyám? Hogy ne gondolja a török, hogy mi már meghaltunk... Igenis, tudja meg, hogy él a magyar; a végek vitézei üzenik meg Konstantinápolynak: lesz föltámadás! Jó volna-e, ha azt hinnék a török fővárosban, hogy itt ölbe tett kézzel várjuk a temetést? Nem, tisztelendő atyám, mi élünk, élni akarunk; nekünk fiataloknak nagy a feladatunk: mi tűzzük ki a magyar zászlót Budavár tornyára...

Imre páter magyar szíve ellágyult, s amikor Bottyán ős Budavárát emlegette, szemébe könnyek futottak, megölelte Bottyánt:

— Adj Isten, hogy szép álmod valóra váljon...

— Valóra válik, tisztelendő atyám!

— Az öcsém úgyis hozzánk jön, de különben, mit is beszélek, még ma elmegyek a várba s megtudakolom, kellesz-e nekik? Ha azt mondják, amit te is remélsz, fiam, akkor elengedünk... bár szívemből sajnállak.

Megkondukt a harang.

Imre páter mély imába borult. Ima végénél azt kérdezte Bottyán:

— Tisztelendő atyám, mire gondolt?

— A jó Istenre...

— Én szintén, de másra is: ez a déli harangszó eszembe juttatta a nándorfehérvári diadalt...

Imre páter csóválta fejét:

— Vitéz vagy te talpig, fiam! Megyek, sietek a várba.

nemigen döngtették a kaput... apránként kialakult a terve. Az iszapos víz lassanként megtisztul, úgy érlelődött meg benne is a következő terv. Dervis ruhát vesz fel. A török szerzetes bemehet mindenhová, még a tatai basához is. Süvege alatt elfér a tulipán s az a jó, hogy a ménkő hosszú fejedőt senki sem veheti le. Azt is könnyen megtanulta, amit a dervisek mondanak:

— Ja hú, ja hakk...

A teszbih* 99 szemét maga faragta ki.

— La illaha il Allah... — zengett ajakán.

Csodálkoztak a vén falak, ilyesmit se hallottak, mert Vág-Sellyére nem tette be a török a lábát.

Egyik este Tata felé vette útját, persze, lóháton ment. A dervis-kaftán, meg a süveg, a teszbih idomtalan csomagban lötyögtek ide-oda.

Amikor Bottyán megszállt területre ért: átvedlett s olyan helyrevaló dervissé vált, hogy Stambulban sincs külön!

Bottyán kipányvázta lovát olyan helyre, ahol biztonságban lehet. Ameddig a basa keze elér, nem fenyegeti veszély. Azután gyalogosan ment a várhoz. Amikor megpillantotta öregtornyát, átvillant agyán: hátha elzavar-nak? Nem szeretik mindenütt a derviseket. S ha valahogyan lelepleznek? Akkor vége! A kémeket irgalmatlanul fára kötik. Bátraké a szerencse — gondolta Bottyán.

Bezörgetett a kapun.

* Rózsafüzérhez hasonló.

— Kim szín? (ki vagy?) — mordult rá az őr.

Bottyán felelet helyett jobbra-balra lóbálta derekát (akár a dervisek) s áhítattal mormogta:

— Ja hú, ja hakk; ja hú, ja hakk...

— Ne iszterszin? (mit akarsz?) — kérdezte az őr.

— Ja hú, ja hakk...

S Bottyán még jobban lóbálta derekát, annyira, hogy a ménkö süvege majd lepottyant. Verejtékcseppek ragyogtak homlokán. Még jó, hogy a basa kertésze sétált arra, a bosztandsi, az megkönyörült az izzadó dervisen, kinyitotta a kaput s szíves barátsággal tessékelte be Bottyánt:

— Bujurun...

Mi a csoda lehet a bujurun? — okoskodott Bottyán, de jól megjegyezte a szót, hátha szüksége lesz rá?

Bottyánnak nyert ügye volt, ugyanis az őr azt hitte, a bosztandsinak ismerőse a dervis, nem szólt, nem törődött velük. Bottyán bent volt Tata várában, de mi lesz most? Innen nehezen szabadulhat ki. Magasak a falak! Míg a bosztandsi kertészlegényeivel pörölt, a dervis ugyancsak nézegette a várfalakat s arcába egyszerűen vér szökött: egyik helyen létrát pillantott meg.

A bosztandsi otthagya legényeit, majd karonfogta kedves vendégét: a dervist és bevezette szobájába. A kezevetre mutatott:

— Oturszun... (ülj le).

Bottyán szíveskedett:

— Bujurun...

— Teszkür ederim (köszönöm), — mondta a bosztandsi, — simdi csok csicsekim var (most sok virágom van) bunlardan en güzel... (ezek közül a legszebb).

Beszélt a bosztandsi s a dervis mély tisztelettel hallgatta, annál is inkább, mert bizony egy szót sem értett a beszédből.

A bosztandsi azt hitte, vendége a néma dervisekhez tartozik, nem biztatta a beszédre.

Hiszen biztathatta volna! Mit beszéljen az, aki csak a ja hűt, ja hakkot ismeri.

A minaretek műezinjei az esti imára énekeltek:

— La illaha il Allah...

Bottyán lóbálta testét, áhítatosan mormolta:

— Ja hú, ja hakk...

Az est csendje beborította a várat. Mécsesek gyúltak itt-ott s a bosztandsi hozzáfogott a piláf élvezéséhez. Az őr, a katonák bóbiskoltak, mert a minaret fölött a valódi félhold ragyogott s ezüst fénye álmodt hintett a várra. Az udvarról is eltűntek a janicsárok s amelyik kinn maradt, azt bevonta az éj fekete fátyla s csak fegyverét hagyta redetlenül, amelyet csillogóvá ezüstözött a szelíd hold.

(Folytatjuk.)



Balaton Tihany mellett.

UTAZÁS A DUNÁN.

III.

Csakhamar odaértünk János bácsihoz. Igaza volt nagybátyámnak: halpapríkás* rotyogott a kondérban. El se mentünk a tűz mellől, mert a finom étel kellemesen csiklandozta orrunkat; Nyápic majd bedugta fejét a bugyborékos lébe, annyira odahajolt...

— Valami eszembe jut — szólalt meg a nagyszemű Bagoly. — Nagyapám mesélte, hogy amikor 1849-ben a muszka (de nem a ruszli-hal!) bent volt Debrecenben, egypár kozák elvetődött a Sesta-kertbe, ahol éppen jávában szüreteltek. Kádakban állt az édes must. A hosszú legények a kád felé hajoltak, amire nagyapámék (ahányan csak voltak!) megfogták a lábukat, amire a megijedt muszka tótágast állt, persze, a mustból csak a lába kalimpált ki.

— Csak nem gondolod Nyápicot muszkanak! — kiáltott fel Szűcs...

— Dehogya is! — magyarázott Bagoly — hiszen bele sem fér a kondérba s különben is szükségünk van Nyápic életére, mert (Bagoly nevetésre fakadt), mert...

S a többiekre is átragadt a kacagás, még János bácsi is jóízűen nevetett.

— Hadd magyarázzam meg, — szólalt meg Bagoly — igen, szükségünk van Nyápic életére, mert éjjeli őr lesz.

Nyápic, akinek a bőrére alkudtak, megszólalt:

— Azt hiszitek, nem merek őrsegen állani? Elijesztem én a hétfejű sárkányt, avagy Hány Istókot is, ha ugyan még él a vízi ember...

— Igazad van (Lócs beszélt): ha megmozdulsz és zörögni kezdenek a csontjaid, attól megijednek.

S amíg ették a jóízű halat, a fiúk az éjjeli kalandon törték fejüket. Nyápicot (előre kiesztelt terv!) János bácsi szórakoztatta s addig a fiúk olyan fatörzset halásztak ki a Dunából, amelynek emberalakja volt. Ezt a sátor közelében helyezték el s a faember az est homályában igazi embernek tűnt fel, aki ijesztő módon közeledik...

Mindannyian lefeküdtek s csak ketten voltak ébren: Nyápic és Lócs. Nyápic őrsegen állt. Fokost tartott a kezében. Lócs meg a faember mögött feküdt...

Az éj előrehaladt. Nyápic gyanús szemmel figyelgette a faembert s gondolta, mégse lehet igazi ember, mert ha húsból, vérből volna, nem állana egy helyen. Egyszerre csak morgás hördült föl a faember melléből (persze, Lőcs morgott) és uramfia : megmozdult az ember s megy Nyápic felé... Nyápicnak remegtek a térdei, akár Varjas néni kocsonyája s ijedtében a fokos kiesett a kezéből, kiabálni akart, de a hang a torkán akadt. Az idegen pedig mérgesen morgott, s mivel már egészen közel volt, Nyápic mégis összeszedte az elillant bátorságot, megsuhogtatta a frissiben fölkapott fokost s teljes erejével az idegen fejére sujtott. Csrrr... Röpültek a ko-

— Fiúk! — mondta a nagybátyám — ez a templom nagyon régi.

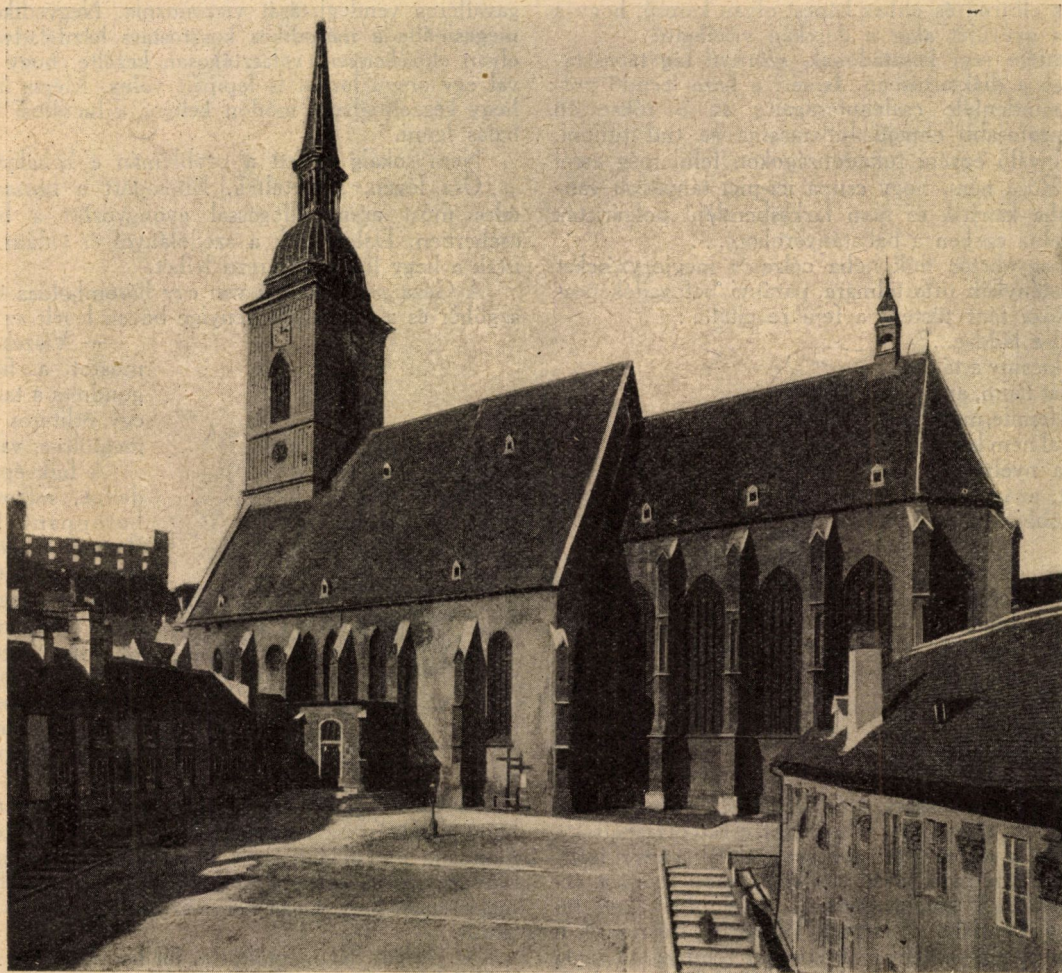
— Öregebb a debreceninel? — érdeklődött Lőcs.

— Persze — hagyta helyben nagybátyám. — Bizony öregebb, mert I. Ferdinándot már itt koronázták (1527) és már abban az időben is öreg volt... a XIII. században épült, még IV. László király uralkodása előtt. Mikor uralkodott IV. László?

— 1272-től 1290-ig — szólalt meg Nyápic.

— Azért is kérdeztem, mert a franciskánusok (Ferenc-rendiek) templomát ő építette... és mért?

— Azért, — mondtam — mert fényes győzelem



Pozsony, a koronázó székesegyház újjáépítve. (Részben a XIII. századból ; tornya római kori).

ponya (azaz a csorba fazék) darabjai, Lőcs felhördült s az ember hanyatvágódott... de Nyápic is... Lőcs Nyápicához szaladt :

— Az Istenért, mit tettél?

— Fejbekólintottam az idegent... mossátok, kötözétek be a sebeit.

Nyápic elhallgatott s aggodalmas szívvel feküdt le. Nagyon nyugtalan volt s mindenáron a sebesülthöz kíváncszott. Amikor megvirradt, elvették a sebesülthöz, hát Nyápic vérvörössé vált...

Szörnyen haragudott, hogy lóvá tették.

A jó reggeli után János bácsi a csónakba ültetett mindnyájunkat és kikötött velünk Pozsony alatt.

A Mihály-kapuig mentünk, amikor nagybátyám megmutatta a nagytemplomot.

koronázta fegyvereit... elverte Ottokár seregét a Morva-mezőn.

— Igaz. Hej, erős volt akkor a magyar! Rettegtek tőle a csehek, a németek; a szerb, az oláh akkor még nem is jött számításba!

— De érdekes tornya van ennek a templomnak, — állapította meg Lőcs — mintha régibb volna a templomnál...

— Hát ami igaz, az igaz, — magyarázta nagybátyám — a torony már a rómaiak idejében megvolt.

Néztük a tornyot tisztelettel, lekaptuk a kalapunkat... hajadonfővel állottunk a nagy, a dicső és eltűnt korok emléke előtt... ez a torony sokat látott... s amikor ránéztünk, olyannak tetszett, mintha magasabbra nyúlt volna.

(Folytatjuk).

EGY ISKOLA REJTELMEI.

Írta Somlay Károly.

Géza és Sanyi egy-egy bakonyági falucskából sodródtak a püspöki székvárosba, hogy itt a polgári iskolának legyenek nagyreményű saskiokái.

Szállásra, étellemezésre Róza néninél helyezték el őket szülőik.

A Róza néni, — urambocsá! — egy pártájában sanyodott, tisztoskorú hajadon. Olyan sovány, hogy a pókfonal is elbírná és ehhez képest olyan karcsú, hogy a türkizköves gyűrűjét akár a derekán viselhetné.

Mint afféle régi kosztadónak, szörnyű tág tapasztalatai vannak a diáktartásban. Ismeri a haza leendő polgárainak mindenféle csalafintaságait; az ő rókaeszmén még a legszofosabb elméjű biflamasina se tud túllőni. Ezeken a kiváló egyéni tulajdonságokon felül még arról is híres a Róza néni, hogy csupa ici-pici tányérkái vannak; mintha kanárik és nem farkasbendőjű polgáristák részére tálna ezeken a babatányérokon...

Ha a nagyhehős fiúk néha célzatos megjegyzéseket tettek az edénykéik ürtartalmára, parányi befogadóképességükre, Róza tánt tüstént a fejükre citalta:

— Ládd-e, ládd-e...

Méghogy kicsiny a tányér... Hát fiaim, annak így kell lennie, mert tele pucorral nem lehet beszélni a nyelvtant, földrajzot, számtant meg a többi tudományt.

A rideg, de bölcs megállapítás ellen nem lehetvén fellebbezni: a két fiatalúr úgy eldegélt nála, mint a cigány pejkiója, szűkös, de biztosan.

Ezért aztán sátoros ünnepnek tartották a néni kosztosai azt a napot, amelyen az iskola lépcsőházának belső falára függesztett fekete tábláskán olvashatták a nevüket. Erre a sokatérő tábláskára azoknak a nevei íródnak, akiknek számára levél, utalvány vagy csomag érkezik hazulról. A küldeményekért négy fillért kell leszurkolni a bentlakó altisztnél, bizonyos Sóljomszem nevű bácsinál, aki ezeket az obulusokat rendszerint *tüzes víz-zé* szokta átvarázsolni. (A kevésbé találékonyak kedvéért el kell árulni, hogy az említett bácsi által tüzesvízzé előléptetett folyadék köznyelven törkölypálínkáknak mondatik.)

Addig-addig lesték nevüket a fiúk, amíg egy alkalommal csakugyan megjött a hazai csemegékkal bélelt tarisznya, mégpedig a Sanyika számára. Volt abban de mindenféle jószág szemek és bendők gyönyörködtesére; fonatoskalács, tepertőspogácsa, libasült, alma és több más célszerű limlom. Határtalan költői képzelmeiben gazdag emberfia tudná csak szavakba rögzíteni azt a mohó étvágyat, amivel a két lurkó reáesett a csábító ritkaságokra. Az afrikai dzsunglekelet világhírű farkasát, a vérengző Akélát hozzájuk képest egy finom nevelésű szalonpubinak lehetne mondani.

Géza vitte el a falásban a győzelem pálmáját. Amíg a tarisznya csődöt nem mondott, egyetlen percig sem pihent nyelvének fehér kerítése, a fogsora. Ha otthon volt, folyton a Sanyi élestarából eszegetett.

Furcsa legényke bizony ez a Géza diák. Olyan falánk,

hogy tán a mesebéli kásahegyet is meg tudná enni; aztán mégis sovány, vékony, mint a harangkötél. A papája falusi kántortanító egy sváb faluban. A fiatalúr is svábos kiejtéssel beszél magyarul; a bab például az ő szótárában *pap*, viszont a pap meg *bab*...

Egyébként jóindulatú, önérzetes dzsentlmen. Töprengett, gondolkodott: mivel és miként lehetne a Sanyika gavalléros vendéglátását viszonznia. Negyedikes lévén, megcsinálta a másodikos kosztostárs házifeladványait és olyan előzékenyen, választékosan kezelte, hogy modorával egy angol lordot is lepipált volna. Mégis úgy vélte, hogy kézzelfogható módon kellene a lucullusi falatokért hálás lenni.

Nem sokáig kellett a problémán a kobakját törnie.

Ősz lévén, szüreteltek. Működött a borsajtóló. Az édes must aranycsillogással gyöngyözött a barna facseberben. Dalolgattak a szedőlányok és vidám legények itták a hegy levét, a gerezd lelkét.

A Géza papájának is van egy háromholdas szőlője és a góhér és a hárslevelű venyige bőven levelt az idén.

— Viszek egy kis

mustot a fiúnak — gondolta a tanító úr és egy ötliteres demiont megtöltve, vasútra ült.

A fiúk éppen ebédelték, mikor a papa betoppant hozzájuk. Bezzeg megörültek a mustnak; siettek Róza nénit is megkínálni.

A tanító úrnak még ez este haza kellett utaznia. Távozása előtt figyelmeztette a fiúkat, hogy a demiont nem szabad dugóval lezárni.

Másnap reggel Géza egy literes üveget kért a nénitől, hogy a néktárt az iskolapajtásokkal is megízleltesse. Mit mondana a Töklámpás, a Nyakigüres, a Csingilingi, a Gunárnyak, a Penész meg a többi szekundalovag, ha megtudnák, hogy Géza nem osztotta meg velük az isteni nedűt.

Az üveget hát megtöltötte, jól bedugaszolta és elvitte az iskolába.

A tanteremben egy faliszekrény van; valamikor könyvtáru szolgálta, most üres.

Ide rejtette a kincset, ami most az iskola rejtelmévé vált...

Pápaszem tanár úr lelkesen magyarázza a számtan titkait, mikor hirtelenében egy irtózatoss robaj rezzenti fel csendes szunyókálásaikból a tudományszomjas hallgatókat.

Rémülten tekint mindenki a titokzatos szekrény felé. A bátrabbak, a bokszbajnokok ki is nyitják az ajtóját; hát uramfia: ott hever száz darabban az áldozatul esett mustos flaskó...

A drága folyadék természetesen szétfröccsent.

A többi esemény is gyors tempóban következett. A nyomozási eljárás rövid lefolytatása után Géza diák megkapta a nyaklevét; mert annak idején nem tanulta meg, hogy a bor az első erjedéskor szőlőcukorra, alkohorra és szénsavra bomlik, ami lefojtott állapotában (*robbanik*).



A MI KERTÜNK.

Szomorú levelet kaptam Kapuvárról és mégis nagy volt az én örömem!

Ferikém, a leveled olvasásakor egyszerre két könnyecsepp gördült ki a szememből, az egyikkel az Imre barátokat, az én kedves olvasómat sirattam el, a másikat nektek szántam. A fájdalom könnye volt az egyik, az öröme, a boldogsága a másik.

Nagy volt az én örömem, teljes volt az én boldogságom, mert a kapuvári harmadik fiúosztály nevében írott levélben rátaláltam azokra a hatalmas erőkre, amelyek segítségével a haza minden fiának, leányának pótolható a vesztesége. Melyik az a két csodatevő erkölcsi erő? *A szeretet és az összetartás!*

Olvassátok szeretettel, megértéssel a kapuváriak tanulságos levelét:

Kedves Szerkesztő Bácsi!

Engedje meg kedves Szerkesztő Bácsi, hogy kicsi iskolánk fontosabb eseményeiről értesítsük.

Az év végén a második osztály legnagyobb része örömprepesve hagyta el az iskolát, mert jó bizonyítványt vittünk haza. Kipirult arccal búcsúztunk el egymástól. Többek közt így szóltunk egyik társunkhoz:

— Szervusz Imre, kellemes szünidőt kívánunk!

— Szervusztok, adjon az Isten nektek is!

Eleven, barátságos fiú volt a kis Leizer Imre. Mindig igyekezett gyengeségét leküzdeni. A legelső akart lenni az osztályunkban.

Nagy öröme készültünk. A Faluszövetség kiállítását rendezett községünkben. Egy alkalommal, midőn az osztályunkat csinosítottuk, így szólt búsan a tanár bácsi:

— Imre barátotok nagyon beteg, menjünk el, nézzük meg! Összefacsarodott ez értesítésre a szívünk. Nemsokára előttünk feküdt Imre. Sápadt arcát felénk fordította, bágyadtan ránc nézett. Könny csordult a szemünkbe, kezét fogtunk vele. Még mindnyájunkat megismert.

Egy héttel később, szombaton, mikor szüleinkkel a határban dolgoztunk, megpillantottuk egyik diáktársunkat, amint sebesen közeledett felénk. Szomorúság ült az arcán. Odaért hozzánk és csak ennyit tudott mondani:

— Meghalt az Imre!

Vasárnap, augusztus 24-én temettük el. Sirva álltunk körül a koporsóját.

Szomorúan kezdtük meg a tanévet. Első utunk a temetőbe vezetett, ahol könnyezve imádkoztunk örök üdvösségéért.

Egyik osztálytársunk, Szaradics Sebestyén, a következő sorokban örököltette meg emlékét:

Könnyezik a szemem, —	Nem is olyan régen,
Rád gondolok Imre!	A Rábában úsztunk.
Itt hagyta bennünket,	Álmodni se mertük,
Fölmentél a mennybe.	Hogy többé nem látunk.

Nagyon korán eljött
A halál teérted, —
De csak tested halt meg,
Mindig él emléked!

Az Ifjú Polgárok Lapjában havonként olyan sok szépét olvasunk, hogy hisszük, hogy kedves Szerkesztő Bácsi szomorú fiaival együttérez.

Maradunk hálás tisztelettel, a harmadik fiúosztály nevében,

Kapuvár, 1928 november hó 17-én. *Augusztin Ferenc osztályelso.*

A hálás ifjút szereti az Isten és kedvelik az emberek.

Egy volt olvasóm, aki a polgári iskola elvégzése után a tanítóképző-intézetben folytatja tanulmányait, hálából megmintázta volt hittanárának, dr. Schopper Antal kalocsai teológiai tanárnak életnagyságú mellszobrát.

Sok kedves gondolat született meg agyamban a bajai levél átolvasása után: először költeményben akartam megörökíteni a hálás tanítványok példás ragaszkodását, majd karácsonyi mesét szerettem volna írni a kedves sorok hatása alatt, de mégis úgy döntöttem, hogy a vers és mese helyett leközlöm a bajai tanítóképző-intézeti növendékeknek a levelét. Tanulótársaitok közvetlen gondolatait, mindenbizonytal hamarabb megtalálják a szívekhez vezető utat:

Kedves Szerkesztő Úr!

Bocsánatot kérünk bizalmas levelünkért. Szíveskedjék meghallgatni a bajai tanítóképző-intézet ifjúságának kérését.

A levélben küldött fénykép dr. Schopper Antal teológiai tanár életnagyságú szobráról készült, melyet Nemes János, IV.

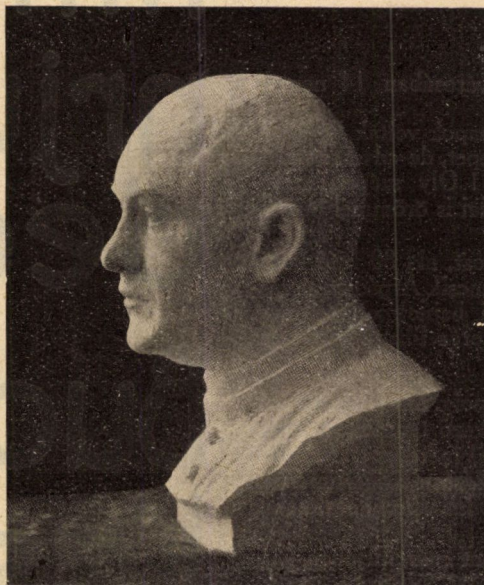
osztályos növendéktársunk mintázott. A szobor annyira jól sikerült, hogy osztálytársunk már kiállításon is szerepelt vele.

Kedves hittanárunk két évig oktatott bennünket, nagyon szerettük mindnyájan és végtelen szomorúságot okozott valamennyiünknek az eltávózása.

Decemberben lesz a születésnapja, eddig mindig küldtünk valami kedves emléket hittanárunknak. Most arra kérjük a Szerkesztő urat, hogy kedves folyóiratunkban, melyet mi is olyan sokan járattunk, kegyeskedjék a mellékelt fényképet leközlölni. Kedves hittanárunk születésnapjára, az Ifjú Polgárok Lapjának bőrkötésbe foglalt karácsonyi számát szeretnénk elküldeni stb. A régi ragaszkodással és szeretettel:

A bajai m. kir. áll. tanítóképző-intézet ifjúsága.

Bármennyire szegény és kifosztott is a mi kedves hazánk, mégis gazdagnak és boldognak tartom én Csonka-Magyarországot. Amelyik nemzetnek jövőd nevelői, tanítói gyermeki szeretettel és hálával jutalmazták jó tanáraik fáradságos munkáját, az az ország a legnagyobb feladatok megoldására is képes. Az ilyen lelkiületű ifjúsággal csodákat lehet művelni! Én, lelkes olvasóimmal, a magyar ifjúsággal, már holnap is hozzá mernék fogni a mindnyájunk által várva-várt csodatételhez: Nagy-Magyarország feltámasztásához.



Dr. Schopper Antal mellszobra.

Nemes János volt polgári iskolai tanuló, a bajai tanítóképző növendéke mintázta.

Polgári iskolai tanulók! Fiúkhoz, leányokhoz egyaránt szólok: Reátok nagy feladatok várnak az életben! A ti két kezetek munkája fogja megépíteni azt az utat, amelyen diadalmasan lehet eljutni a hóhéhr tetejű karácsonyfá-erdőig! S ez az út szilárd lesz, mert minden porszemét a ti véres verejtéketek tartja majd össze. A *cselekvő magyarok* nagyon jól tudják, hogy az *út* alatt mit kell érteni: a magyar ipar pártolását és rohamos felvirágozását, a magyar kereskedelem versenyképességét, a magyar föld termékenysé-
gét.

Higgyétek el nekem, egyedül a ti kezetekbe van le-
téve édes hazánk sorsa!

Úgy éljetez hát, hogy e magasztos feladat megoldá-
sára mindnyájatokat alkalmasnak találjon a nemzetek
sorsát intéző hatalmas Isten!

Köszönöm nektek, bajai fiúk, hogy e gondolatok meg-
írására alkalmat adtatok.

SPORT.

A debreceni cserkészek Riga városában 14 nemzet
versenyében vettek részt.

Abban az időben csúnya, esős napok voltak Rigában,
amely nehezé, fárasztóvá tette a terepet, de edzett cserké-
szeink mégis megállták a helyüket! Oly szépen szere-
peltek, hogy az idegen nemzetek fiai is örömmel tapsol-
ták meg a debreceni cserkészeket.

Meg kell említenünk Aradi Jánost, aki 80 futó közül
a negyedik lett. Szépen szerepelt Bencsik Árpád az úszás-
ban. Csak a lett országos ifjúsági bajnok előzte meg.
Kötélhúzásban pedig legyőzték az erős libaui tengerész
cserkész-csapatot.

A budapesti Medve-utcai közs. polg. fiúisk. sportköré-
nek házi atlétikai versenyén a következő tanulók győztek:
40 méteres síkfutásban *Berta*; 60 méteres síkfutásban
Márta; távolugrásban: *Kriston, Márta*; magasugrásban
Kriston, Márta; súlydobásban *Horváth, Fleck*; stafétában
II. A. és III. A.

Azt hiszem, a novemberi számot már idejében kap-
tátok meg.

Budapest székesfőváros bajnokságáért küzdő polg.
iskolák közül (kézilabda!) eddig a következők győztek:
Százados-u. polg. A (legyőzte: *Egressy-u. polg. és Nagy-
mező-u. polg. isk. csapatát*; harmadik ellenfele: a *Kis-
celli isk. nem jelent meg*). *Liget-u. polg.* (legyőzte:
Knézits-u. polg. B), *Százados-u. polg., Nagymező-u.*
polg., *Attila-u. polg.* (legyőzte: a *Kiskorona-u. polg.,*
a *Honvéd-u. polg. nem jelent meg*), *Kiskorona-u. polg. B*)
(legyőzte a *Práter-u. és Honvéd-u. polg.*), *Egressy-u. polg.*
(legyőzte *Nagymező-u. polg. és Práter-u. polg.*).

Elek László: jelentése hiányos!

A Tamási közs. polg. isk. IV. osztálya legyőzte a III.
osztályt (9:0.).

A debreceni kereskedőtársulati polgári fiúiskola nyerte
el ismét a debreceni csoport alsóosztályú labdarúgó
bajnokságát.

Mint a múlt évben, most is a társulati polg. isk. csapata
szerezte meg a büszke bajnoki címet. Az összes ellen-
feleit imponáló fölénnyel verte, a következő csapattal:
Leitner Miklós, Jouncz Ernő, Gerő József. — *Schwartz
Vince, Bartha Gyula, Kún Árpád.* — *Antal József, Veres
József, Kelemen Géza, Kállai Ferenc, Bihari Károly.*

A csapat általában véve jó játékot mutatott, mégis ki
kell emelni Bartha Gyula játékát, aki minden mérkőzésen
a mezőny legjobbjá volt. Az összes mérkőzések eredménye:
Játszott: 3 mérkőzést. Nyert: 3 mérkőzést. Gólarány:
12:1. Pontszám: 6.

A gólokat Kállai (4), Kelemen (3), Bartha (2), Veres
(2), Bihari (1) lőtte.

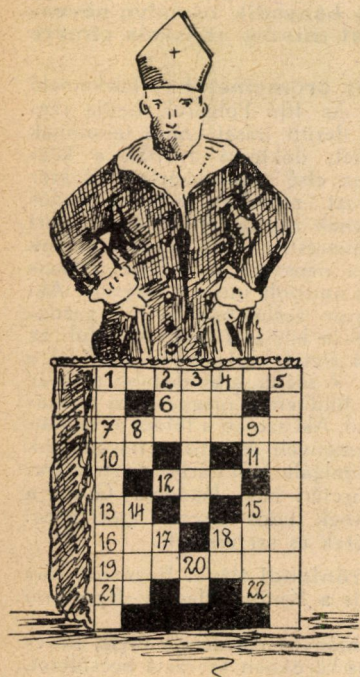
Hisszük, hogy a debreceni kereskedőtársulati polgári
fiúiskola csapata még sok dicsőséget fog szerezni és a
tavaszi bajnokságokban öregbíteni fogja eddigi sikereit.

A csapat működésének irányítása az intézet kiváló
tornatanárának, *Wolthier György* tanár úrnak a kezében van,
aki szerető hozzáértéssel, fáradhatatlanul tölti be tisztét.

RAJZISKOLA.

lithfkvzm
nrjuxyab
deg p q s.
Budapest
Kassa. Ko-
lozsvár.....
Arad. Pécs
IFLT HENKJ
MVABC DP.
GOR Y U Z

REJTVÉNYEK.

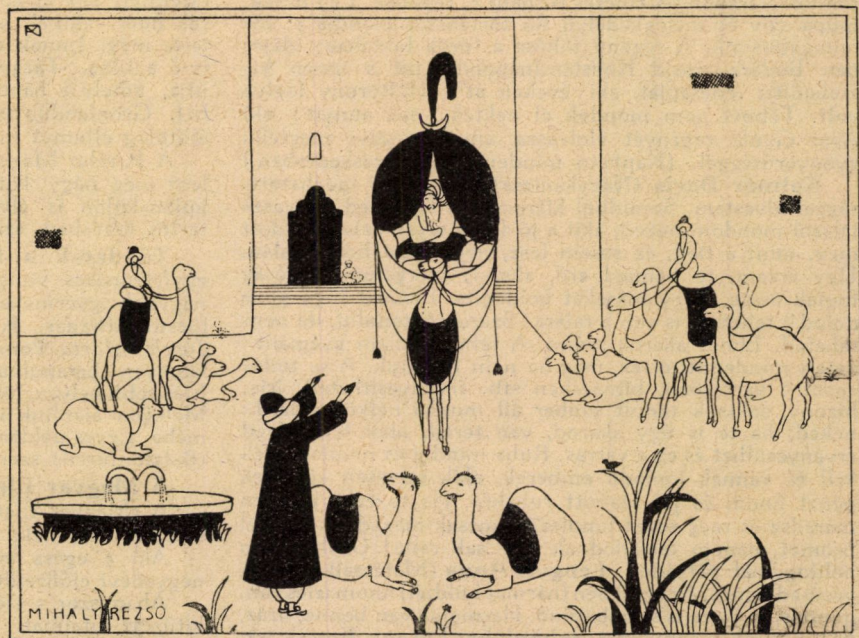
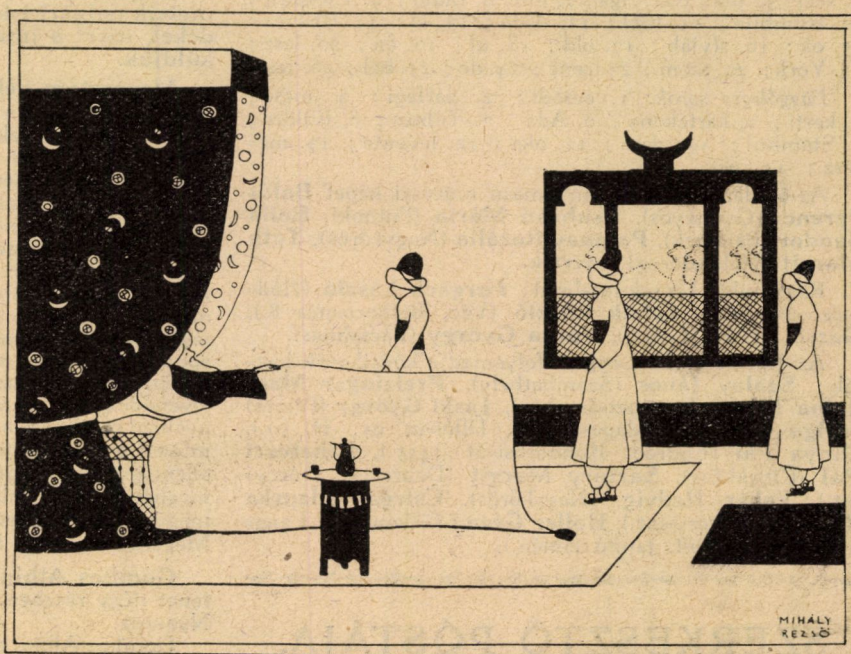


Vízszintes sorok :

1. Hegyfok Itáliában. Octavianus egyik flottájának állomáshelye.
6. D-vel a végén egyik városunk. Szomorú esemény színhelye volt.
7. Utolsó betű helyett «s» mindenkinél fontos.
10. Német névelő, fonetikusan.
11. Igekötd.
12. A német főváros nevének első három betűje.
13. Névmás.
15. Fordítva «t»-vel ital.
16. Helyhatározószó.
18. A szülő jó magaviseletre...!
19. Ennél a római császárnál sok kegyetlenség történt. «E» helyett «é».
21. Magasan száll... az első két betű.
22. Mint a tizenegy.

Függőleges sorok :

1. Ikerszó. Igaz is van benne, nincs is.
2. Mar.
3. Ilyen művészi munka jó.
4. Hosszú «ó»-val helyet jelentő rag.
5. Nagy baj, ha valaki ilyen.
8. Két betűből áll és mégis fontos táplálék (németül).
9. Állat, növény csak úgy szép, ha...!
14. «Eszme» idegen szóval.
15. «K»-val nagyon fontos eszköz.
17. Fordítva fölható rag.
18. Német viszonyzó
20. Mindenben van...!



Egy arabs' ember végrendeletében következőképpen gondoskodik három fiáról : a legidősebb fiú kapja vagyonának felét, a második fiú egyharmadát, a legkisebb pedig kilencedrészét. Meghalt és 17 tevét hagyott hátra. A fiúk, miután egy tevét sem akarnak feldarabolni, nem tudnak megosztani és a kádihoz fordulnak. Ez a saját tevéjével 18-ra egészíti ki a tevék számát, ennek felét (9 tevét) a legidősebb fiúnak adja, a harmadát (6 tevét) a másodiknak és kilencedét (2 tevét) a harmadiknak és a megmaradt 18-ik tevével (ez éppen az övé) hazamegy. Kérdés, hogy apjuk kívánságának megfelelőleg osztozott-e a három fiú? S ha nem, melyik fiú kapott kevesebbet, mint amennyi a végrendelet szerint kijárt volna?

A megfejtés határideje december 15.

A rejtvények megfejtéséért a következő jutalmakat sorsoljuk ki :

Öt kg dió, 10 művészi kép és az Ifjú Polgárok Lapjának 10 teljes évfolyama.

A novemberi számban közölt rejtvény helyes megfejtése a következő:

Vízszintes sorok: 1. eper; 2. sas; 3. meredek; 4. acél; 5. Ida; 6. ...iga; 7. idő; 8. rádió; 9. L(orán)t; 10. trombita; 11. it(t); 12. Aida; 13. él; 14. (l)árma; 15. ok; 16. s(v)áb; 17. old; 18. ul; 19. én; 20. lesz; 21. York; 22. szem; 23. zene; 24. de; 25. bél; 26. lesz.

Függőleges sorok: 1. ecsedi; 2. parlagi; 3. mese; 4. kerti; 5. kártékony; 6. Ada; 7. Tóbiás; 8. (v)idra; 9. Stambul; 10. dara; 11. oka; 12. levente; 13. me-rész; 14. per.

Az öt darab háromszínyomású művészi képet **Balás Ferenc** (Gyöngyös), **Csuhán Mária** (Putnok), **Bolla Sándor** (Bátaszék), **Patonay Rozália** (Nagykőrös), **Tóth Margit** (Hajdudorog). nyerték.

Rajztömböt kaptak jutalmul: **Forgách László** (Hódmezővásárhely), **Tabak László** (Vác, Báthori-utca 8.), **Gazsó István** (Gyula), **Varga György** (Bácsalmás).

Az Ifjú Polgárok Lapja évfolyamait a következők kapták: **Szalay János** (Szombathely), **Preizinger Magdolna** (Makó, Erzsébet-árvaház), **Jaski György** (Pásztó), **Juriga Gizella** (Budapest, IX., Ullői-út 95. II. 59.), **Dinya Pál** (Endrőd, Kondorosi-út 1415.), **Lehelvári Pál** (Cibakháza), **Sártory Margit** (Debrecen, Dóczy-int.), **Fehér Hedvig** (Nagykőrös), **Csörgös Elziska** (Debrecen, Orczy-int.), **Holler Géza** (Tótkomlós; Langhoffer Gyula, áll. tanító címén.).

SZERKESZTŐ PÓSTÁJA.

Nagy örömet hirdetek nektek: megjelent **Avar Gyula**, főmunkatársunk «A kincses turbán» c. regénye. Egy derék, csupa szív és melegkedélyű fiú történetét mondja el főmunkatársunk. A regény főhőse a török hódoltság idejében Budára, majd Konstantinápolyba jut s innen kiszabadítja édesapját, aki éveken át a Hétterony foglya volt. Többet nem mondok el nektek, csak annyit: aki **Avar Gyula** regényét elolvassa, annak a szíve megtelek gyönyörűséggel. (Kapható minden könyvkereskedésben.)

Kalmár Boris (Nagykanizsa). Leveledet meghatottsággal olvastam. Soraidból kiáramlik a te lelked s vigasztalásul mondom neked, akit a jó Isten olyan szívvel áldott meg, mint a tied, az sosem lesz, nem lehet boldogtalan. Úgy érzem, te benned erő, akarat, szorgalom és jószág fogtak össze, hogy másokat boldogíts. Benned (úgy gondolod!) tehetség is van a rajzra! Szeretnél tanulni, de nem teheted. Ehhez akarok szólni. A tehetség fiam gyémánt: az egy mindenütt érték, még ha nem is látjuk. A te tudásodat a varrásban, hímzésben stb. érvényesítheted. Ma, bizony, sok-sok tanult ember áll munka nélkül s lásd: neked, ha te is úgy akarsz, van tered, ahol tehetséged érvényesülhet és ez a varrás. Ruha mindig és mindenkinek kell és vannak jómódú emberek, akik szívesen költenek pénzt finom és jól szabott ruhákra. Ha te ezen a téren maradsz és még sokat tanulsz, nemcsak magadnak szerzel örömet, hanem családodnak is. Csak rajta! Örülnek, ha boldogulnál pályádon. **Lengyel Anna** (Mátészalka). Tervezésed csinos. Az egyikben (hármat küldtél) finom ízlés van, gondos, jó rajza is szembeütő. Harmonia van benne, azaz, ha ránézünk, megnyugtató. **Schänleber Ferenc**. Keresk. isk. érettségivel beiratkozhat az idején a Lud. Akadémiába katonának. **Fonyó Antal** (Zalaegerszeg). Egyszerű a dolog. Írj az Ifjú Polgárok Lapjában jelzett címre, és meg fogod kapni, amit kérsz. **Dóra Béla** (Esztergom). Rejtvényedet elöttük. Talán sorát ejtjük. **Jaskó György** (Pásztó). Igaz érdemet jutalmazunk fiam. Szép a fogadalmad: «Ha az Isten a jövőben megsegít, újra iparkodom dolgozni hazánk jobbrafordulásáért.» Én is egészséget, kitartást kívánok neked fiam! **Baller Ferenc** (Pusztavajka). Rosszul értetted, amit mondtam. Újabb küldeményeddel meg voltam elégedve; úgy látszik, mégis használt a tanácsom. Elbeszéléseidben van érték, de sok benne a fölösleges, ami fáraszt. Verseidben is van érték, sőt jobb a prózánál, de ezekben még szűkszavú vagy. Iparkodj a rövidségre. Talán sikerül jót is írnod!

Elofvastad-e kedves fiam, leányom a karácsonyi számunk első cikkét? El ne kerülje a figyelmedet a «Magyar lesz» c. pályázatunk.

A pályázók tüntessék fel dolgozatukon, hogy melyik polgári iskolának hányadik osztályú növendékei, mert a jutalmakat mindig az iskola címére küldjük.

Megosztom veletek az örömemet. Egy lélekemelő ünnepségen vettem részt. Az Ifjú Polgárok Lapja régi munkatársát, akinek okos, derült írásai annyi tanulóknak szereztek kellemes perceket, doktorrá avatták a közgazdasági egyetemen. Ő az első növénykörtani doktor Csonka-Magyarországon, azt mondták róla a tudós tanárok, hogy a tudományok régóta ismert és hivatott papja. Mi e kitüntető elismeréshez csak annyit fűzünk hozzá, hogy Kadocsa Gyula népszerű, tanulságos cikkeivel az ifjúság körében is apostoli munkát végzett. Aki ma Magyarországon a magyar acélos búza és más gazdasági növények ellenségeinek a kiirtását tűzte ki célul, az éppen olyan hős, mint aki életét kozkázta, karddal a kezében harcol a hazájáért. A szebb, a boldogabb magyar jövő sorsát a magyar földben, a magyar föld terményeiben rejtette el a teremő. Aki szereti a földet és okosan műveli a magyar ugar terményeit és irtja a növényeink ellenségeit, az éppúgy rászolgált honfitársai tisztetére, megbecsülésére, mint a harctéri hős. Kadocsa Gyula a magyar mezőgazdasági életnek tudós harcosa, igazi hőse. Megérdemli, hogy tiszteljék és szeressék.

Gombos Albin: A grönlandi titok. Regényes történet négy részben. Kiadja a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.

Gombos Albin, a Tudományos Akadémia tagja, nevének nemcsak a tudományos körökben szerzett becsület, hanem az olvasmánykedvelő ifjúság körében is. Megteremtett egy alakot, Hajas Mukiét, a tetőtől-talpig derék fiút, akinek viselt dolgait számos könyvben örökítette meg. Ennek a négy részből álló ifjúsági regénynek is ő a hőse. Tárja pedig egy kis magyar hajónak az útja, amely a háború alatt kiszorulván a flumei kikötőből, Grönlandba vitorlázik, hogy fényt derítsen egy ott állítólag elhunyt magyar vadász sorsára.

A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadásában jelent meg négy kötetben. E kötetek bár összefüggnek, külön-külön is élvezetes regények. Egyegy kötet ára tartós kötésben, számos képpel 2.50 P.

Tündérek a földön. E címmel rendkívül bájos, egyfelvonásos virágtündérjátékot írt s adott ki kisebb-nagyobb gyermekek számára **Kertész Kálmán** balatonfüredi hittanár. Könyhű, kedves zenét szerzett hozzá **Zászlós Márta**. Pompásan csengő rímekben van írva, tehát könnyen betanulható; dalok és táncbetétek élénkítik. Már több helyen, többszöri előadásban aratott óriási sikert. Melegen ajánljuk iskolák, intézetek, műkedvelők figyelmébe. Egyes példány ára 50 f. Az előadás joga a szerzőnél (Balatonfüred) szerzhető meg.

A Magyar Élet könyvtárának felhívása!

A «Magyar Élet Könyvtára» szerkesztősége mindazok részére, akik neki 5 előfizetőt gyűjtenek, jutalmat ad.

Aki 5 egész évi előfizetőt gyűjt, 20 pengőt, aki 5 negyedévi előfizetőt gyűjt 5 pengőt kap.

Ahányszor 5 előfizetőt gyűjt valaki, annyiszor kapja a kitűzött jutalmat.

A jutalmat mindenki akkor kapja meg, ha az általa gyűjtött előfizetők névsorát a szerkesztőséghez beküldi és az általa jelzett előfizetők előfizetése a szerkesztőséghez beérkezik.

Az előfizetők névsorát és az előfizetéseket a «Magyar Élet Könyvtára» szerkesztőségéhez (Vilmatelep, Siófok) kell küldeni. Előfizetés egész évre 25 P, negyedévenként 7 P, havonta 2.50 P. Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Január 1-én jelenik meg az 1. szám.

Kovács Dénes munkatársunknak Arany kulcs (Székely mesék) című mesekönyve sajtó alatt van. Ez a könyv jutalmazásra elsőrendű. Aki szereti az igazi magyar írást és rajonganak a rabságban sínylődő székely testvéreinkért, azok ne mulasszák el e könyv megrendelését. Előfizetési ára 2 P. Kapható a szerzőnél: Máriabesnyő, Pest vármegye.